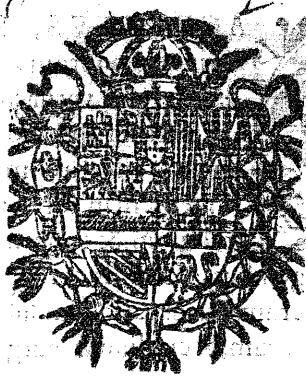

Del Co Regi^o de la comp^a de Jany el 2° de Mayo de 1713
R: 13425
Ivanca

Archivo

P R O

CAUTIONE CHRISTIANA
In supremis Senatibus sanctæ Inqui-
sitionis, & Ordinum, Ecclesia Tole-
tana, & cœtibus scholarium
obseruata,

ADVERSVS

CHRISTIANORVM PROSELYTOS,
& sabbatizantes, nomine, & specie Christianorum.

DECLAMAT

AD SERENISSIMVM DOMINVM
*Ferdinandum Austriacum, vniuersalis Ecclesie
Purpuratum, Toletanæ Primatem, & Religionis
supremum Censorem,*

Licentiatus Ioannes Adamus de la Parra, in Regalibus Consilijs
& sanctæ Inquisitionis Aduocarus.

28 HEI-7
20
AGRESSIVVS, Serenissime
Princeps, quorundam suavorijs
litteris, quæ vernaculo sermone
irreperunt apud nos contra le-
gem ab effectu commendatam,
vigentem in foro, necessariam
religioni, & congruam civilita-
ti, ad te, flexis genibus, & flebilis confugio, hanc pe-
nè quatuor dierum elucubrationem submittens, vt
hos legum sacrarum, & civilium repurgatores à con-
sortio distrahas, quando tibi tot est referre experi-
menta doloris aliorum Principum, qui leuitate du-
cti, aut ab scrutatoribus rerum nouarum decepti, le-
ges emendarunt, spreta suorum conditorum digni-
tate.

Num. 1.
Principem
contulerunt.

Num. 2.
Finis declamationis.

Num. 3.
Causa.

Pro ea (quamquam perspicuè iusta patet) quibus
iuribus & rationibus potero, declamabo, vt sabbat-
zanium soboles hæc, ad coctum populi peculiaris
Dei admissa, & aliquàlter ab eo per hæc cautionem
separata, antequam nobiscum non querula aduersus
suspicionis causas, tam prudentes, & vrbanas, quibus
tota progenies, antiquæ gloriæ impos, huius indul-
gentiæ incapax designatur ab Ecclesia, quasi eam ob-
iurganti, vt his conuincationibus, & hac ignobili-
tate ad poenitentiam, illam sic despiciatam commo-
neat. Et non patitur laboris infumam, si aduersus
illos omnia amollientes, gladius tuæ seueritatis
à me accersitus erumpat, quando, si tu faueres, pu-
tant ipsi veritatem inculcare, egoquè omnia sua so-
phyzmata à te eliminanda, Ferdinando, Regia Hispa-
norum Regum soboles Tolerrina, deoquè nostrarum
Ecclesiarum Primas, vniuersalis purpurate, & reli-
gionis supremæ Censor, tot & tantis nominibus
persuadende, vt non solum de tuo auxilio diffidant,
quin etiam legis huius contactum, & attentandam
inspe.

inspectionem reformident: Ferdinandi, cuius est vo-
nominis, ita Catholicici hereditas; ideo quidem non
cupatus Catholicus, magnus auus, qui religionis cau-
sa hanc cautionem destinavit; ita repetitur tu, ut eius
reparatoris vlcisceris; Principis Regij, qui si ad
publicam disciplinam ex Regibus natus es, debes di-
rimere tergiuersationis, & suppressionis doctrine
vitium. Primatis Ecclesie Toletane, quam sub lege
tranquillam, eius coercitio nascens hodie vltra soli-
tū, sollicitā, ne raptim aut turbatē antiquetur, habet,
vsque dum reperta per te veritate, errorem subrep-
titiē exeuntem mærgas in fluctibus obliuionis. Pur-
purati Ecclesie, cuius res agitur, si paries hæc fidei,
Hispania, nunquam ruinosa, turgescat decoctoriē sic
ne huius legis satisfactione: nam si eius seueritas in-
trita adhuc, debilitetur hic, hic fluctuabit Religio,
dam naufraga hic fuerit, vbique submergetur: Cen-
soris Religionis, cui soli attinent pœna, & remissio
lapsorum, indignatio aduersus conspurcatoris in hæ-
resim volutabro: & ciuilibus notio, qua alie familie
tanquam preposteræ & profelytæ reijciuntur à ra-
ctione sacrorum. Hæc vtriusque aciei, vtriusque ex-
peditionis, tam Ecclesiasticæ, quam sæcularis inuali-
data nimis vsquequaque, & hodie magis, inter hæc
dubietates oppressa, Principem Regium posebant,
tu, foelici admodum sorte datus in ipso langore ab
ipsis defensoribus hostiliter attracto, in ipso, inquā,
glutinato honorum decremento ab ipsis pensitatoris
ribus hostimenti, & mensuræ graduum, qui pro fa-
miliarum, & publico fulgore cognationum, aut sta-
tuum decora incolumitate, cominūs morbum &
medelam explorabis, vt de nostrum ruina inter nos
non attollatur hostica turba, tali tamen prudentia, vt
si aliqua ex his, quæ ingloriē perire iugent magnilo-
quentiæ affectatores, legis nempe Euangelicæ cha-
ritatem,

Num. 4.

Nominis similitudo

Num. 5.

Principum munus.

Num. 6.

Primatis dignitas.

Num. 7.

*Cardinalis ministri-
rium.*

Num. 8.

Inquisitoris officium.

Num. 9.

*Oportunitas ab hu-
ius Principis creatio
ne in ipso morbo.*

Num. 10.

*Quando pascendum, et
lex Ecclesiastica re-
purgetur.*

ritatem, studia civilia, artium civilium ordinē, virtutē
& affectus iacentes, aut in suave cadendi ab inaequalita-
te, & civium distinctione, necnon regimē hoc oeco-
nomicum finitimis derivari esse inueniens, tentabis
prius si aliunde mala rescari, aut patefactae cicatri-
ces aliunde extingui queant, etsi à legis huius elimina-
tione solummodo summo praesuli causas nunciabis,
antequam contra totius populi suffragia deuenias
ad antiquationem istius legis, quamquam sophystae
non erubescant tibi suadere ipsam legem post tan-
tam antiquitatem, spontē, aut causis deficientibus
desisse. Alias totum corpus civile inter anfractus di-
gladiabitur. urgebunt noua incommoda, antequā
veteribus occurratur.

Num. 11.

*Non discutienda lex
quando utilis est.*

Si verò ictuum frequentia nondum in corpore
sensim demonstrata, nec eminens visa fuerit, & nullis
adhuc pectora contacta vitij, cutem integram ser-
uent, nec imbecillitatē aliquam referat pallor, imò
edictum hoc cum existimatur, tanquam noxium,
mauiat res sacras, leniat ciuiles, & personarum gra-
dus temperet, ad societatemque communem pluri-
mum interfit, non solum periculosa, lethalis erit pro-
batio.

Num. 12.

In dubio struanda.

Sitamen propter hodiernum sophysma, & im-
pugnatorum malignitatem haec non inclareant, &
veritas, & civilitas legis inuidentur inter suos ser-
mones (non quoad effectum, quamquam iudicem
& testem aliquo modo timidos efficit) ambiguè non
ranges, maxime si experieris sophystas hos, dum or-
dinem adstrui suadent, nihil aliud agere, quam cum
in perpetua caligine obruere, aut à sua firmitate ex-
tundere, & vno ictu Rempublicam hinc inde disper-
gere, aut funditus: quia nullibi ordo, vbi que inuersio
ordinis est, ciuem à peregrino, sparium à legitimo,
inertem ab artifice oblectari.

Num. 13.

*Si turbetur ordo, men-
sura exolebit.*

Te ergo non illorum liuor, euentus, tempora,
qualitates, & conditiones rerum, & personarum du-
cent, vt non capiaris indiseretè à præterita tempo-
rum, euentuum, & personarum similitudine, quia pas-
sim mutantur tempora, insolescunt euentus, & suis
moribus exuuntur personæ. Ita nec paritas, nec dif-
paritas à Sophystis detorta, nec vitæ rerum confu-
sus inter ordinem assurger.

His obseruatis, non mutabis leuiter, à maioribus
post tot experimenta iactam cautionem, nec decep-
tus incertitudine requires conatus aspectu simpli-
ces, astu subdolos, vt eos detrahendos, & excortican-
dos operias: maximè, si desiderent Sophystæ tempo-
ris breuissimi tramitem ponere quæstionibus istis.
Notionis formulas ab antiquis elucubratas quasi de-
glubere, testibus scientiam, iudicibus mentem arcta-
re: aut si hæc à te recusentur, ipsos Senatus arguere
innocentes, vt à te impetrent absurdam mensuram,
& formam, quæ paulatim, & perquamdam collusso-
riam artem vsus legis, tepefiat, aut herbescat inter
ipsum iudices, & assertores: quos posthac puniendos
à te, etsi adhuc cum magno ludibrio ab alijs delini-
tos, spero.

Quoniam hæc Christiana cautio, quam in oppor-
tunam, ideoque iniustam, absurdam, ideoque irregu-
larem, inciuilem, ideoque noxiã supponunt. Oppor-
tuna, iuri consona, & ciuilem defenditur.

§. I.

*Opportuna est, etsi peruiuacia progeniei istius relan-
guescat in dies minus.*

Quoniam dispari æstimatione casus ponderatus
à me, ac à Sophystis: ipsi omnes confessos apud
nos commorantes postquam tanto tempore ab

B

Eccle-

Num. 14.

*Tempus, euentus,
& personarum qua-
litates perpenden-
da.*

Num. 15.

*Intendunt scrutari
totos quibusdam
effugis legem elu-
dere.*

Num. 16.

*Axioma nostræ
declamationis.*

Num. 17.

*Discrimen sensiem
ai.*

3
Ecclesia pulsati fuerunt clementi, & dura medella,
iam verè pœnitentes volunt, indeque dignitatum
comportes: Ego tantam clementiæ profusionē eis
concedi, sine cautione resisto, quippè, qui videam;
huius superficiēi domicilia multiplici familiarū ge-
nere circui, senescentiū nēpè ex plebe, & ex nobili-
tate; Neophytorū in Castella, & ad nos redeuntium
ex Lusitania, præter Mauros, Anglos, Gallos, & alia-
rum regionum hæresum labe, infectarum, incolas,
de quorum Religione sub incerto est veritas, &
emendationis securitas.

Num. 2.
*Inde indulgentur,
aut vitantur pro-
selyti.*

Num. 3.
*Finitimi hæc com-
morantes incerta
Religionis.*

Num. 4.
*Lusitanorum obfesi-
natio contra Chri-
stum.*

Num. 5.
*Castellani prosely-
ti ex corde redentes
creduntur.*

Num. 6.
*Castellanos obfesi-
fos novos, iam vi-
cisse legis huius ra-
tionem.*

Num. 7.
*Absurditas senten-
tiæ.*

Num. 8.
*Confusio Ordinis,
& ipsius indulgen-
tiæ, dum confluunt
Instituti ad nos.*

De Proselytis Lusitanis, adhuc obstinatis, nemò
dubitat, ipsi defensores reductionem desperantes fa-
tentur insuperabilem duritiem, & non modò in ip-
sis ebullulare Mosaycum virus: imò in ore, gestu,
coitionibus, & palàm redundare. Quando apud ip-
sos Sophystas benignior interpretatio de nostris
procedit, & iam remissam fuisse pertinaciam, existi-
matur, quanquam eodem sanguine intinctis, & ea-
dem temeritate lapsis.

Indeque pervertitur sententia ipsorum, & mea:
ipsorum, quia sentiunt nostrates confessos tantum
tempus supergressos, vicisse ipsam legem Religioni
adhærentem, quòd ratio legis in ipsis non verificetur:
& Lusitanos eodem tempore dissimulantes, aut
in acre collocant, aut in obstinatione sua tollerari
volunt. Quando etiam confessione sceleris illorum
adhuc facta, inopportunè Ecclesiam ab illis caueri
autumant, vt eadem indulgentia potiantur, cum
subruendi forent. Mea, quippè ex eadem radice non
spectem fructus discolorēs: ecce si hodie confluunt
ad nos auium modò Lusitani, & frequētius posthac
confluent, confundenturne inter eos nostrates? aut
ipsi inter nostros? vtrique profectò ad inuicem. Cō-
mixti quibus sotiabuntur? Senescentibus eorum
inimi-

inimicis, aut Neophytis eorum sodalibus? Si Neophytis, nostrates confessi redibunt ad vomitus, aut irrisi, aut prouocati à Lusitanis: ergo, etsi tempus indulgentiæ restringeretur tantummodo ad nostrates, per sodalitiū negandum erat, ipsis maximè, si talis temporis indulgentia nequiret arētari nostratibus solū, si ab omnibus æquè transcursi gradus auorum; & non potest esse diuersum ius in illis, ac in istis, quia nulli potiores. Quādo eadem natura istos, ac illos impellit. Ergo, si in tali commixtione nulla prouides sollicitudo valeret separare sincerōs à peruiuacibus, quanquam expergefacti sint ab errore nostrates, cum redeunt Lusitani increpaturi i'lis tædiū Circūcisionis iam affixum. Opportuna est lex, quæ cautores exposcit.

Num. 9.

*Incapax est bene-
fici, reus, qui misce-
tar inter confusa
delinquentium.*

Num. 10.

*Eadem natura im-
pellente, nō potior
unus alio.*

Maximè, quoniam, si in exilio utilis fuit, in reditu eorum tepidius credentium, aut di' simulantium (quippè quæis opportuna, & proxima se offert vindicta) necessaria cautio. Si Lusitani, & nostrates stirps inuisa Deo, affatūque ab Ecclesia probata fuit, an tequam distinctionem hanc propallāret, quæ noua probatoria nos hodie magis ellatos, cogit? quando pro eadem cautione, si non esset edicta, clamandū erat. Ratio quidem legis non remissior hodie, vrgentior. Nulli, nec redeuntes, neque emanfores adhuc abegerunt nebulas mentis suæ, neque sub clara luce Christo ex corde callefunt, vti fides publica signans eos publicè, quos quotidie piget se abluisse ex circūcisione, testatur Lusitanos esse, nostrates quoque, quidquid meæ sententiæ impugnatores mendosè alleuerent.

Num. 11.

*Lex utilis in exi-
lio, nec flari in re-
ditu damnatorum.*

Num. 12.

*Puniti hodie prop-
ter circūcisionē,
sunt Lusitani, &
Castellani.*

Idemque dicerem, etsi nullus nostras his proximis diebus, aut annis damnatus foret ob circūcisionem. Exiguū enim temporis spatium decem, aut viginti annorum, non satis purificat Iudaicam

Num. 13.

*Tempus exiguum
pari prodest simu-
latoribus.*

simu-

Num. 14.
*Attentiores hodie
confessi in celanda
circūcisione quip
pē, qui attritent no
biseum copulari.*

simulationem, etiam post quingentos tacentem, & postmodum iterantem ad errores auitos. Præsertim cum nostri confessi litependente super inæqualitate purificanda, aut falsi in declamationibus sophystarum, secretiùs agant ob metum amittendæ causæ, qua obtenta, immolabunt, sicuti antequam confessi fuissent.

VERSICULO I.

Opportuna est, etsi post centum annorum cursum.

Num. 1.
*Deus misericors,
in Iudeos seuerus.*

QVia deriuata hæc gens à patribus, qui, abdicatio- ne quadam, ab Spiritu Sancto animos suos ab- alienarūt, propter quod, ipse Deus in alios per indul- gens, acerbè seuerus in illam est, & per consequens

Num. 2.
*Post omnium na-
tionum reductio-
nem Iudaica re-
nuet.*

Ecclesia. Quæ gens idèò post omnes reduci credi- tur, quia nulla non prætiosior Deo: Mauri, Turci, Scitæ, & incognitæ aliæ nationes ad veritatem suf- citabuntur prius, & nihilominus postrata in sua in- credulitate, necdum hærens titubabit, imò recusa- bit audax.

Num. 3.
*Iudaicæ sanctuarij
porta in æternum
claudenda.*

Cæterum si lege diuina tardiùs, aut celeriùs pate- bat sanctuarij porta filijs perpenso scelere, quod pa- tres commiserant, alijs meretricantibus post deci- mam generationem, alijs immisericordibus, & su- perstitiosis in æternum claudebatur, Iudæorumne Soboli, si patres omnium scelerum sentina fuerunt, assignare breuiorem cursum, post quæ portam om- nium graduum nullis angustijs coarctati teneant, erit opportunum?

Num. 4.
*Sumitur argumen-
tum per illatiozē.*

Num. 5.
*An sit sub dubio si
deprecatio Domini
sit irremissibilis.*

Si est quoque sub dubio, an detestatio Domini cō- tra ipsos, & fortunas suas in perpetuum extenden- da sit, vt non admitratur in consortium dilectorum Dei deprecatus ab eo, etiamsi precibus, quæ simu- lataz credendæ sunt, instet: an ciuitas, & sanctuarium exturbatum, vt nullus ex ipsis execratis iterum con- gre-

5

grederetur: nō inquam ex ipsis folis, qui ad patibulū Domini præfentes instigarunt, sed ex omnibus Tribubus, quæ ex Prouincijs, & municipijs consenserunt: ideò quidem tot ventilant exules vbique, ideò tot quotidiè excluduntur pertinaces. Si enim ipsos solummodo Hierusalē habitatores crederes à Deo deprecatos, vndè proditiſſe tot vagos, tot nebulones eadem hodie contra Eucharistiam perpetrantes diceres? Mentiuntur Sophystæ, toties enim verò repetita deprecatio Domini, vt diuideret in æternum plebem pertinacē à sincera, vt se caueret plebs fidelis in æternum ab infideli confortio, non quidem funditus extirpato à Deo, sicuti Caima, & Daranea progenies: Ergo opportuna est hodie.

Opportunior quoque in plebe, cuius ciuilitas intendit replere desertam regionem hominibus, ad quam, qui migrabunt ab istis profugis non deriuati? Si ipsi soli sunt, qui vbique mugiunt, & ingemiscunt in habitationibus, in nulla quieti, quasi meliorem semper sedem continuò quærentes. Ipsi fortè redibunt ad satietatem, & requiem laborum apud nos potitas, aut Mauri nudiustertius expulsi, stirpitus, quorum alij iam ingressi, alij in finibus expectantes sodalitiū, immitent Mahomethicas artes, aut si ex Anglia, Gallia, Germania, & alijs Septentrio- nalibus Regionibus venturi sperentur, dulcedine istius soli allecti, aut priuilegijs inuitati, extrinsecè Catholici detegentur, in cure hæretici erunt, interius discolors intrinsecè Iudæi rigescentes, quia Iudæi publicationem nominis Mosayci timētes missilia Iudæorum sparserunt, sub tot nominibus nouatorum, vt est videre ex sectarum dissidijs, tanquam silice obturata aduersus Christum crepanti- bus in Regnis finitimis tantò Iudæorum vomitu deturpatis: Ergo vbi aduocantur hodie coloni cautio

Num. 6.

Omnes etiam Tri- bus absentes à Hie- rusalē, participes deprecationis.

Num. 7.

Si Hierusalē ci- uis tantum exera- ti fuissent, vna- rit per se fieri vagan- tes!

Num. 8.

In Regno deserte quod inuitat inco- las necessaria be- cautio.

Num. 9.

Qui voc uerit in- colas aduocet in- deos?

Num. 10.

Mauri in socijs nostrum contuber- nijs.

Num. 11.

Quot uerbis in- ducuntur Iudæi, et Mosayca in suis se- cure tenent.

Num. 12.

Mosayca lex uol- get apud finitimos, sub alio nomine.

C

oppor-

opportuna est quanquam centum anni transierint ab
expulsione Iudaica.

Num. 13.

*Hæc cautio non se-
paranda à Reli-
gione.*

Præterquam quod hæc cautio contextenda est Re-
ligioni inseparabiliter, vt ipsa excubante, securè ad-
ministrantur fidelibus medicinæ diuinitus, sibi à
Deo attributæ ad victum, vt fulgida coruscet aduer-
sus gæhennam. Ex quo (vt experimenta fatentur)

Num. 14.

*Ob dissensum homi-
num à vera Reli-
gione perpetuò, &
cautè vigilandum.*

minimè euadet incolumis Religio, quæ suam perpetu-
tatem conseruare intenderet, sine cautione, de-
uictura semper malum infectans: præsertim, cum
nunquam vsque adhuc defecerint dissentientes à no-
stra Fide, & quotidie noui exsiliant. In quo parui mo-
menti esset cautio, si cautor nõ foret probatus, sicuti
parui momenti Inquisitionis ministerium, si inqui-
rentes sint suspecti, ideòque ipse Deus mores no-
stros, & parentum nostrorum describi voluit, vt pa-
tentibus sceleris, & virtutis vestigijs eligi possent
Fidei impugnatores, non per tempus breue probati,
sed ab ipsis traducibus priorum defensorum Fidei,
non à tempore centum annorum, sed à senectute al-
tiori. Ergo si hæc cautio perpetuò cohærere debet

Num. 15.

*Ministerium In-
quisitionis nullius
efficacia, sine hoc
examine sangui-
nis.*

Religioni, & propter eam describi iussit Deus origi-
nes, stirpes, domus, Tribus, genera mercenariorum,
& nobilium, res erit odibilis Deo, & inusitata homi-
nibus, qui Religionem per Dei vestigia conseruarunt

Num. 16.

*Ex Dei præcepto
cognoscantur gene-
ra.*

eam hodie imaginatiè munire, maximè cum ne-
queat verificari qualitas per imaginem saltum, &
fictionem, quæ statum, cursum, & veritatem requi-
rit, tanquam, quæ est aggreganda rei veræ, & perpetuæ:
& origine rei cuiuscumque sublatq; ad nullum
effectum apta imago relinquatur, & sicuti differt sta-
tus ab imagine, cursus à saltu, forma naturalis ab ex-

Num. 17.

*Imaginarie nõ ce-
riscatur qualitas,
etiã à Deo requi-
sitã.*

politã, somnus ab illustratione, natura progeneratus
nobilis ab illis, qui subitarijs Principum beneficijs, &
aulicorum suffragationibus ornantur, vera origo na-

Num. 18.

*Subitaria Princi-
pum beneficia, &
aulicorũ suffraga-
tiones respiciuntur.*

talium

tanalium à purificata per legem: quia in sua natura progenerat melius, quàm quæ assimilatur, & percōsequens opera hominis per saltum purificati à rectitudine deficient, verosimilia erunt, non vera, nihil habebunt præter colorem, vndè præcisè religio separabitur à sine.

○ Considera, Princeps, personam simul, & originem natalium, non industriam, sine origine, si effici ne-

Num. 19.

Industria sine origine reijcienda.

quit, vt pariter hominum qualitates sint æquibres, vt veteres ad libitum nouorum æqualiter librentur,

Num. 20.

Cultus Religiosus imaginarius erit, si per saltum purificentur homines.

si absurdè cultus Religiosus conseruatur per imaginarios ministros: quia Religionis, & rerum fiducia

tanta nullum tenet sub illo, qui aliquo dierum cursu demonstrauit constantem Fidem, quàm sub eo, qui

longiori dierum meta, per recordationem patrum, auctum, & totius stirpis probatus, valuit ad vulgus,

4

qui cum proximis tantum auis conuersatus, ac, qui cum omnibus, etsi dicatur hunc scrupulum, & curiositatem despuendam, quando certum est, sobolem

Num. 21.

Fidelior est senescens Neopayto.

posteriorum parentum Religionem sequi, rarò veterum meminisse.

Præsertim si tempus initio mendati, madens, vti est initium legis, aut rescripti, aut suffragationis gratiosæ, nihil splendoris addat cognationibus, quæ no-

Num. 22.

Tempus sine initio veroparū prodest.

mine, & iuribus distinguntur ab Ecclesia, vt temporis euentibus, qui sine tempore haberi nequeunt, nomina seligat, quibus iura decernat. Hinc dum homi-

nes in pretio humano habuerint per longas progenies numerari, Ecclesiaeque vtile iudicauerit temporis exāmen, rarò subitis beneficijs eriges proelamantes, quia hoc ictu exponitur religio irridenda, &

cautio non separanda à Religione, efficitur inanis, quanquālugeant precibus importunis nostri profelyti immemores eiusdē æstimationis, populo Iudai-

Num. 23.

Populus Iudæicus idem obseruauit in examine temporis.

co, ita nixæ, vt quoscūq; conuersos ex gentibus de-

præciauerit.

VERSICVLVS II.

Opportuna est, etsi asserent proclamantes, iam succidisse sanctæ Inquisitionis tribunal, desperatos, & post gladium seuerum, eis pœnitentibus ignouisse.

Num. 1.

Pœnis improprij castigati confessi.

Siquidem conuersis, quos asserunt, aut omnino oblitos hodie, aut iam reprobare circuncisionē, non sunt inflictæ pœnæ, ex quibus cognoscere possumus, aut ipsos iam refrenatos esse, aut Deum iam mitigatum, quia isti vbique inuerecundiores, etiam post intinctionem iudicalem, præsumunt sepebè habentes ludibrio ignominiosæ faciei publicationem, ceasuram, abiurationem, & sighthum supra vestes, necnon alias pœnas: aut, quia cognoscunt ipsos remissione, & filijs potituros, aut, quia plures ex punitis vident incontinenti ab alijs confessis reparari, vt secta eorum proteletur.

Num. 2.

Filij non sublati à confessi semp. rim. medicabiles.

Necque ab eis, aut punitis, aut præmortuis separati sunt filij, vt non possint seminare in eis sententiā suā, absque qua cautione frustra elaboratur, pro eradicandâ labe, secūs quando auferuntur filij apud Christianos, vt educentur, queis deficiente persuasione caligo difficilimè intrabit, sicuti facilimè in filijs cū patribus educatis, quos suis moribus, aut consuetudine imbuunt, manet: frustra ergo vsque adhuc pulsati sunt, si sine dolore exoluerunt pœnas, si pro libito filios aduocarunt.

Num. 4.

Integritatis corporea voluntatio, ludeorum propria pœna.

A quibus tamen inuerecundis, & procacibus, si titiremes, opera publica, verbera, manuum, & corporæ integritatis exercitatio in pœnam exigentur, citius superstitionem malediceret. Post hæcque, aut si hac factâ probatoria, ipsos redolere auos cerneret ciuitas, posset iudicare meliùs, an hæc soboles, vt iimedicabilis desperanda esset, necne non ho-

7
non hodie ignara secretae imaginationis eorum:
Ergo opportuna est cautio si fiducia improbata, si
fidelitas dissimulata, aut poenis insuauior reddita,
quando ob impunitatem cunctantius tergiversan-
tur medicandi, & publicationis poena, quae omnibus
genibus vitorum asperginem expunxit, istis noua
prouocauit, quae vique adhuc spumat ardentius ab
stomacho: ergo opportunè extimescimus, ne re-
calcitent confessi, postquam vbique tuti fuerint.

Nom. 3.

*Inda mel de propa
later redutio quã
per prefationẽ
publicam.*

VERSICVLVS III.

*Opportuna est, etsi ad exhibitionem obsequij diuini
ausculantes putentur confessi.*

QVonia ipsi vbique celarunt dissimulatum amo-
rem suae legis, & dum magis poenitentes demon-
strabantur, affectuosiùs irridebant. Ideoque si tan-
quam nocentior praecaueretur occultus, publico do-
lo, ipsi confessi apud nos simulatè conuersi, nocenti-
ores erunt in Ecclesijs, quam olim in Sinagögis, &
suis vicis publico consensu Sabbatizantes. Ergo exi-
bitio apparens in publico cultu parui momenti est:
Maximè, si aliud agens, aliud simulans, dum negat,
quod detegit, & diligit, quod celat, trucidat inter
suas machinationes consortium simplicium incau-
torum, tanquam, qui non agnouerunt hostem:

Nom. 1.

*Dissimulant Iud
dei, ut nocent no-
teant.*

Nom. 2.

*Nocentiores Iud
dei simulatè con-
uersi, quam in Si-
nagogis tolerati.*

Experimenta tibi referre longum nimis, ipsi tem-
poris cursus & Religionis ab eis inuassæ detrimen-
tum, aut rerum status adducuntur in testimonium.
Postquam conuersi prauaricantes tollerantur in Ec-
clesia, nihil non intentatum contra eam, postquam
iunguntur nobis, nihil non attentatum contra nos.
Ipsi conuersi immixti vtrumque diadema diuinum,
& humanum à suo ordine expunxere.

Nom. 3.

*Ex dissimulatioẽ
ne permiscias.*

D

Ex

Num. 4.
Religio humilitate apparenti committitur.

Ex tunc perennis Religio ad acorem, & amaritudinem apparenti humilitate retorquetur ab ipsis, ut displiceat plebi, & ipsis professoribus conscijs dolofratis, quasi impostores alens Religio: & civile moderamen ad ambitionem, ut cadat inter ipsos rectores. Ecce, qui sub hodiernæ superstitionis macie, & cophino humilitatis debachantes erompūt, ut alios hac tanta asperitate, & macrore in plateis publicato emendent, Iudæi sunt, apparenter macescentes intūs sine macerie, qui perfecti dum vocantur, circumducunt simplices credulitate ductos, ut eos inter nimias angustias inculcatos, iam ob famam impotes regrediendi retrudant cum clanculo Moyse.

Num. 6.
Republica mendacibus consilijs labefactant.

Ecce, uti æconomici progressus surgebant, agris suos ligo, nundinis veritas, ciuilitati prudentia, & populo culmen, aut multitudo, antequam conuersi in cōmitijs Regalibus, publicis, & Religiosis omnia dulcia repræsentarent. Ecce, uti postquam immixti sunt, qui negent rerum amaritudinem proferre, qui suis assertionibus mendacibus excludant morborū auxilium? Profelyti, an senescentes?

Num. 7.
Consiliarij subdoli, mendaces sunt.

Cauebis ab istis, Princeps, si iam recensuisti nostrorum temporum seriem, quam afflictam ex eo solummodo, quod valerent apud nos consilia Iudæorum icōs curabis non omnino dissolui, alias inclinabitur Religio detorta prius, ut paulatim sub specie Christi ad Moysen reformetur, & fortasē intot Sacerdotibus tanta incuriositate admissis ad sacra peragenda (ut inde non me conuictum dicant impugnatores) lateat Moyses, qui longè abesset, si hæc cautio Sacerdotum quoque probationem nimis scrupulosam obseruaret.

Num. 9.
Incuriositas examinandi clericos, nocua.

VEL SICVLVS V.

Opportuna est, ut si hodie homines, cum quibus munit Religionem, examinet.

Aliàs, nec securitas in Fide, si propugnatores imbelles: si idè Catholica conseruatur, quia cautio hæc à maioribus instituta, & prosperè, & fœliciter peracta propellit tot præstigiosas hæresum infidias, non per quoscumque milites, per probatos. Ipsi quidem si aliquid nobis à finitimis induci surreptitiè contra acceptam à Christo disciplinam, vident, incontinenti illud destruunt cum cautione probatū, quasi per trutinam. Non secus ac qui per stateram, & inspectionem examinant nummum, ne scaltus, ne rarsus, neve adulter sit, antequam illud accipiāt, aut in commercio misceatur. In nummis trutinam probant Sophystæ, & exteri: & hominem cui sacra tradenda sunt, excuti improbant, eorumque sequaces Galli, Angli, Norici, Germani, Itali; idèque eorum Religionem indecorè nutantem, communis hostis Turca, & Barbaræ etiam gentes improbant execrabilius: Ergo si hæc cautio, vti statera trutinans est, & cautor vti aurifex, non in opportuna? si adulteros secretò ruminantes explorat, non irridenda à finimis?

Quidquid garriant Sophystæ, qui hoc bonum obnubilant, tanquam aliàs esse quendum, sine hac trutinatione, tam laboriosa, & circumaggerante omnem statum: qui vti perditè errent, domesticum exemplum, Princeps, propositum est tibi, in ipsa restaurandæ facultatis circulatione: quantitatibus nec rerum exoluendis sufficit sola fides, ni accedat fundus fiduciarius, aut alterius hominis trutinati sati (satio) minimè: nullus non cuitat periculum per cautionem, omnes gentes accepta fiducia credūt: Ergo

si ci-

Num. 1.

Nulla propugnatio, sine militum delectu.

Num. 2.

Examine nummorum, et probatur, et improbat, et trutinatio hominum.

Irrisa Gallorum Religio ab hoste cõmuni.

Num. 3.

Ob litium anfractus, Sophystæ improbant legem.

Num. 4.

Solafides, sine satisfatione non sufficit ad securitatem bonorum.

Num. 6.

*Argumentum à
maiori valet pro
hac cautione.*

si ciuilitati præstat credere idoneis hominibus, & cu-
dere numismata pura, vt sine periculo, dum quisque
suum possederit, quiescat communitas; nec charitati
à Deo cōmendatæ resistunt impressa signa, nec satis-
datio post simplicem fidem. Quid mirū, quodd eadē
consuetudo non sit inopportuna circa res sacras,
quod non sit sac, quem signatum baptismali ablutio-
ne se ostendere (quando nemini ius publicum, sine
cautione remittere licet) nec aliquem dierum, aut
annorum cursum transiisse, vt ipse sacra tradantur,
si Deus quoque nullum reiiciens ab Ecclesia, præce-
pit, ne ~~nihil~~ cito, & sine prouisione eligeret Ec-
clesia illum, qui fortasē perfunderet Religionem, &
illum à quo quidquam detrimenti timeret.

Num. 7.

*Nō prodest ablu-
tio sola baptisma-
lis, vt incontinen-
ti probetur suspen-
ditus.*

rumij

Num. 8.

*Cautus per deriva-
tionem, non captus
ex collubie prosely-
ta admittitur.*

Sint ergo, serenissime Princeps, vindices Religio-
nis senescentes, tanquam benefidi trutinati, aut per
longam deriuationem cauti, non ex collubione cap-
ti malefidi proselyti. Nec te præpediat Prima-
tum Ecclesiæ, Petri inquam sinceri, & Pauli cau-
ti, discordia super nimia cautione orta, vt hinc cau-
tionem improbes, si Paulus, qui Fidem ab auis
deriuatam exposcebat, nullum ab Ecclesia ex-
clusit, & ibi de incapacitate cercatum, & nos de cau-
tione loquimur ad eam declinantes, cum tali pon-
dere, vt cōuersionis nullum velimus incapacem,
omnes lūitemus, Græcum, & Iudæum, nec prius
Græcum, quàm Iudæum, nisi diffidentius Iudæum,
quàm Græcum.

Num. 9.

*Discordia prima
Ecclesiæ super inca-
pacitate.*

Num. 10.

*Græcus, & Iu-
dæus admittitur
ad Religionem.*

Num. 11.

*Creditori parum
doloris sunt, an fra-
ctus, si recuperet de-
bitum.*

Nec litium ambages te dissuadeant, quoniam ce-
dunt excursus litium debito, & resistit, spectat, am-
bit, vsque dum illud accipiat creditor, immemor
postmodum laboris si recuperet: anfractus sic quo-
que deprehensi in hac cautione cedere debent fini,
si nulla victoria, sine stimulis, sine iactu, & fragmi-
nererum. Turris Fidei apud nos lucet hodie post

retinationem impendiosam, idem est, ac debitum recuperasse, ibi non inopportuna satisfactio multo minus hic cautio.

Num. 12.

Si satisfactio oportuna pro rebus inanibus, cautio quoque pro factis.

VERSICVLVS VI.

Opportuna est, etsi Princeps lugeret status sui, & rerum publicarum prouaricationem.

Quoniam etsi verum sit, summam Principis auctoritatem, qua artium ordines, rerum suggestum, & honorum apparatus ipse procurat, à nemine recludi posse, nihilominus, etsi ipsa retractaretur propter hanc cautionem, submissè parere deberet Princeps edictis Ecclesiæ, quæ prius de solemnibus sacrorum, & Religione seruanda prolata fuerunt, circa quæ Principi attinet simplici nuntiatione asseuerare rerum inconstantiam, nempe, & ignobilitatem publicam.

Num. 1.

Princeps iuri subderogare si sacer ordo peruertitur.

Cui imprimis, si hanc cautionem inopportunam retulerit, nunquam abnuet Ecclesia recogitans semper ipsos fideles, qui hodie firmati sunt cras fatigari, qui hodie extra focum, cras conspirare, aut conuersionis vitio, aut patrum culpa, aut natalium vi, ita ut rarus dies, quo in Ecclesia, aut noua dementia agitati, aut antiqua ducti non se conuertant hinc inde homines. Utinam tam firmo pectore essemus omnes, ut repertæ nobis firmiori Fidei staremus sine cauto.

Num. 2.

Ecclesia renuet Principis nuntiationem, si infestata res relaxentur.

Secundò etsi Princeps prædicationem, pium hortatum, & benevolentiam proponat Ecclesiæ, ut cōtaminati in suis erroribus periuaces, blandimentis abstrahantur, quasi qui incubent extra Religionis veteræ regulas propter asperitates, exilium, confiscationem, & notas, etsi aliquoties ductus lenis, valdè cordibus impingatur, & ij, qui vident nulla impropria

Num. 3.

Non obstantè dehortamento aliquorum incendit Ecclesia plurimos serua, re intaminatos.

posteris imminere, imò honorum participes ipsos,
& soboles fieri, eligent consortium, postmodum
Religionem.

Num. 4.

*Quamquam aliqui
conuersi ad auitas
recordationes reuertent.*

Tertio, si conuersos redire ad auitas recordationes stimulos edicto, tam se uero, & nolle manere in cæcibus eorum apud quos labachrum baptismale purificans omnes sordes, natalium maculam nunquam abluir (maximè ubi sollicitudo christiana ad Fidei obseruationem iuris præmio prouocare debet)

Num. 3.

*Derogat iuri Ecclesia o contumacia alicuius progre-
nit.*

nuntiet summo Patri. Nihilominus suam cautionem non retractabit, quoniam Ecclesia, prout sunt suspicionis causæ in quæsiue nationibus, erroribus, & hæresi, distractionem aliàs remissio rem, præparauit ex patria quoque, & progenie pensans deprecationis causas, indulgentiam, aut inficiationem irremissibilem: sic queis conuersis facta repente commendari queant: queis nunquam, vti deriuatis ex profapia suspecta semper, & pertinaci: de quibus desperandum sit, quanquam baptismali ablutione purificatis, aut qui ex corde reduces, ex leuitate quoque se retractates absolui debeant, iam affatim expertum, & decisum tenet in Concilijs, & priuatis Motibus, quæ nec Principum precibus, nec nouo sophysmate immutabuntur: inter quos seueram interminationem impositam Iudæis licebit reperire, quæ nec scrupulosa, nec inopportuna dicitur iuste, nec nuntiatio ad summum Præsulem, ut retractetur, legitime mittetur, si hodie non solum causæ expressæ non sunt veræ, imò nec status emendatione indiget, & Ecclesia, sine maxima sollicitudine, & vigilantia hominum, aliquem impetum ex tot peruersitatibus accipere poterit.

Num. 6.

*Experimenta ab
Ecclesia inspecta à
sua senectute, usq;
ad hæc tempora, nõ
immutatur leuiter*

Num. 7.

Iudæis iam Ecclesia non indulget.

§. II.

*Absurda non est, etsi disceptationum iudicialium or-
do contemnatur.*

Hic, Princeps (vt præcipitur minus impugnato-
res) pendere oportet, olim quoque notionis
extraordinariæ vsum laudatissimum fuisse, quod à
controuersijs hominum insidias, & tricas iurecon-
sultorum, oblectum foret, aut iudicum authorita-
tem inuentas, illuminauit, in quibus, tot testamento-
rum suppositiones, vigilix, & exceptiones nihil aliud
facere, quàm impia consilia. Siquidem antequàm
in vfu essent, ex arbitrio boni, & æqui pendentes ho-
mines melius propagabant illam societatem, quæ
inter anfractus postmodum garrulitatem, & So-
physma à communione disiuncta, angustissimè, &
sine iustitia suos dissipauit, aut inter cathenas impo-
tenter oppressit. Subinde qui doli, quæ fraudes ca-
lumnix, & circumuentiones non contriuntur ex-
ceptionibus, & vigilijs? Postquam ex litibus, & quie-
te emporium, quasi carnificum plebem dissipat, quæ
in tantis contentionibus, opinioni, & voluntati ad-
scribarum submittitur, tranquillitate aliunde asse-
qui desperans.

Postquam litium, & dissensus occasio in rem non
domini, alterius vertitur, per fragorẽ civilẽ, & pelagi
murmur per tot opinionum procellas, attestations,
& mendacia, suffugia reperta, post copiam, vigilias,
& exceptiones, quæ non ita verteret, si disceptatio-
nis causa aliquid paci permitteret, cum auaritiæ
tantum: aut quies publica, morum honestas, & vitæ
commoditas, quasi alligatæ torpentes, extra defati-
gationem, inquam, ipsius veritatis, & impotentiam
hanc exceptionum, & vigiliarum tractarentur.

Ergo, etsi ab his quæstionibus, per quas cautio
curtis

Num. 1.

*Extraordinariæ
notionis exempli.*

Num. 2.

*Tranquillus quie-
nisse hominis in iu-
dicijs boni, & æqui,
quàm in contentio-
si.*

Num. 3.

*Quo plus à iudicijs
boni, & æqui distat
homines, eo plures
litei.*

currit,ordo contentiosus deficeret, vtilior esset hæc
extraordinaria, & irregularis cognitio, dum ex ea
pauciora litigia emanent, quàm ea, quæ homines in
communi, consentire intendens vigilijs, & excep-
tionibus eos ad nouos dissensus, labores, & impen-
dia promoueat.

*Desumitur argu-
mentum contra li-
tes contentiosas.*

Ergo neque absurda huius cautionis executio, si
notionis extraordinariæ similis aliqua supprimat,
lentè festinet, summarie agat, & sibi referuet omnia
ea, quæ propalata maximam humanarum seditio-
num, & miseriarum materiam, per nouas tricas, &
dissensus cierent, quæ vitata veritatem obtenebra-
rent, de quibus singulis, ad intelligentiam clariorem
disseramus.

VERSICVLVS I.

*Absurda non est, nisi aliquantulum defensio suppri-
mi videatur.*

Nom. 1.

*Subtilitas tacens,
& quærens permit-
titur.*

QVoniam subtilitas tacens, & quærens permitti-
tur, vt ingenium occurrat falacibus rimulis pro
defensione simplicitatis, ne subplâretur, & vt aliud
agentis, aliud simulantis insidiæ dissoluantur ab ho-
minibus, quasi inscijs inquirentibus, & postmodû
actam causam, sine nomine attestantium propalâ-
tibus, hinc in causis Fidei iustus videtur huiusmodi
processus.

Nom. 2.

*Ob quam causam
deuentum fuit ad
hanc suppressionem
articulorum.*

Sed quia de sanguinis probatione cōtentio, mea trã
seo ad quæstiones proclamantium, quas præruptas,
& obscurioris indaginis ipsi vocant, quasque ipsi iu-
stas probabunt, si attendant initium, & initij collu-
siones ex vigilijs, copijs, & Iudicum deliberatorijs
ortas, aut à confessis excogitatas incontinenti post
reductionem, qui proclamauerunt, cum ipsis arti-
cula propalabantur: ex quibus, si aliquis declaratio-
nem assequeretur, conscius cum doli, & calumnia-

rum

rum esset, reos nuntiabat antiquos Christianos, aut puniebat, alias inter vigiliis, & exceptiones litium captos, alias simplicitate, & paupertate motos, & eos propalari in tribunalibus curabat, vt palam nosceretur, Christianos quoque supersticiosè agere. Præterquam quod inter vigiliis propalationem articulorum, & exceptiones natalia suorum opperiebat, indeque attentantes ipsos cautoris munus occultebat, aut ipsos Sabbatizantes supprimebat, vt in viti viuerent, & subinde ipsa medella, & solertia cautionis non depellebant vulnera, accebant tela aduersus Religionem. Quammet offensionem, & contemptum time, Princeps, excitandum, aut detergit iam excitatum.

Quare, etsi hodie longior temporis deriuatio excutiat, articulorum propalatio absurda erit, quoniã, si hodie quoq; aberrat inter nos, si hodie subtiliora sunt suffugia litium, si hodie remotior verus index natalium hodie collusiones quoq; formabuntur frequẽtius, si tunc temporis nulla subtilitas requirebatur ad probandam patentẽ eam notam, & nihilominus abscondebatur, quia propalata: melius hodie, cum ipsamet nota confusior prædenti inspectione indiget, si tunc temporis ipsa notorietas pertinaciã, parum ante in tabulis scripte, nullo modo obscurari poterat, & obscurabatur per copiam in ipsis causis, in quibus quasi inutilis, & superuacanea iudicabatur copia eius rei, quæ nulla cauillatione conuertenda erat ad diuersum finem, multo magis hodie quando procuratam caliginẽ nulla exploratio detegit sine suppressione restium, quando qualibet cauillatio acuit satis medatiũ.

His contemptis iterum instant dicentes, veritatem originum, & genealogiarum traducem, ita commixtam in tabulis esse, aut in omnium memoria confusam, vti sua incertitudine separari nequeat,

Num. 3.

*Suppresso utilior
hodie, quando veritas
difficilius in-
quiritur.*

Num. 4.

*Impossibile esse in-
certum à certò se-
parari propter com-
mixtionem genera-
logiarum.*

sine propalatione, vigilijs, & exceptionibus, & per consequens iniuste negari a lege, & Iudicibus, et si a se veras ipsi quasi renūtiat, cuius celsionis eum impotentem affirmant vitæ (quam respuere nulli licet) & honoris causam, sub æquilibrio pensantes.

Qui toto zelo errant, & Princeps, vt totum eorū apparatus, & verborum tricas circundes, offerant se tibi difficultas, & abusus quaestionum ingeniarum apud nos *Hidalguias*, tantis collusionibus præpediti ob vigiliarum, exceptionum, & articulorū copiam à nullo quidem vsquequaque declamati, et ab omnibus sensum, & perspicue cogniti: quia vti apud nos ascendendi desiderium ardentius effertur, quam apud alias gētes, affectuosius inquirimus obices contra veritatem obscuri originis, vt humili plebi nimis extinctæ (quando tā frequens est attentatio ingenuitatis, vt indies collabies quæque celeriter proclamet fissa tantummodò in collusione facillimè formanda inter vigilijs, & copiam) faueas, & nobilitati fortassè nimis extensæ, si nō inquinatæ obstes.

Num. 5.

Ingenuitas collusionis impetratur apud nos.

Num. 6.

Plebei profigan- tur, & nobiles infecantur.

Num. 7.

Testes proferunt ad libitum proclamantur.

Num. 8.

Natalia clericorum tepide discutuntur.

Quamquam impossibile iudico intercludi gressum multitudini nostrum plebeiorum collusorie ascendentium. Quia in nulla Republica quieuit nataliū veritas in sola voce testium nixa, nullibi defecere amici, qui cerdonis sobolē Regiā assererent: nullibi nō potētes pecuniæ, queis testis motus non proferat in iudicio quidquid ei per libellū proclamantis indicatur, & maximè vbi vilescunt paupertate antiquorum larium indigenæ, ad quos tanquam ad traduces confugiunt sanguinis inspectores, aliquoties, vsque ad ipsam radicem solliciti, aliàs per saltum ex traduce deriuantes alienos, & neophytos.

Seque tibi offerat quoque circumflexus vsus probandi natalia Clericorum, & Regularium, in quocumque comprimatur veritas, quia remissè, & languide

dè fricatur propalata, id eò frigescit, quia incuriosè,
& ad formam solummodo vltatur, perindeque, quo
vehementius negligitur, eo fatalius excitantur errores.

Hæc tamen retuli, vt ex dictis pateant causæ, ob-
quas sanctæ Inquisitionis, & Ordinum senatus pro-
clamantibus tetrahont patefactionem: & postmodû
detegetur à me iustitia huius suppressionis, qua col-
lusionibus, falsis instrumentis, & agnationibus incer-
tis facultas præciditur hodie quoque, sicuti in ipsa le-
gis à Iudice sæculari abdicatæ senectute, quia alieni
repentè introducuntur in scripturis, vt comparent
mèdantû propinquitatis, & abdicata fuit hæc cautio
à Iudice sæculari, ne se inferrent deinceps Iudæi
inter cognationes Christianorum, quod eueniret, si
sæcularibus iterum delegaretur, aut ab Ecclesiasti-
cis per copiam, & propalationem, vti in Tribunali-
bus ingenuorum, & Episcopalibus Audientijs expe-
diretur.

Post hæc supposita: examinemus gradum nomi-
nis, quem sophytæ comparant vitæ, vt cognosca-
tur, si in populo Christiano prædicatio bona, aut
magna æstimāda sit perindè ac vita, aut aliquæ opi-
niones benè enodatae approbandæ, aut aliæ Sophy-
stè detortæ repellendæ. Apud Etnicorum quidem
leges maior est nominibus laus, quàm in nostris: ip-
si vmbatili bono capiti memoriæ claritudinem no-
men, & operum vetustatem manere cùm affecta-
rent, in supremo culmine suæ æstimationis possuere
laudis elationem indelebilem: nos, qui summo bo-
no gratiæ, & legis Euangelicæ fruimur magno, &
memorabili nomine accendi non debemus, vt glo-
riosiores simus humiliatû, quàm contendentes, pro
fama, & gloria indelebili: meliores ignoti, quàm
cantati.

Sic Etnicorû leges, quæ vitæ æquiparant viri boni

Num. 9.

*Finis ob quem ab-
dicata fuit à sæcu-
laribus probatio
sanguinis.*

Num. 10.

*Apud etnicos su-
mmum bonum fa-
ma erat.*

Num. 11.

*Nobis elationem
corrigere ex præ-
cepto attinet.*

Num. 12.

*Impugna rē
niones, quæ in lo-
ge gratiæ, famam
equiparant vitæ?*

Num. 13.
*Nec leges genti-
um ad quancun-
que pretensam in-
famiam extendunt
licentiam vindi-
ctæ.*

Num. 14.
*Propter inanem
inflationem nulli
conceditur vindi-
ctæ.*

Num. 15.
*Predicationis af-
fectata in infa-
matione.*

Num. 16.
*Non est contra fa-
mam quem diffini-
vit natum ex pro-
fapia Neophyta.*

Num. 17.
*Quando equipara-
tur status vitæ.*

existimationem, nullam vim habent in Ecclesia, nec glossata Iurconsultorum imponentia polo Christiano eandem regulam, nec inde ducta Theologorum schola. Maximè, cum nec illorum error iccerit illud discrimen famæ, & abiectioni ser- uili, quod patet ex legibus Gentilium, in quibus non pet. quamlibet infamiam probam, aut turpitudi- nis notam exigere pœnas inultè licebat, vti pro san- guine effuso, vel effundendo, aut corpore casto, vt in- discretè obtineret sententia eorum ex solo verbo legis Etnicæ contra legem sacram, ad intromiten- dam Etnicam corruptelam penè in omnium scien- tiarū libris, quo non æquale, sublimius sit nomē vi- ta, & vituperetur humiliari, non erigi: vt viuamus in lege gratiæ, quæ legibus gentium, aut fama scrupuliorum.

Nihilominus, etsi iura Etnicorum parui momen- ti nobis sint, pauca exempla infamiæ vindicandæ re- censebis, per quæ idem liceat ambitionem tuen- tibus, ac vim propulsantibus, quoniam inani in- flationi nihil conceditur, nec ambitioni memoriæ permittitur: nonne apud Etnicos, si proclamaret in- glorius, aut peregrinus, renuntiata copiâ articulo- rum, restitueretur conuictus? nonne diceretur pu- dorem nominis contemnerè, nullum habēs? nonne liceret obscuro attentati iactare alienas imagines, & post condemnationem clamare pro existimatione incūcata? nonne prædicatio bona amittebatur, si quis desinoctetur peregrinus, aut neophytus, cum nulla sce- leris macula illum consparesset? nonne apud illos idem foret à gradu attentato, aut per tempus ac- quisito cadere, ac vitam amittere? Ipsi profectò in- genuis inculcatis ad seruitutem, aut passis stuprum, & adulterium repellere vim consenserunt, tanquā si vitam iuarent: sed in alijs casibus eandem vin- dictæ

dictæ facultatem relaxantur. Ut inde non inferant sophystæ idem apud nos esse deformari alienos natalis, aut claritudinem, nostro consensu, aut cessione copie articulorum, ac vitam contemnere, si iura quoque Etricorum illam vindictam concedunt eadenti ad seruitutem, non à fulgore nobilitatis, cum alias ingenuus maneat. Quod æquum tunc fuit si seruitus morti comparatur, hodieque foret iniquum, si elationis conseruandæ causa, idem statuerent.

Nihilominusque, etsi Etricorū iuribus regeremur, adhuc casuum disparitas sophystas cōvinceret, quia inæqualia sunt, quem ex ingenuo seruum effici, aut ex senescenti profelytum, quando seruus pro nihilo, mortuo similis habetur, & profelytus penè in omnibus æqualis nobis vivit, non seruus, non ascriptitiis, non capite census, solummodo uti nouus discernitur, quando sine tempore antiquus fieri nequit: non quasi infamis notatur ab hominibus, sed a tempore per quod sine scelere incapax sortescit.

Si tamen senescenti inter has quæstiones ad profelytorum gradum descenderet (quod nunquam accidit) nihilominus hunc existimationis descensum aliter reparandum, quam per vindictam sentiam, si, uti dictum est, in populo Christiano grauamen hoc, vel incapacitas minor est, quam abiectio ad seruitutem, stuprum, & adulterium, quia illa, à quibusdam dignitatibus profelytos priuans, nihil infamiae contigit, nisi in iuente ambitionis, & per consequens, legibus Etricorum malè prouocabuntur Christiani ad propulsandam calumniã prædicationis, uti ad vim corpori infligendam: Ergo ab inductione concludetur proclamantes rectè subijci irregulari iudicio articulorum suppressioni, & probationi imperfectæ illius prædicationis, quam melius foret humili

Num. 18.

*Diuersa sunt eade
re in seruitutem, aut
à fulgore nobilitatis.*

Num. 19.

*Adhuc ampliatur
fame fastigium in
Ecclesia, amplius
quàm per leges Es-
nicas.*

Num. 20.

*Neophytus nõ cul-
pa sui, sed tempo-
ris incapax est,
ided non repuan-
dus infamis.*

Num. 21.

*Senescenti calum-
nia retroactur ad
Religionis tyroci-
nium, an infamis
maneat.*

Num. 22.

*Ob prædicationem,
nulli licet alium
propulsare.*

Num. 23.
*Indiscretum iudicium
 iuriconsultorum & Theologorum*

hanc quam erigi, siquidem, ut diximus, decepti fuerunt iuris glossatores ob incuriositatem non discernendi summum bonum, quod apud Etnicos præconium, apud nos humilitas est, quæ beatam efficit posteritatem humilitati. Vnde ipsi sophystæ vadunt in baratrum inductionem plurimarum, quæ non solum apud nos, legibus etiam Etnicorum prurirent in reprobum sensum.

Num. 24.
Nihilominus oportet nomē magnum conservari.

Quod tamen discrimen non ita severè intelligo, ut illi despectui habeatur nomen bonum à Deo commendatū, & à Sanctis inspectum, & in civilitate curandum (quanquam nec verbum vllum in facta pagina pro vana prædicatione) quo omnis ordo destructus ruat, sed ut explicem defensionis modum, & copiam articulorum à proclamantibus renuntiata, quæ legitimè procedit, si utraque pars, publica nempe, & privata facit inquirentem Commissarium, productorem testium, & Iudicem, quasi dominum vigiliarum, exceptionis, & copiam, qui adducit quæ sunt actoris, excipit quæ sunt rei, pensat, & deliberat, &

Num. 25.
Inquirenti submittit se proclamans.

Num. 26.
Quid agere debeat iudex in his questionibus examinis imperfecti.

decernit, non minus instructus, quam si per exceptiones partium pensasset veritatem. Nec novum quidem in iure, si extraordinariæ cognitiones quoque excusarunt anfractus. Si arbitriam boni viri hoc modo eligitur. Si instrumenta, tot cessionibus repleta, quæ vtiliorem derivationem habent, licet videre, fori nempe, minoris ætatis, circumscriptionis, & Velleiani, in quibus, nunquam confugit victus ad iuris naturalis incremationem. Nec in pacto, per quod acquiescunt litigantes dicto vnus testis, nec in consensu, quod staret iureiurando partis, aut imperfectæ, vel invalidæ probationi, in quibus solemnitatem iuris, aut indaginis laborem legitimè remittit litigator, quia in illis, nec minimus index iuris naturalis amittitur.

Num. 27.
Exemplis defenditur irregularitas probationum, vel cessione copia.

Num. 28.
Nihil habet commune cessione copia articulorum, cum iure naturali.

Proinde si in iuribus prædictis sepe semper renuntiatio scribitur, ut vim habeat, in nostro casu, si raro, aut nunquam officit talis cessio: quia neque ad manum semper inimicus, nec leuitudine ductus Iudex, nec calumnia subdola instruitur, imò insidias æmulationis dissoluit; quomodo cessio procedit in illis sine partium querela; hicque quasi læsi toties recurrunt ad asylum iuris naturalis, & diuini proclamantes. Maxime, si ipsi parum iuris remittunt, dū Commissarium, tabelliones, & testes quotidie excludunt per recusationem, aut cōsej bene omnium harebrarum dissoluunt retia calumniæ, ita ut raro vincat calumniator, non frequenter: ut mentiantur Sophystæ, quanquam in hoc genere litium de gradibus personarum, semper ingruit calumnia, & se obtulit rarus æmulator dolosus in priori æuo. Quomiam non est calumnia dicenda apud nos, dissensus senescentium, & neophytorum, quando in plerisq; vallis, & vrbibus flagrat inter Christianam senescentem, & neophytum Christianum, propter disparitatem; qua curat senescens diuidi à neophyto, etsi probetur facillimè inimicitia hæc, ad enervandam veritatem dictorum non aliunde provenire, quam ab ipso dissensu. Alias ex ipsa prætena calumnia deproment ius neophyti, ut declarentur puri, veluti si fœderent iudicibus, ut haberent hunc dissensum pro inimicitia, etsi inhæreat defectui ipsius prosapia, qui sitales testes, quasi calumniolos repellerent: solis amicis imitatis, consanguineis, aut neophytis præcisum foret credere. Quod maximam explorationem requirit quando tot opidorum dissidia ab executione huius cautionis detruantur.

Iuste ergo supprimitur copia, si id agitur, ut per questionem puritatis sic instructam, secura sit Religio, iustius, quam in causa ingenuitatis, si ibi propalantur

Num. 29.

Minoris præiudicij hæc cessio, si raro accidit cedenti de trimentum.

Num. 30.

Etsi renuntiare videatur proclamans iudicij formulam, excipit recusati, & explorat suas calumniatores.

Num. 31.

An differat calumnia à dissensu senescentium, & neophytorum.

Num. 32.

Utilitatem depromunt confessi esse calumnia, quando Iudex subito credit exceptionibus.

Num. 33.

Iustius supprimatur copia in his questionibus, quæ in causis hæresum.

lantur articuli, quoniam omnibus civibus interest nullum eximi à censurione, & ibi id quæritur, ut solius à proclamante calcetur. Iustè quoque, et si in causa hæresis fiat quædam detectio clancula sceleris probati, quia ibi contendit reus vitam recuperare, & necessum est morienti scire causam: hic pro palatio provocat collisiones, quæ accenduntur magis si patens fuerit nota, quàm sub incertitudine, ad quod sollicitè discruciantur proclamans, soboles, & mille aliæ stirpes ad auxiliùm vocatæ, si ibi pœnæ evasio prætenditur, hic status sublimitas.

Num. 34.

Quia collusorie agunt consanguinei, detectis artibus.

Præsertimque, si idem est merita causæ detegi per copiam, ac per revelationem clanculam testis, rebellionis, aut iudicis, inter quos difficilimum est, notam latere: hodieque quis ignorat has lites defensionè carere ob ignorantiam obscuritatis semel probatæ, quæ, etsi secretè scripta fuit, nulli proclamanti innotescit: si tot curiosi insidiatores inuestigandæ eius quot capita in familijs inquisitis, & inter vātam plebem iracundam rapacem, & leuem secretum sibi solis facere iudices impossibile est, quanquam à Tribunalibus capteretur, aut iureiurando caueatur, quoniam etiam ipsi, qui cauent aliquando incautè loquuntur, aut importunis precibus ab ipsis extorquentur aliqui stimuli rei indagatæ. In quo, si mihi non adhibetur fides, advoca, Princeps, expertos Senatores, qui detegent tibi conscientiam suam: sic tibi suassum erit, nullum postquam suum tentaverit, se committere huic iudicio sine noticia suæ obscuritatis, aut postquam audax inceperit intentato pelago, per varios indices citò illum callere ignorat ab ipso maculam. Verum assero, mentiuntur, qui illacrymantur suum damnum ab hac suppressione oriri, si, ut dixi, rarus est, qui ob defectum copiarum cæcutiat, plerumque, qui exultent, quia conscijs ipsis sibi

Num. 35.

Idem est detegi secretum per revelationem, ac per copiam.

Num. 36.

Rarò innotescit proclamantibus obscuritas.

Num. 37.

Impossibile est sibi solis ficere secretum iudices.

Num. 38.

Pauci se committunt ex animo sanguinis intentato suavit.

Num. 39.

Proclamantes si nullam ignorantiam causa, propter suam utilitatem.

igno-

ignobilitatis suæ interest caliginem simulare, aut ignorantiam articulorum, ut iudex in dubio eistubantibus faciat, & alia manu obtineant cum fœnore, quod alia dicantur prodigè renuntiansè.

Cæterùm, celsio quoque procedit non obstante communis præiudicij affectato sophysmate: si dubium est, quid intersit pluris communi societati, homines se effertentes recurrere, aut amplius erigere, siquidem radix, & verum fundamentum Reipublicæ est in graduum æqualitate, eius eversio in ambitiosis nobilitatibus: idèò vtrò, citròque flectunt, & validant æmulatio, & collusio: emulatio Rempublicam, cuius est decor cognationum, collusio proclamantes, quorum summa fœlicitas elatio est, quando vtilior est civilitati calumnia deprefus, quàm colluseriè erectus ad calmen: qua propter non in cautè hæc dona stigmatum, tam scrupulosæ inquisitioni subjiciuntur, ut cum difficultate eximantur à confortio ambitiosi, imò prudenter nimis; quidquid sentiant impugnatores nostri ob Reipublicæ damnatum non ab illo solo homine pendentis, non solis confessis propagatæ, nec illorum industria, & Consilij innixæ, quando apud nos, ita tenuis est numerus neophytorum, ut præsenescientium milliario, vix vnus neophytus incedat, & ita non solum contra Rempublicam de Republica foret, talibus carere.

Adduco tibi, Princeps, ut fidem mihi facias, tuæ Ecclesie Toleranæ, & Matricis nostræ prothocolos, ex quibus de promas sacri ministerij, & studiorum sordescientiam in illo tempore lugendam, quod fœderent in choro illo Neophyti, antequam cautio dicta fuisset, qui luxuosè, & ita inhonestè vivebant, ut ad priuatum oratorium vnus tantum altaris destinatum, in quo Canonici tantummodo Missam celebrarent, rarenter cõfugiebant peracturi sacra: vix

Num. 40.

Communis villitatis præiudicium non versatur in copia suppressione.

Num. 41.

Melius est elationè impedire, quàm adiuvare.

Num. 42.

Reipublica decorata prodest emulatio.

Num. 43.

Circumspectè nimis introducta fuit scrupulosa inquisitio sanguinis.

Num. 44.

Non pen det Republica ex sola industria cõfessorum.

Num. 45.

Tenuior est numerus Neophytorum, numero senescitilli.

Num. 46.

Præsumptio vilitatis publica præiudicium, quod à cõcepto dissuadetur.

Num. 47.

Sacrorum ministerium sordescit in choro Tolerano cõfugiebant Neophyti.

Num. 48. *Pauci promouebantur ex Ecclesia Toletana ad maiores dignitates antequam dicta fuisset cautio.* singuli in die: & non mirūsi cū illius altaris stipendio secretè ritus Mosaycos domi peragebāt, neophyti proindeque nullus tunc Episcopus, Cardinalis, & ad alia munera eligebatur ex Ecclesia Toletana, et si contrarium asserant impugnatores.

Num. 49. *Sollicitiores in peragenda sacris senescentes, & plures post cautionem promissi quàm antea.* Et postquam cautio nostra exclusit neophytos à primo diluculo vsque ad maturam diem, senescentes, & nobiles Canonici accurrunt ad oratorium, iam sex altaribus compositum, vbi aut deuotè spectant, vt alij consumment, aut ob multitudinem, & deuotionem ministrantium alia facella ad eunt: plurimique asciscuntur præfules, Cardinales, & Consiliarij, & ad alia munera abeunda pro Religione, & ciuilitate ob mores, vitam & scientiam. Quidquid insolenter supponant Sophystæ ex mendatio nempe tibi persuadentes, quod Ecclesia Toletana tunc litteris, moribus, & scientia vigeat, cū federunt in illa neophyti: quia mea assertio partim in libris matricibus, partim fide facta superioribus, & antiquioribus Ecclesiæ Dignitatibus domino Antonio Portocarrero Decano, & D. Gabrieli Orticio, Magistro Scholarium nunc, in hac inclyta Curia lugentibus amaritudinem in posterum suæ Ecclesiæ minitantem, nittitur illorum in imaginatione quadam adlibitum acculeata, aut in sophystica narratione impugnantorum, vt tuum animum capiant. Ergo asserta vtilitas Reipublicæ, quia se priuet neophytorum industria, ac doctrina, iactitatur inaniter, & mendosè, nec propterea suppressio articulorum deroganda est.

Num. 51. *An in præiudicio consanguineorum possit copiam cedere proclamans.* Nec isti audaciæ cessionis articulorum spretæ, consanguinei attentantium obstare possunt, si ipsi consentisse prius, præsumuntur, aut ratam habuisse attentionem, quia lucrum maximum, proclamans non solum sibi, sed suæ cognationi præparat & eo

& eo ipso, quo ad quæstionem venit, dicitur ab omni stirpe missus, aut omnium consilio aggressus, & omnes consanguineos consensisse explorari suam originem, tam senescentes, quàm neophytos: hi quia nihil amittent, etiam si excludantur à gradu attentato, illi quia in iudicio tam æquo, & exploratorio veritatis securè permittunt discuti sua natalia.

Vt non immutes iactam sententiam à nobis, et si à Sophystis impugnatam propter læsionem iuris tertij, quod agitari non posse indefensè, & sine assensu, & consilio omnium consanguineorum affirmât. Quando nos idem teneremus, et si consanguinei renuissent, quoniam, nec cognatio queit impedire illum, cui se tempus præbet secundum ad vincendam quæstionem: nec in sanguinis mixtione ita commune reseruat hoc ius, vt sine consensu quoque communi, aut maioribus de profapia inconsultis, nullus ab ea deriuatus proclamandi potestatem habeat. Ciuitas enim, vt quemcumque efecit dominum suarum rerum in dissociatione primæ communitatis, ita ius hoc decoris crescentis, aut decrescens noluit à consensu aliorum pendere.

VERSICVLVS II.

Non est absurda, et si cum simplici notione expellat proclamantem.

QVia iudicium hoc in plerisque cætibus nimis serupulosum, in alijs facilimæ inspectionis, eo rem perduxit, quo gradus honorum, aliàs ad libitum proclamantis, alias difficilimè obtinerentur, quod ciuitas dū funditus experta fuit inter serupulos insedit reiciens omnes insidias iuris, postquam aliquā maculam, & suspicionem, aut certum notæ indicem apprehendijt, quippè experientia edocta cognouit gradus

Num. 52.

Proclamans præsumitur ab omni stirpe instigatus.

Num. 53.

Etiam recusantibus in sanguineis, priuatus queit proclamare.

Num. 54.

Parentella inconfulsa priuatus crescere, & decrescere poterit.

Num. 1.

Causa simplicis notionis.

Num. 2.

Sufficit suspicionem certam aprehensisse.

Num. 3.

Dissimilis probatio sanguinis, à probatione rerum inanimatum.

Num. 4.

Benignū valdè iudicium hoc, in quo excusantur, & suppleantur errores proclamanantium.

Num. 5.

Etiamsi post unam repulsam iteratio examinis denegatur, possit hac praxi procedere.

gradus personarum absurdè componi per easdem probatorias, & attestationes, quibus res recuperantur, siquidem homines, ibi deterrent, expugnant, aut enervant veritatem, idè inter contentiones litium difficiliter clarescentem. Simplex ergo notio sufficit, maximè, si tolerat, & benignè supplet proclamanantis errores, aut illum, quasi excusat, & ducit, ut multoties redeat ad inquisitionem cognitionis semel repulsæ: & defenderem hanc simplicitatem civiliter introductam (etsi expectatio plurium proclamanantium, qui se exposuerunt semel populari iudicio, de se offerentes irregularem, & nimis scrupulosam investigationem, reiecta fuisset) quanquam post repulsam denegaretur examinis iteratio, & hoc iudicij genus penè apud nos omnino sublata sit: ni hæ quæstiones iam instruerentur in omnibus Tribunalibus apud primè perpensæ à Magistratibus, qui iudicium partim simplex, partim regulare dari non posse in rectitudine iuris, & recta civilitate iudicant.

VERSICVLVS III.

Non est absurda, etsi incipiens à popularibus rumoribus, demum fame, aut traditioni antiquorum succumbat.

Num. 1.

Quomodo probatur, discutitur, & delibetur de fama.

Num. 2.

Fama velocitatem, aut commixtionem mandatiij respuunt iudices.

Quando enim ab origine remoto plures testes discrepant, fama mendax despuitur à Iudice. Quando concordēs nuntiant sine radice in casibus, qui memoriā hominū nondū superant, ulterius discurretur, ut à quo Principe exorta sit fama inquirat iudex, non debilis vsque dum inueniat traducem primæ linguæ, aut auris primæ. Quando fama veritatem immutet hinc, inde sine certo traduce affatim diligens curat iudex, ut ea commenta, quæ passim mixta veris vagantur non serpent, quasi vera, & ut ea vera inter

inter mendaciam sparsa non perlabantur, quasi falsa: exindeque nec conditionum obscuritas, nec confusio hominum, nec matrimoniorum similitudo suadeant iudicem in sua incertitudine, vt alias obscurum nobilem, alias nobilem obscurum definiat.

Ipse enim Iudex huic cautioni exequenda delictatus, nec nimis credulus, nec nimis incredulus prudenti curiositate vitur, vt vtrumque vitium, nempe credulitatis, & incredulitatis temperet, a quo ante definitionem discutitur questio, & ibi mendaci, incerto, titubanti, vario, maleuolo, preuaricanti testi nulla fides: nec fama, si ex probabilibus causis non traxit originem, si non a viris grauibus, & senioribus fide, dignitate, & moribus precellentibus. Ergo mentiuntur sophystæ, si fama per inditia disceptatur apud sanctam Tribunal Inquisitionis, & Ordinum, & in Ecclesia Toletana, aut mendose lacrimantur proclamantes, qui ex sola velocitate tenuis famæ afferunt conuinci, ita precipitati aduersus eius fastigium, vt eam, nec in contentionibus iudicialibus discussam, sine mendacij vitio velint: Et per consequens inferant, nulli in his questionibus obstantiam sine oculi, aut auris ipsius vsque ad primum attestantem, deriuatione: Et si eis non ignotum sit famam prudenti circumspectione, vt diximus, prouatam in omni iudicio asseuerare, ac si oculus, ac si auris esset, quanquam deficeret scrupulosa deriuatio, quam impugnatores poscunt, dum apud plures constans perseueret. Maxime quando eius æstimatores in prius pensant an illi ori, prius seminanti, fides fuerit, deinde an illis traducibus exploratis, aut qui explorari possint: alias vnde mundi series, tot Principum genealogiæ prouenisse constent, si a peste, bellorum voracitate, vrbium excidijs, & tem-

Num. 3.
Matrimoniorum similitudinem, & hominum confusio nem reuertit iudicem

Num. 4.
Vtrumque vitium credulitatis, & incredulitatis temperat prudens famæ indagatio.

Num. 5.
Rarus ex velocitate tenuis fama conuincitur.

Num. 6.
Fama deriuatio?

Num. 7.
Quando fama probet, uti auris ipsa, aut oculus.

Num. 8.
Sollicitudo prudens probanda fama.

Num. 9.
*Quandā fama ha-
ueatur pro traditio-
ne.*

poris consumptione nihil securum. Ergo fama, ut
potest, probata traditio est, & ipsa Christi prosapia
ab Herode incensa simul cum tabulis Israëlicitis
per famam, aut derivatam, aut traditam, aut per pri-
vatos commentarios conscripta fuit.

Num. 10.
*Aliqua fallacia nō
excludit regulam,
& ordinem in fa-
ma factum.*

Nec me vicisse putent, si aliter res, quàm gestæ
sunt in fama conservari, aliter Principes hodiernos
ad antiquissimos Reges originem extendisse, probent.
Quia nec inde vis ab ea debet auferri, quod in vno
casu mendax, etsi hic rerum tradux frangeretur, ca-
deret omnino veritas, & ordo per hos limites consti-
tutus, & currens, & præsertim in populis, qui extra
tabulas publicas cum sola fama retinent rerum, &
originum certitudinem.

Num. 11.
*Concursus i testium
de bonæ, & malæ fa-
mæ.*

Etsi hac ratione victi sophystæ diversum iter ten-
tent, contra famæ fastigium, ut in concursu, nempe,
testium bonæ, & malæ famæ, pauciores testes conf-
ciji impunitatis vincantur a pluribus ignarijs, quia ad
illorum aures obscuritas nondum peruenit (cum
rarò ad omnes hæ voces tam rauæ, & silentes pe-
netrent) alijque meminisse sub iureiurando attestan-
tur. Quæ sententia ampliatur etiam in odium Iu-
dæorum, qui tot collusionibus sua facta cooperiunt,
& ob favorem Religionis, ne capiatur à subdolis,
potius detegenti causam suspicionis, quàm obscurā-
ti statur, quia ipsi sophysticè agentes deterrent testes
vsque dum dubios reddant, aut scelens arguunt ca-
lumniosè propter attestationem, unde dum Iudaica
gens aliorum factis tam tenebrosos nodos nectit,
nequit convinci.

Num. 12.
*Obscuritas silens ra-
rò ad omnes perue-
nit.*

Num. 13.
*Ob odium Iudæorū
restringitur fauor.*

Crede ergo, Princeps, famæ certe traditæ, non à
mendaci orè derivatæ, & extrarias iudica cœteras
illationes sophystarum, qui temerariè seminant in
populo pluræ verba de iudicū perfidia, de vsu hodie-
no, ut cōstringantur à te famæ nullam fidem facere,

Num. 14.
*Quadam illationes
reijciuntur.*

tan-

tanquam si tibi alce infederet, sapientes tuos magi-
stratus (vri sunt qui hanc cautionem exequuntur) in-
certitudine duor, & famam, & sermones populares
quibus stant, non ex recto tramite, imò ex odio, ma-
lignitate, & leuitudine procedere, aut tanquam si
vllam genus litium inueniant, in quo fama nō pre-
cedat, vti index veritatis assequenda:

Num. 15.

*Iudices hanc qua-
sitionum non moue-
ri incertitudine.*

Num. 16.

*In omnibus litibus
fama est index veri-
tatis.*

VERSICVLVS IIII.

*Non est absurda, si testes cogat, vel audiat
incertos.*

Quoniam coactio legitime procedit ad detectio-
nem veritatis tam necessariā Religioso, & oeco-
nomico regimini, quidquid asserant, renuentes pa-
trimoniorum publicationem, eo moti, quod vilita-
tis detectio sit nociua. Si nihil, tam fallaciæ delectat,
quam obscuritas, nihil tam Religiosæ veritati, quam
certum ab incerto, vitia à virtutibus separare:

Ergo ob publicam vilitatem testis rectè com-
pellitur, & per consequens ob finem huius cautionis
hodie etiam necessaria: vt hinc de promas mentiri
nostros impugnatores, quando testem, etiam iura-
tam suppressere veritatem, aut illi contraire posse
dicunt, aut omnino à fide deficere, etiam si iurata: si
lex viget adhuc ab Ecclesia probata, & ad finem per-
petuum, & honestum: mentiri quoque, etsi lex in-
iusta eis videatur, & finis ob quem edicta fuit iam
defecisset, dum tu, cuius est derogare, nō derogasses:
mentiri si ob publicam vilitatem quoque asserant
tacere debere, aut si dubius esset testis pro honore
declamantis respondere, quoniam publicæ vilita-
ti pluris interest splendorem publicum intaminatū
conseruari, quam priuatum splendescere, & testis in
dubio publico decori potius, quam priuato procliuis
esse

Num. 1.

*Pro palatio neces-
saria Religioni, &
oeconomico regimi-
ni.*

Num. 2.

*Aduersus defenso-
res verecundia, quæ
destruitur si vilitas
detegatur.*

Num. 3.

*Respuitur sententia
eorum, qui testes à
periuicio excusant,
etsi mentiantur, aut
supprimant notam.*

Num. 4.

*Maximè, si lex nō-
dum derogata est,
imò nec patitur
discuti.*

Num. 5.

*In dubio testis pro
decore publico po-
tius, quam priuatis
debet respondere.*

esse debet, si favorabilior est causa decoris publici, quam privatae puritatis, ideoque publico nomine quæstio status moveri potest, etiam possidenti ingenuitatem diffinitam a iudicibus.

Num. 6.
Quando locum habeat sententia, ut in dubio quilibet præsumatur bonus.

Num. 6. Non obstante illo problemate, scilicet, ut in dubio quemlibet ingenuam reputemus, si intelligitur quoad æstimationem priuatam, non tamen cum publica res agitur, cum proclamat quis ad ingenuitatem, aut puritatem, quæ omnem detectionem exposcunt, ut non se inferat familia indecora, aut suspecta impugnatura fidem.

Num. 7.
In quo differant ingenuitatis, & puritatis causa.

Num. 7. Et si discrimen ponant impugnatores in questionibus ingenuitatis, & puritatis, quia illam dignitatē, hanc conditionem reputant, mihi quoniam pares sunt quoad præsumptionem ingenuitas, & puritas, quanquam in causis ingenuitatis omnes creduntur nati sine immunitate, & in puritatis, omnes Christiani præsumerentur, antequam immixtum esset Regnum tot nationibus, & profapsijs: post quam confusionem incertum est, qui descendant ab Hispanis

Num. 8.
Post confusionē diversarum nationū, et præsumitur Regnum a Gentilitiis profapsia omnino procedere.

Num. 8. Gentilitiæ stirpis, per Apostolos ad Christum reditæ; & summa stultitia foret sub incertitudine admitti improbatos, quanquam in alijs rebus minoris præiudicij, & æstimationis, naturalis præualeat accidentali causæ: & maximè quando probare debeat qualitatem requisitam ab statuto non præsumptiuè, sed per claritatem, qui se talem dixerit.

Num. 9.
Quando præualeat naturalis accidentali causa.

Num. 10.
Aliud discrimen inter puritatem, & ingenuitatem.

Num. 9. Præterquam quod, si puritas est naturalis qualitas, & ingenuitas aliàs naturalis, aliàs fictitia, & illa desideretur ad maius bonum, hæc ad tyranidem, non pretiosior esse debet hæc, illa: ideoque non sine circumspectione imperiale beneficium supplet ingenuitatem, non puritatem, iudicesque pensant serupulosius causas puritatis, & concursus testium, quam ingenuitatis. Ergo legitimè cogitur testis, & titubans

Num. 11.
Imperiali beneficio suppletur ingenuitas non puritas.

bans

bans exprimere debet causas cum sua tepiditate, & remissione, non tacere. Decantent pallinodiam, Princeps, qui contrarium asseruerit, et, hæresim sapie, ut Ecclesia definiuit.

VERSICVLVS V.

Non est absurda, et si incertis vestigijs titubarent genealogiarum traduces.

SI enim omni tempore contra veritatem æmulatione molita fuit æquum erit hodie in omni dissensu probationis necessitatem resecare? minimè. Ecce si egeris in foro inspicias ne aliquam causam sine calumnia, & titubatione, aut veritatem sine discrimine, proinde expediens erit iudiciariam notionem omnino tollere?

Quod melius procederet in Republica, in qua nulla memoriæ fides, aut priuatis commentarijs adhiberetur, quia titubantia maior foret, si nihilominus exigerentur originum iniria, per quæ propagarentur familiarum exordia, uti apud nos, qui volumus de patribus in filios traduci deriuationes, impossibile erit probationes negligere, tanquam titubantes, quia aliter non poterimus nobilitatem conseruare, quæ apud nos non titubabat, & titubat postquam à sophystis intercluduntur omnes traduces, & præsertim decipiuntur testis, Iudex, & proclamans, ille, ut mentiatur, alter, ut legem calcet, hic, ut audacter se purum asseueret. Nō ergo dicendum est ipsos titubare, sed nolle nos per hanc tam rectam trituram euentilate mundiora, & velle titubare, quando excludimus priuata commentaria, & alias memoriæ curiositates, quibus quasi de arbore in arborem traducitur aurium, & linguarum instrumentum, si postmodum cum ipso, & publicis tabulis, aut

Num. 1.

Ob titubationē probationum non est recedendū à lege, quæ eas introduxit.

Num. 2.

Qui voluerit originas apud suos conseruare, etiam titubantes causas debet explorare.

Num. 3.

Quomodo hastarum inceperunt apud nos, traduces.

Num. 4.

Postquam memoria curiositates excludi se fuerunt, titubauerunt originas.

Num. 5.

Sophystæ non tacebunt usque dum mortos, & elingues reddant senescentes.

Num. 6.

Genealogia David restituta à sua titubatione.

Num. 7.

Argumento probatur titubationes quoque prodèssi.

Num. 8.

Obscuri si delerent vestigia titubantia, certissimo itinere currerent.

Num. 9.

Faueri debent, qui tenent memoria origines ad publicam utilitatē, non oblitum.

alijs aduinculis furtim sub ductis nobis redarguunt sophystæ titubationem, sat illis sit consequutos fuisse illam, non persequantur nos vsque dum mutos, & elingues reddant. Ecce optimum nostræ assertionis fundamentū, titubans effecta fuit David genealogia semel, vt dictū est cum publicis tabulis ab Harode incensa: postea claruit per priuata cōmentaria, quæ sibi diligentes homines scripserāt, aut per publicā vocem eorum, qui nobilitatis memoriā restituerunt à titubantia, tunc nō fuerunt exclusa vestigia, imò strictim hinc inde ad faurum gradum reposita, benè distillata: Ergo priuatæ quoque tabulæ perplexitates, aut hæitationes quæque coniungendæ sunt magis, dum titubauerit veritas inuoluta à fraudatoribus, simul, & tempore, vt vestigia certa sint, parua, aut nullæ difficultates emergant, & taceant obscuri, qui hæc hodie suadent postquam in fluctus possuerunt veritatē: quoniam si omnino delerentur vestigia, certissimum foret iter, omnibus illis, qui sibi sunt conscij impuritatis suæ, & interclusa per publicam legē veritate, nullus recursum à suæ maculæ perplexitate, titubaret. Ergo comendare debes, Princeps, traditionē, famā, & priuatos cōmentarios, aut fauere ipsis, qui nomina maiorum memoria tenent, non ob quæstū, sed propter publicam, aut priuatam vtilitatem, quoniam si ciuile est gradus constituere, non est absurdum, eos etiam titubantes per sua vestigia probare.

VERSICVLVS VI.

Non est absurda, etsi secretis delatoribus, auricularijs, & libellis rotatur.

Num. 1.

Plurimi interest secreta inuestigatio.

QVoniā inter ciues iniuriosos, leues, dicaces, & audaces imaginū, plurimum interest secretò iudices inuestigare æmulationem, & inuidiam secretò subreptē, vt calumniatorē intrepidè loquentium fraus

fraus patentius detegatur, & finis eorum bonus, aut
 malus, qui citius aperitur in his iudicijs secretis, quā
 in publicis. Ideo non submoti fuerit libelli ab eis,
 nec auricularij, nec secreti delatores: pro veritate me-
 lius indaganda, si deuoti intrepidè occurrerent do-
 lostitacibus subreptibus aduersus publicum decus.

Num. 2.

*Civitas aperitur ve-
 ritas in secretis in-
 diebus, quam in pu-
 blicis.*

Tu tamen, Princeps, antequam ipsis annuas, pete
 experimenta à tuis Senatibus de veritate inculcata,
 aut lucente in Tribunalibus per hoc probationum
 genus, qui tibi recensent trepidationem testium,
 minas, & metum deterruisse semper detectionē ve-
 ritatis, hodieq; easdē fraudes obrepere, ac quæ fictæ
 fuere ab auis confessorū, postquā his secretis indici-
 bus aliquo modo derogatū est hodie à cōuersis, vt mis-
 ceantur nobis ad honores, & sacra tractanda, olim,
 vt immobilia retenerēt, hodie gloriæ, tunc bonorū
 amore, non artibus dissimilibus, clanculū quidem, &
 subdolè: ergo clancula hæc reuelatio non absurdè
 procedit si ipsis secretò agentibus, secretò obstat.

Num. 3.

*Testis detectus, nul-
 lam obscuritatem
 propalabit.*

Num. 5.

*Eodem modo tollū-
 dunt confessi bonū,
 ac proueni eorum.*

Cōsule iuris peritos, vt punias hos secretos delato-
 res, mihi quoniā maximū discrimen esse videret in-
 ter has secretas monitiones, & famosos libellos, si ad
 examinationē veri omni probatione, aut etiam arte
 supposititia vei licet in hisq; monitionibus, aut libel-
 lis hoc interest, illæ quæstionem instruunt, hi nomē
 destruant, illæ rei secretæ illicitè latentis mouent
 inuestigationē, hi bonū nomē publico preconio dif-
 famant, illæ poena expertes, quia nihil inter plebem
 sparserunt, imò iudicis notionem diligenter inquirē
 tuis adiuarunt, hi publico suplicio digni, quia dum
 alicuius posteritatem diffamant, quies turbatur, &
 seditionis penè ciuiles mouentur.

Num. 6.

*Discrimen libello-
 rum, & secreta mo-
 nitionis multifariis
 diuiditur.*

Num. 7.

*Secreta monitio san-
 datur, libellus famo-
 sus execratur.*

Hæc supposui, vt irriderem iactam ab impugna-
 toribus paritatē inter libellum secretū, & famosū,
 & exindè factū discrimen inter mendacem verū, &
 ancipitem, queis vtuntur hodie Senatores, vt olim
 ciuili-

Num. 8.

*Ridicula iacta ab
 Minutio inter libel-
 los, quibus vtuntur
 hodie Senatores in
 his quæstionibus.*

Num. 9.

Verum inquiri posse, etiam arte suppositicia, aut per execrabiles delatores.

Num. 10.

Calumniatores puniendi ne excandescant tolerati.

Num. 11.

Quomodo procedendum sit, cum calumniatoribus mendacibus, aut veris denuntiatoribus.

Num. 12.

Libellis secretis subscriptis, aut sine subscriptione, quando & quomodo utendum sit.

Num. 13.

Oblator libellorum attestans liberatur delator causam sibi arrogat.

cauilitas omnium prudentior curiosis, Emissarijs, Irenarchis, excursoribus, aut hominibus, quos aures Regias, & Imperatoris oculos nuncupauit, fuit vsa. Quippè sentiam latebrosa scelera secretò inquirenda, aut supposititiè, etiam per execrabiles delatores, qui non præcipitentur aduersus veritatem; non tamen, vt inde velim impunitos tollerari calumniatores, quos ipse quoque puniri volo, ne cum male eis vertat calumnia excandescant inquieti, aut si benè iterum alios eodem morsu scalpant, aut exitiosè tundant. Nec quod mihi ignotum sit, ipsis necessitatem probationis imminere, quam non sub pœna capitali, quæ nec publico denunciatori irrogatur: nec quòd dubios testes irritare velim ad prauam consuetudinem, vt maledicta nestant, nec veros ad eam audaciam (si Princeps qui delatores non castigat, plures inuocat) qua non solum iudicibus, sed omnibus de plebe, ad circulos, & commensationes officiant, propter quod lex habens odio hanc conscientiam obscuritatis, præcauet sub pœna, illius patrefactionem publicam, & punit famosos libellos; sed vt libellis secretis continentibus veritatem malè imputatam à sophystis mutem, & illos qui subscripti offeruntur, admittendos suadeam in causa Fidei, in odium hæreticorum, & attentantium per saltum puritatis, aut nobilitatis declarationem, & contra calliditatem Iudaicam: & vt sine subscriptione oblari etiam seruentur, vt iudices instruantur ex coniecturis, verbis & alijs suffugijs, aut eos respuant si calumniosos probauerint, aut si veros inquiri, cum incolumitate offerentis (aliàs nullus reuelabit) curent: Ergo nō absurda receptio, quæ prudentem Magistratum informat, & nihil cōmune habet cum libello famoso, maximè si oblator libellorum attestans subscriptionem liberatur, delator

21
ror causam sibi arrogat, & oblatorem horum libel-
lorum cogit animæ periculum, aut publici fulgoris
contaminari dolo, non calumnia, non ambitus.

VERSICVLVS VII.

*Non est absurda, nisi seoretis indivibus sanctæ Inqui-
sitionis Tribunal querat veritatem*

SI. inde omnis suffulcæ veritatis labor vrget nos,
quia publicos indices contempsimus, aut incuriosè quos fecimus, confudimus; si deò apud alios
Censuræ tanta æstimatio, quia genealogiarum ori-
gines multoties concuentes sub incuriosa, fragili, &
fallaci memoria, per illam firmabantur, nihilque
tam simile Censuræ reperiri possit, quam hos indices,
qui continent morum lapsum, & seueritatem.

Istique indices, alij affirmant profapiam lapsi, neo-
phytam esse in fide, aut veterem, simul & causam
penitentia, proscriptionis, & seueritatis, sicuti cen-
sas, & monumenta censitos: alij originem Iudaicã
per confessionem tantummodo patrum, qui spon-
tè falsi fuerunt neophytos esse, ex profapia iudaica
conuersos, retinent, in quibus strepitus probandæ stir-
pis tacuit ob notorietatem. Quod probationis vtrū-
que genus iuri consonum reputatur: primum, quia
decretorium puritatis, aut obscuritatis post laborio-
sas iuris formulas, hoc quia spontè confessum à patri-
bus, qui in dubio nobilem, non obscuram propaga-
tionem sibi attribuerent, si possent: qui dum falsi
fuerunt esse imputos, filios quoque infæcarent, etsi
puri essent, quia pater præiudicat filio circa nata-
lia, & maximè patrum confessio, qui in illis tempo-
ribus tam recenter conuersi fuerant à circuncisio-
ne. Ergo non est absurda probatio per hos indices.

Num. 1.

*Iudicum eadem et
tilitas, quam Censuræ
antiqua.*

Num. 2.

*Sanctæ Inquisitio-
nis indices qualiter
referant lapsorum
stirpes.*

Num. 3.

*Origo Iudaica pa-
trum confessione ple-
nissime probatur.*

Num. 4.

*Patres in dubio suã
stirpem claram esse
affirmant.*

Num. 5. *Non est absurdus index, et si derivatio ob defidiam non fuerit quotannis annotata.* Quamquam conformior iuri, & rationi foret, si indices isti antiqui continerent gradus quottannis additos per nouorum filiorum propagationes (quo tanto bono caremus ob defidiam priorum fidei Censuram, qui in hac re superfedere) vt si ipsi similes Censuræ forent, tanta collusio adfertoria submoueretur.

Num. 6. *Errorem indices possunt continere.* Quoniam etsi in his indicibus tam impugnatis aliquid mendacij subrepsisset in principio, aut postea per errores additum fuisset, quod cōhætor accidere potuisse, si tam facile error passim nos occupat, &

Num. 7. *Nihilominus reparari potest iniuria ob incuriosum indicem irrogatam.* ignorantia, & defidia apingendi in repertorio aliquid veritati detrabere potest, attamen non inde iniuria irreparabilis proueniet. Si isti indices alias, insuper matrices habent, a quibus persuasio Indicis informatur; ei enim tantum modo profunt indices, vt per eorum regulas, veritas inter tot paginas confusa deprehendatur, non, vt ab illis mens informetur. Ergo non absurda indicum lux ducens iudicium ad veritatem, non decernens de veritate.

Num. 8. *Ad quia indices scripti, & tabule Ecclesiarum vulgo sanctibentor.* Nec delendi sunt, si ipsi affixi in libris indicant notatum in parietibus Ecclesiarum, vt habeant fenestras res exempla, quibus commoneantur; ne vilis accedat ex profapia Iudaica, & Mahomethana ad offerendum incensum. Quidquid dicant delendos esse, quia sine deriuatione cum sint, & sine ea quoque, laminæ, aut tabulæ pendentes in Ecclesia: si hoc dubium certioratur cum traditione, & quanquam asferatur à sophystis infæcati inter has dubierates multas progenies, alias claras, aut ad eandem controuersiam adduci veterem, ac profelytam stirpem, cuius tantum causa conscripti fuerunt, quoniam veritas per sermones, & rumorem popularem indagata, nō in tanta caligine latet, vt nequeat distingui nomen decorum extra indices clarum ab infæcato, quod tabulæ designant, si attestations veræ ascendunt mul-

Num. 9. *Copulantur indices cum laminis, et si deficiētī derinatione, expeditas foret eos delere.*

toties

toties usque ad indicem continentem intinctionem,
eodem modo, ac fixatio propagationis continuata
fuisset à fidei censoribus, & affixa quotannis in in-
dicibus, & ipsismet tabulis, fama enim populi re-
fert id, quod notis deficit.

Num. 10.
*Non est in tanta
caligine, veritas ori-
ginum, ut nequeat
fieri derivationes
ex tabulis.*

VERSICVLVS VIII.

*Non est absurda, etsi in nominum incertitudine om-
nes familias eodem nomine nuncupatas
ad questionem trahat, aut in du-
bio condemnet.*

DVm enim Deo quaeritur filius, ut eius arcana mi-
nistret, omni ex parte purus, integrè bonus, mi-
nimè suspectus eligendus est: legitimè fugit, lex no-
minis incertitudinem nondum deobscuratam, si
certum ab incerto nondum discernitur, aut nequit
discerni: vtrumque vocat, ut subeat inspectionem,
maximè, si obscuritas mixta, proclamanti succum-
bat, & tunc non erit absurdum proclamantem im-
pediri; quia matrimonium quoque semiplena pro-
batione, aut incertitudine nominum contrahi im-
peditur, & non est minoris praeiudicij detrimentum,
quod praecauemus à suspecto. Quod tamen proce-
det, ni ipse proclamans iam admissus, & electus esset
in Ecclesia Toletana, in coetibus Scholarium, & Se-
naribus, quo in casu sollicitior exploratio, aut plena
probatio requiritur, non sufficit incertitudo: ut hinc
inferas, quando legitimè procedat scrupulus Scho-
larium.

Ni origo purus per lapsum auorum hac confusio-
ne nominum intercluderetur, in hoc enim casu cō-
cedendum est, ut euehantur à nota omnes familiae
propter incertitudinem hanc inculcatae, alias inter-
uisiones, & desperationes profligabimur, quoniam
nullas

Num. 1.
*Incertus excludi-
tur usque dum cer-
tioretur dubietas.*

Num. 2.
*In matrimonij sus-
ficit incertitudo, vs
impediantur iurgo
hic quoque.*

Num. 3.
*Diuersa causa est
electi, ac proclamā-
tis.*

Num. 4.
*Incertitudo supplē-
da, si alias pura fuis-
set origo lapsi.*

nullas supplere poterit suam humilitatem: ita exceditur nominum incertitudo, vt penè nullum non comprehendat.

VERSICVLVS IX.

Non est absurda, etsi in his quæstionibus iudex quæque, quasi testis personam agat.

Num. 1.

Pro secreta Inquisitione contra solemnitates iuris.

OMnis enim iuris regula, etsi in hoc examine sperneretur, & aliò modo exploratione, nempe secreta, non prælio contentioso veritas quærenda foret, neque inasitatum, aut dissonum à iure naturali esset, attamè procederet praxis, ne assultaret inter solemnitates iuris proclamantium cauillatio, vt diximus, & regrederetur veritas inter has imagines.

Num. 2.

Quomodo intelligenda sit sempiterna attestatio.

Præterquamquod, iuri consonat hoc iudiciū quasi testimonium, quod deuiat plurimū ab attestacione, cum sit quasi quædam instructio ex tabulis, aut indicibus secretis, qui seruantur in Inquisitionis Tribunalibus, aut ex alijs quæstionibus, in quibus conuicti fuerant aliqui de parentella proclamantis, vt in omnibus causis pro omnibus, & contra omnes alleueratores, quasi producta habeantur ad testificationem sempiternam, iudicia, quæstiones, chirographa, confessionses, & sententiæ intus iacentes, ita vt qui illa retulerint, siue iudex, siue notarius, & alij reuoluentes paginas, excitare notam dicantur non de ea testari, quæ testata est, non eam scire, quam notam in tabulis referunt subscellia, vt testator sit, non iudex, non notarius. Aliàs si isti reuoluentes tabulas, nihil de eis reuelarent, quomodo familiæ in fide suspectæ cognoscerentur? quis cæcitati, & fraudibus proclamantium occurreret? maximè vbi patris puritatis ita inculcatur.

Num. 3.

Iudices quasi instructum ex tabulis non testantur.

Num. 4.

Excitant notam, non testantur de eis iudices.

Nec aliquid contra nos euincitur, et si in Senatu Ordi-

Ordinum aliter obseruetur huius testationis forma, et si advocatus Ordinum posceret aliquem ex iudicibus in quaestione dicere testimonium, quod et si raro accidit, tunc inspicit totus Senatus an talis testatio, ius dicendi, ei alias tributum substulerit, an talis sit persona cui simul ius quoque testationis, & definiendi tribui possit, & per decretum, aut expellitur a iudicando, aut non obstante testatione compos declaratur, prius quidem simul cum qualitate Senatoris, perpensis rationibus, & causis expressis ab eo contra proclamantem, aut ad eius fauorē, uti si ipse, lites, & articulos in ipso Senatu eodēnatos refferret, de instrumentis testaretur, vel alia huius generis, quae in Senatu, aut alibi ad sempiternam testationem manerent in suo relato vim habentia non in iudice referente. Qui usus parum mihi videtur differre a nūciatione praedicta sanctae Inquisitionis, & minus contradicere iuri naturali, & diuino, si in his quoque causis semper testamur ex monumentis, tabulis, indicibus, aut scripturis, quibus statuitur non nobis, et si eas detegamus.

In Ordinum Senatu quomodo iudex quasi testis quoque personam agat.

Num. 6.

Inspicit Senatus attestationem, & qualitatem iudicis, antequam debeat se per iudicis capacitatem.

Num. 7.

Parum differt usus Ordinum ab usu Inquisitionis, in hac iudicis attestatione.

VERSICVLVS X.

Non est absurda, nisi non semper efficax, quod veritas perturbetur inter periuria.

QVonia si hominum peruersitas aliquoties res sacras a nullo tangendas propulsat, quid mirum, quod etiam hanc legem attentet? mirum quidem? tantam esse sophistarum scrupulositatem, ut obperiuria legem reprehendant quando ipsi foenoris, & periurij relaxatores tantam rem partam conseruāt, & indices maiorem sperant.

Num. 1.

Nihil securum ab humana peruersitate.

Num. 2.

Foenoris, & periurij relaxatores legem huc quasi infirmitatem arguunt.

Num. 3.

Uel lex repurgetur, non sufficit unus agens.

Maximèque, et si verà foret legis trepidatio, aut impotentia hodierna, non sufficeret ad legem repurgan-

Num. 4.

*Lex frigeſcens redi-
ret ad viriditatem,
ſi punirentur cor-
ruptores.*

Num. 5.

*Sophiſta argum-
t Eccleſia deſidiam,
quod protrahat hæc
legem.*

Num. 6.

*Perfidia ſcrutato-
rum huius legis.*

Num. 7.

*Conſulunt pro neo-
phytis, & condem-
nant ſeneſcentes.*

Num. 8.

*Teſtis fides diſſua-
tur diuerſimodè, &
iudex laxatur.*

Num. 9.

*Quomodo laxata
lex hæc ab observa-
tione primaus.*

Num. 10.

*Interpretationes
conſcientiarum qua-
ſerunt teſtes laxa-
ti.*

gandam, quàm non vnus actus nõ laxitas trium ab-
hinc, aut quatuor annorum, ſine totius temporis
calculo perturbat, cum poſſit hodie ad priſtinam
viriditatem regredi, ſi punirentur corruptores ſuæ
vetuſtatis, aut à tantis ſophyſmatibus retractaren-
tur ſcrutatores, qui poſtquam ſibi arrogarunt con-
ſcientiam iudicandi de lege defecta, aut deficiente,
& poteſtatem eius abrogandæ ſi refrixerit, arguunt
Eccleſiam, quod legem vaniſſimam longius protra-
hat, & te, quod cuncteris in reprobanda, excuſant
ſuam audaciam ob publicam negligentiam, & lau-
dant eos Senatores, qui quærent diuites profely-
tos quos purgent, etiam ſi lucro illis ſint, vituperant
illos, qui veteranos pauperes omni ex parte pueros
eligunt, quia laborem tantummodo illis importent,
teſtem compellunt, vt inſiciãſ eat, vt inſicietur præ-
ter opinionem, aut vt contra eam conſiteatur, etſi
prius iureiurando adſtrictus fuerit: alias quoque iu-
dicibus ipſiſ laxant opiniones, vt diſcutiant non de
legis executione, ſed rationem, aut vt ipſam in laxa-
mèto ponant, quando dies laxiores ei Eccleſia præ-
bet. Cuius ergo apud illos authoritatis firmalex?
cuius ſubſtantia Religioſa affirmatio?

Attende, Princeps, ipſi qui nunc contendunt de
legis frigiditate, iam antea quando lex eximiè an-
guſta expellebat proclamantes, aduerſus eius vigo-
rem tentarunt, vt laxa deficeret à viriditate illa tam
vtili: teſtes ipſos vt dixi, clanculo ſermone aggreſ-
ſos diſſuadebant, illis euellentes ex animo ſcrupulũ,
vt defectum, aut notam explicarent, qui paulatim
laxati à conſtantia, viſu aut traditione illos ſtimul-
lante intrepidè, & ſtudioſè exquiſierunt interpreta-
tiones ſcrupulorum, exindeque negligentius aſſer-
uari fides, cogi violari, reſcèndi, lædi, reſignari, aut à
verò deficere inçepit, paulo poſt ſic perſuaſa omne,
quod

quod non credi posset, credidit & eadem fuit iuratio, ac iniurato testi constantia, verique mendosè affirmantur usque dum ex fide nundinatio componitur. Cuius tantæ perfidiæ culpam, illis imputo, qui hoc thesaurum veritatis infasciant ob lucrum suum, & præsertim in executione harum quæstionum in qua actum peccaminosum esse fidem servare, & nefandum, obscuritatem detegere consulebant, ita contempto periurij metu veritas omnino præpedita, aut taliter stricta est, ut iam sit inusitatum fidem servare.

Postmodum his ad Bibliothecas sparsis, iudices sinistrè agere affirmabant, si inniterentur nimis pro veritate iam ab ipsis inculcata, aut ipsos retundebant à regula inobscurabili, tãquam legis inefficacis, quæ efficax fuerat, antequam ab ipsis subverteretur, executores, qui cum ad tepescentiam quoque adducerentur, non dubitarunt poscere legis repurgationem, aut libellos scribere in quibus interminatur periculum animæ testibus, iudicibus, & Principi, non quòd ipsa lex hodie illis impedimentum sit, quominus non suadeant testibus, & iudicibus angustã executionem, sed ut omnimodum vinculum conuersis dissoluant, aut ut ipsi omnimòdo relaxati exercitium Religionis vinciant.

Hic tam callidus circuitus aliunde ne nasci potuit, quàm ex Iudaico dolo? aliunde ne tanta impudentia aduersus Senatus, tam æquos, & orthodoxos? aliunde tantus Fidei contemptus, quàm à perfidis? aliunde tanta iustitiæ inculcatio, quàm ab ipsis, qui Respublicas metiuntur præ emolumentis suis, inde sænus, simoniam, periurium, restitutionem, pecculatum, Reipublicæ utilitatem iustam appellant, si interfit eis, iniustam si noceat, & bonum defendant, quòd operantur, qui ad eos confugiunt, nefandum,

Num. 11.

Fides postea testis iurato, & iniurato nulla fuit.

Num. 12.

Rei sophystæ sunt tanti boni amissi.

Num. 13.

Metu periurij supposito nullibi reperitur veritas.

Num. 14.

Iudices innitentes pro veritate sinistros appellant sophysta.

Num. 15.

Quando petita fuit legis repurgatio.

Num. 16.

Ad quid lex repurgari petitur si testis, iudex, & Princeps repidi iam sint.

Num. 17.

Exclamatur aduersus confessos.

Num. 16.

Præ suo emolumento metiuntur publicam statum sophystæ.

dum, quod illi, qui cum alijs conuertantur.

Num. 19.

*Quomodo respicienda
sua legis curanda.*

In qua tamen corruptella tibi nihilominus conuenit legem seruare, etsi populus, hic iam difficilimè abstrahetur à facilitate, aut natura peierandi ad quàm deceptus intravit; nisi comburatur libri qui doceēt peierare: hoc cura, & lex efficaciter; & ad vnguē obseruabitur, aut illas neophytorū præcurfiones rûpe admodū vfitatas in examine sanguinis clericorū, regulariū, tabellionū, confratrū, aut decurionū, vt cū

Num. 20.

*Præcurforia probationes
Sacerdotij,
& tabellionum ad
mulieres.*

eis disponant, aut præpediant altiōres indagines, in quibus tale, & tam collusorium adiumentum est, vt sine illis præuijs, pauci neophyti inceperint currere.

Num. 21.

*Testis qui iuravit
quem veteranam ad
Sacerdotium, potest
asserere Neophytū
in probatorijs In-
quisitionum.*

Quas in principio dolosè aggrediuntur, vt ipsi met testes, qui producti faciunt in examine tabelionis Sacerdotis, & confratris, reperantur in altiori Ordinum Ecclesiæ Toletanæ, & Inquisitionis, vt si diuersè senserint, eos quasi periuros arguant, tanquam si non essent distinctæ regulæ vnius ab alterius exa- minis: Clericalis vti restricta tantummodo ad patrem ipsius Clerici, in qua conuersus ipse pater non impedit testem, quominus non possit asseuerare filium eius quasi veteranum: Toletanæ Ordinum, & Inquisitionis per plures, imò vsque ad vltimos traduces protelata, cui per suos gradus, & articulos respondendum est vsque ad supremum caput, si fieri possit. Quo ab Ordinum Senatu iam intellecto; retractat primas has probationes Clericatus, & monachatus, ne non (etsi nimis iniustè) Tribunalium Inquisitionis, quas præcurforias vocant ad vincendas causas maiores.

Num. 22.

*Ordinum Senatus
presumit suspectū,
& ignobilem eū qui
prius præcurforys
causis preparatur.*

Quæ non emanassent à lege hac tam remissè examinante progeniem Clerici, & tabellionis, si ipsa quoque serupulosè vigeret, quoniam eam non arripuissent Neophyti vñ gradum ad nefandas suas cogitationes, ad emicandum supra omnes: Ergo mul-

Num. 23.

*Melius est à iure cō-
muni recedere in
Clericorum exami-
ne, quam ius cōmu-
ne sequi in altiōri-
bus indagimibus.*

multo idoneior foret praefructe Clericos, & rebelles
 nes in ipsius rigore, quam proclamantes omnes ad
 ad regulas iuris communis adduci, multoque vilior,
 si detineret tot defides Clericari instigantes, tot fru-
 strantes arrium Ordinem, Principis, & Ecclesiae Ga-
 nonem, aut patriae propagationem: maximè decens
 ad Religionis uniformitatē, & excusanda perioria,
 aliās si languescat inefficax in periurijs, & arte cau-
 sarum praecursoriarum, nos subuerteret ipsa frustrata,
 Religionem irrita. crede mihi non est absurda, quia
 inefficax, sed quia fuggillata.

VERSICVLVS XI.

*Non est absurda, etiamsi ex Tribus Iudicibus duo-
 rum sententia nullius sit momenti.*

NAM cum nihil sit inter homines tam pretiosum,
 nihil quoque debet esse, tam nitidè expiandum,
 tam deterfis ferramentis, quàm originum splendor,
 qui nouè decernendus est, praesertim in populo, in
 quo nobilitas, per has quaestiones magis, quàm à
 Principe collustratur, magis per sententiarum mun-
 dicias, quàm rescripta. Sic iudicium trium consen-
 sum requisit lex, & in disparitate ternarij numera-
 ri, neglexit mentem duorum, vt nobilitas ex omni
 parte clara expingeretur, & sub trium consensu se-
 curius ediffereretur cōtrouersiae veritas, aliās obscu-
 ra, quàm sub vno, aut duobus.

Præterquam quòd, hic numerus rarè in Senato
 Ordinum componit subsellia sine Praeside, aut nun-
 quam sedent tres Iudices absque Principis decreto:
 quandoque numerus alius dispar, aut quinque, aut
 septem iudices audiunt merita quaestionis, plurium
 sensus supperat sententiam paucorum, & attentator
 vsque quaque frondescens, incontententi nitefcit:

N

ergo

Num. 1.

*Tres Iudices com-
 formes requiruntur.*

Num. 2.

*Honor nimis ser-
 pulose decernendus.*

Num. 3.

*Rarè in Senatu Or-
 dinum tres Iudices.*

Num. 4.
*Nobilitas ex omni
parte clara.*

Num. 5.
*In peccuarijs, tres
Iudices conformes
requirantur.*

ergo nihil irregulare inuenies, maximè, si tres Iudices in pecuniarijs causis cum eiusmodi scrupulositate requirantur, qui nec peremptoriè definiunt, si aliquis eorum dissentiat: quamquam Princeps possit effundere suam vocem per plures, aut pauciores, et si regulariter non restringatur maior numerus, in quo non in minore Principis mens, aut publica reffertur.

VERSICVLVS XII.

Non est absurdum, et si eorum sobolem reijciat, qui propter conuersationem simplicem cum Iudæis habitam, Sinagoga ingressum, carnem suffocatum, aut ob iracundiam, & blasphemiam se ipsos denuntiarunt.

Num. 1.
Respicit Sancta Inquisitione causas delictorum antequam notet lapsos.

Num. 2.
*Temperat supplicij
seueritatem cum veteranis.*

Num. 3.
Ex leuitudine lapsus post tres annos indulgetur à sancta Inquisitione.

Qui enim præcauet Iudicij seueritatem, reus est, cum, etsi indulgeant Tribunalia Inquisitionis, coniectant, an simplex, an curiosus, an falax, aut sceleratus fuerit, vel si sincerè accedat ad indulgètiã, ut durior, aut remissius puniatur, aut notatissimus ab Ecclesia, & Republica irrimissibiliter submoueatur, aut per quædam coagmenta cum absoluant Iudices, non quidem verum est, si ita explorantur lapsi, ex sola curiositate non quidem quemquam in æternũ infœcari, qui non procederet de profapia Iudaica: non quidem ex sola simplicitate, si aliàs deriuabatur à Iudæis, neque omnimoda seueritate, si à veteranis, neque in perpetuum, quoniam, etsi verum sit sanctæ Inquisitionis Tribunalia seuera hodie quoq; esse contra blasphemiam, connatus hæresum, leues, simplices, aut curiosos, sed tamen à te supremo Censore descendentes ab istis lapsis post tres annos impetrant clementiam, qua delentur ex indicibus secretis, & postmodum sordidam, & immundam faciem abluunt, quamquam prius habita secreta trutinatio-

ne robrius stirpis descendens ab illo traduce macu-
loso, an verè constans, verè confessam in fide perseue-
ratis, quod prudentissimè discutitur in tuo consilio
ab hodiernis Senatoribus, Domino Petro à Zifon-
res, Domino Gabriele Hortizio, Domino Martino
Garrillo, reuerendo admodum P. Antonio de So-
to Mayor, D. Gundisaluo Chacon, D. Pedro Paze-
chio, D. Didaco de Silua, & D. Ildephonso de Sala-
zar, ita omnia ad iuris, rationis, & æquitatis normā
circumspectè dirigentibus, vt nihil præter rectum,
vel laudabile expeditum plebs videat, qui legis quo-
que impotentiam, & inefficiam nuntiarent, si in
opportuna, & absurda foret.

Redeamus eo, vnde digressi sumus, vt antiquo-
rum seueritatem excusemus: quoniam si Iudæi in
principio antiquæ, aut primæ expulsionis elude-
bant pœnas insidiosè, æquum fuit, ex leuitate quo-
que eos notari ad longi æui dedecus.

Et si hos omnes leues, simplices, aut curiosos se
reconciliantes non descripserit cum suis natalibus,
nec indices eos hodie neophytos, aut veteranos te-
stentur ex prosapia Iudæorum orti iudicari debent,
vt in Senatu Ordinum non censeatur exempti à no-
ta post tres auos. Maximè, si Sanctæ Inquisitionis
Tribunal, & tota Hispania recenter conuersos, ita
noscebat, vt in eorum causis superfluum Iudicaue-
rint de natalium conditione, inquirere (& non fuis-
set inutile ad posteritatem scripsisse) secus verò quā-
do ex prosapia dubiæ, aut certæ senectutis descen-
deret lapsus, quem prius probabat, quàm notabat:
indubioque si hic fuit stylus, sique pauci ex Christia-
nis circuncisionis reatu tenebantur, cur veteranus
iudicandus est, & non neophytus taliter punitus,
aut sine sanguinis discrimine in tabalis annotatus,
præsertim, cum is, qui Iudaicè egisse conuincitur

Num. 4.

*Ante indulgentiam,
inquiritur si descen-
dentes à masculinis
perseuerauerint in
fide.*

Num. 5.

*Hodierna circums-
pectio Inquisitionis
per quos dirigatur.*

Num. 6.

*Æquum fuit in pri-
mordio, notare con-
uersos ex Iudæis,
etiam ob leues cau-
sas.*

Num. 7.

*Superfluum visum
fuit in initio notare
conuersos, sed ad posteritatem
nocuit.*

Num. 8.

*Scriptus in tabulis,
sine sanguinis
discrimine presu-
mitur Iudæus.*

ex profapia Iudaica ortus præsumendus sit, vt hinc inferas fidem articulorum sanctæ Inquisitionis petitam à proclamantibus in Senatu Ordinum de illis articulis, in quibus nulla sanguinis distinctio est iustissimè negari vsque dum definiatur quid de illis iudicandum sit : nonque absurdum esse has soboles à factorum tactione arceri, si non præsumuntur veteranz.

Num. 9.

Supprimi iussè sancta Inquisitio indices Ordinum Senatus.

VERSICVLVS XIII.

Non est absurda, et si non detur deuolutio in Senatu Ordinum.

Num. 1.

Favor est semel definire, & pluries probare, vt deus iur ad plures definitiones.

¶ Mò magis absurdum eam stirpem semel repulsam, semel bis, & centum probare: sed vtrumque assuescit in fauorem veritatis sub vasta calligine renebrosa, vt ipsa dispersa toties quæsitæ detegatur, & vt ingenuitatis iudicium, quod in rem iudicaram, difficilimè transit non sequatur appellationis laboriosos ambages, maximèque, quando error proclamanti prosperus est, & cœcitas fecelix, à quo prout motæ sunt, aut ictæ causæ elluduntur, prout prouocat, tenuantur, quia euertit lineam recti: fauor ergo est, nō seueritas, semel definiri, quasi nunquam, & pluries probare, quasi semel. Exindeque, quod laudant sophystæ, vitupero ego, quod vituperant ipsi, laudo, iniuriam fieri veritati asserunt, ego, quam ipsi falsis adiuant, veris argumentationibus patrocino: & fortalsè appellatio ab ipsis desiderata ipsos obrueret magis, aut quam laudant introductam excitauit hodiernum vulnus: melius est ipsis pluries probare, quam appellare semel, per probationem nullus omnino infractus repellitur, per prouocationem plurimi ad longum dedecus, quasi exprobrarentur.

Num. 2.

Prouocans destruit causam suam.

Num. 3.

Appellatio si introduceretur in his quæstionibus, quid importaret.

VERSICVLVS XIII.

*Non est absurda, etsi post longum tempus iam reij-
ciat, iam expediat procla-
mantes.*

Hæ siquidem quæstiones non sunt celeri æstima-
tione finiendæ cunctatio ipsi proclamanti inte-
rest, ipsis quæstionibus nocet. Sciunt impugnatores,
nec tacent satis contenti si demum finiatur pro eis
ingenuitatis causa, dum non quoque celeriter. Tem-
pus eis profectò vtile est, cum aliquando, etsi raro,
quæstionem impunitatis ob potentiam, negotiatio-
nem, aut vim inflectendam fore queant sperare,
nec nō, vt spiret minus macula libranter interpolla-
ta, quàm si per suas lineas paulatim acueretur, si quod
hodie nequit, cras dirigitur, & tempora circumfu-
sum, & inflexum aerem reddunt purum, siue lateat,
siue præcat nota: latebit quidem post diem transa-
ctum (si aliud operatur causa icta, aliud mota) inten-
tio, quæ lucebat, titubabit testis, qui affirmabat, aut
restituetur cunctando exprobratus. Cunctationem
quoque ego remouere vellem, si Iudicibus obscuri-
tatis foramen semel inclaruisset, quam si lux per ri-
mulos fenestræ veniat, prorsus cum tota fenestra,
aut sine cunctatione aperiri vellem, antequam in-
faniret proclamans, vel nouus Iudex obliuisceretur
primarum linearum causæ. Publicæ nobilitati in-
terest celeritas probandi, non proclamantibus, co-
gita tu, quæ offensæ sint in ista cunctatione.

Num. 1.

*Cunctatio procla-
manti utilis.*

Num. 2.

*Cunctatio aliquo-
ties atulit præiudi-
cium veritati.*

Num. 3.

*Cunctationem re-
mouendam censeo.*

O VER-

VERSICVLVS XV.

*Non est absurda, etsi post trium litium finitarum
exceptionem ad statum ingenuitatis, aut puritatis
proclamantem, agat in quartam
probationem.*

Num. 1.

*Præditio legis
trium actuum, des-
cribitur.*

SI eo ipso, quod proclamans poscit litium ^{fi}um fi-
nitarum probationes fieri excipit aduocatus de il-
ligitimitate iuris, aut causarum male instructa-
rum, vel ob collusiones, in quo ingressu cum agen-
dum sit de causis nullitaris, præcisè quoque de puri-
tate, quia minimè inuitu posset hoc iudicium, sine
prædicta inculcatione.

Num. 2.

*Plij in d. edicta à
Philipo Magna.*

Quod, vt facilius intelligatur seriem tibi narrabo:
frater tuus magnus Philipus sollicitè agens, vt nos à
litium ambagibus redimeret, nostrumque dolore
conflictatus intrepidè nimis trium litium exceptio-
nem edixit, frustra & inutiliter credens; elaborari à
nobis in probando genere, de quo satis constiterat:

Num. 3.

*Quid experi fue-
runt iudices post le-
gis propalationem.*

cui postquam summus Præsul quoque abnuic, per lu-
dices expertum est secretum, quod nulla vigilans so-
licitudo, neque ingenij acumè præuidisset. Iphis nè-
pè compertum est plures ex colludentibus, & asser-
toribus, nimis obscuros Heroum, & soboles Regias
eligere pro libito, in eisque falso ad sciti nomina pro-
auorum, à summaque altitudine narrata progenie,
ipso non trahendos ad controuersiam puritatis, aut
ingenuitatis, solummodo nomina illa inter ipsos
consanguineos; aut instrumentis fortassè recenter
confectis, comprobanda fore, assuerasse: vnde plu-
rimi se illustrantes alios aliàs nobiles infocabant,
alij cōsentiētibus, & fauentibus domuū Primatibus,
aut Dominorū cognationibus, nobiles fiebant, Tri-
bunahū interim, ap. Principis potestas omnis inanis.

Num. 4.

*Artes, quibus misce-
batur obscuro inter
nobiles.*

Num. 5.

*Rescriptio stirpis à
Senatoribus pueris
permissa.*

Sed vt huic fraudi obsterēt Senatores prudenter
restrinxere arboris latitudinè ad Patres, & auos tan-

tum modo, ut si tres lites excessisset ab his gradibus, quasi non productæ iudicarentur. Postmodum variæ dubitationes cum ex hac constitutione emergerent, noua instrumenta non deducta in primis quæstionibus victis post tēpora transgressiōnis, aut absurdè intellecta, aut sine circumspectiōne: senserē hęc de nouo discutienda esse, quoniā quæq; scintillula Iudæi sanguinis, si lateat omne opus futile reditur, & verba cōstitutionis, *legitimamente pronados*, nō exclusifērunt nouas sollicitudines indagandi sanguinis effigiationē mentitā, aut rem non plenè perspectam, siue instrumentis de nouo repertis, lex enim nequit contemnere has nouas palpitaciones, quæ in nullo iudicio transferunt de nouo redundantes.

Demum, cū nec Tribunalia in modo probandi conuenirent, & alia alijs supprimerent copias causarum, ex quibus probanda erat qualitas legis, aut an nouæ, an ipsæ victæ rationes in quarto iudicio deductæ fuissent, lex hęc peræquans incurfauit magis ipsum statum, quoniam inquisitio eius obseruatrici sibi reseruauit suos articulos, quod Ordinum Senatus non patefaceret illi suos.

Hęc videntes pluriū scholariū cœtus ita procedere in Tribunalibus cōtentiosus (quippe, qui simpliciter certioerentur, & præsumant suā simplicē notionē scrupuliosiorē esse contentiosa) legē hanc omnino postposuere, ex indeq; Ordinū Senatus cautè tacuit, & demum sancta Inquisitio à lege aliquāliter recedens priorem vsum retractauit, aliaque cōmunitates ad libitum, & sine causa scrupulosæ retroactæ fuere.

Qui omnes, si Princeps, aut summus Præful argueret contemptum legis alius cum alio se excusaret, contentiosa omnia Tribunalia dicerent actus tres minime verificari cum sola charta, aut titulo in scri-

Num. 6.

Noua instrumenta discutienda sunt, etiam post constitutionem.

Num. 7.

Discordia tribunalium.

Num. 8.

Cœtus scholarium huius legis contemptores.

Num. 9.

Quomodo excusentur tribunalia de contemptu legis.

Num. 10.
*Impossibile esse ve-
rificari legis quali-
tatem.*

Num. 11.
*Cæturum dolosa ter-
guerfatic.*

Num. 12.
*Vsq̄e dum noua me-
della inueniatur,
hanc constitutionē
difficilima expedi-
tionis esse.*

Num. 13.
*Per aquanda nor-
ma in omni exami-
ne sanguinis.*

Num. 14.
*Ipsa constitutio se-
priuauit remedio,
dum pretiosius asti-
mas aliquorum cō-
munitatum exami-
na.*

Num. 15.
*Gratissimi prou-
dicioj, etiam probato-
ria contempta.*

scribente honorem, absque ipsis articulis denega-
tis in Senatu, vbi agitati fuerat, impossibili que illis
esse iudicare, si obscuritatis causæ deductæ de nouo,
victæ fuerint, necne in litibus tribus expressis, ipsaq;
necessariò compelli, vt inquirerent quoque de pu-
ritate, aut ingenuitate, an retractari deberet per
noua instrumenta.

Cæturumque suum scrupulum, etsi nimis culpabi-
lem cooperiret aliorum scholarium confusio simul
eum repulso inhiantium candidari: hi quoniam (etsi
manu contractetur causa) imaginariè aliam suppo-
nunt dicentes ipsos repulisse candidari desiderantē,
non propter obscuritatem, ob mores prauos scien-
tiæ defectum, aut alias causas. Ergo non est absurda
praxis vsque dum Princeps inueniat modum his obi-
cibus, partim legalibus, partim subdolis, quod mihi
difficilimum videtur, etsi plura tententur, si trium li-
tium exceptio nequirit procedere cum accomodo
temperamine, imò maiores ambages suscitauit, sic
dextrius iudicarem quiescere, si tamen tentandus
esset nouus fragor, aliud iter quærere omnibus cœ-
tibus scholarium, & regularium clero, & Tribuna-
libus promiscuè æquale, simplex, aut iuridicum, sine
quo neutrum consistet.

Quod etiam impossibile videtur postquam ipsa
constitutio tantum expetiuo, Senatus Inquisitionis,
Ordinum, Ecclesiæ Toletanæ, & maiorum Cæturum
verè pulsatas probationes, alias quasi præcursorias,
& periurijs plenas reiiciens, ni ipsa lex antiquetur
vii sibi ipsi obstans, & ipsarum probationum direc-
tionem impediens. Non tamen vt ex dictis infe-
ras hanc peræquationem fore inciuilem, quoniam
secundum gradus ministerij, distribuenda est pul-
satio, proindeque iustissimè laxo examine probari
tabellionem, medicum confratrem & alios: quippè
hac

hæc non impoſcant minus dānum, imò & alia, quæ non retuli grauius, vti Sacerdotum, confessoris, & contionatoris manus, quæis omnibus conueniret eandem cautionem præcipi.

Hæc iteci quanquam de vtilitate iſtius legis, mihi dubium nullum, & iuri conformia, et ipſi legi ſunt ſecreta experta a iudicibus, & inſuperabilia ſuffragia a cœtibus excogitata, necnō refragationes, & documenta, quibus cauſas demutant proclamantes, fatiſque apertè diſapſus, vt tota lex, inaniter procedat, maxime ſi aſtu ſe adiuuarent prædencia tribunaliū, & cœtuū tergiverſans curioſitas: ſed tamen in curſu eiufcemodi, parum momenti habet querella aſſeueratorum, qui ſub ſpe legis inceperunt puritatis, aut nobilitatis quæſtionem, eſſi adhuc repulſi laboraſent, quoniam vt ex dictis patet hæc lex, eſſi propalata nondum ab omnibus tribunalibus admiſſa: ſiſt que aliqua titubarunt, quod ius acquiſitum fuit illis: quinimis celeres petierunt ſtigmata ſiſi in progeſſiue Tribus definitionibus illuſtrata: quoniam illud primum tempus, in quo lex titubat non eſt decretorium iuris ad rem, neque in re, quanquam aliquibus exemplis vſus legis comprobaretur. Lex fuit poſtquam vniformiter quieſcere, currere inceperit, non antea: ergo noſtra cautio non eſt abſurda, etiã ſi examinetur teſtes ad ſanguinem ad cognoscendam notam intinætionis recentis, aut infamiæ paſſæ a parte, & ab illo qui Tribus diffinitionibus vtitur, & ad tres definitiones verificandas: quoniam, eſſi additio ſanguinis probandi nimium iuris contra conſtitutionē ſibi videatur arrogare, infamiæ ſecus, quam nec legiſlator excluderet, nihilo minus ipſi modo, quo potēſt obtemperat, ad ipſum legis finem tendens prudenter, & vtiliter, vt audax colluſor, qui ex vno capite conſtitutionis inuitatur eligere fictam proge-

Num. 16.

Iuri conſonans vtilitas impoſita huic conſtitutioni.

Num. 17.

Qui poſt hanc conſtitutionem celeriter proclamauerunt, nullum ius acquiſiere.

Num. 18.

Dum legis obſeruatia titubat nulli præbet ius.

Num. 19.

Iuſta eſt conſuetudo examinandi tres diffinitiones, ſimul, & ſanguinem.

Num. 20. *Post nouā praxim constringitur proclamātes veras derivationes sequi.* niem ex alto arcerur: sic illam cōstringit ista prudēs Senatorum additio, veram sui sanguinis derivationē demonstrare, & vt in præiudicio illustrium familiarium non vsurpet fani, & nobilis viri clarā, in quo irrogatur quotidie illustribus familijs maximum dedecus, quæ inuitæ, in sciæ, & sine sp̄e commodi sunt suspectæ.

Num. 21. *Quid debeant obseruare iudices.* Quam tamen Senatorum additionem obseruari volo, ita vt iudex, cui patuerint actus positivi nullis leuibus indicijs inquirat altio rem traducem, aut dubius cunctetur nimis.

Num. 22. *Plurime iuris civilis regulae consonant huic irregularitati.* Quibus omnibus perpensis, si serauerit ciuilitas normam, aut irregularitatem iuris, obstans omni ex parte tendiculis iactis, & iaciendis iuri consona non absurda erit cautionis executio, vti videre est in regulis iuris communis ad causas liberales, statum s̄ptuorū, libertorū, & Latinorū, & Viscelia, irregularitātē, quæ omnes & alia plurimæ, ob collusiones subrepentes, plurimū irregularitatis habent, quasi contra dolum, in quo frequētius imprimit mēdatiū, necessum fuerit discedere à regulis Ordinarijs. Recole ius cōmune, & simul cōsuetudinē Tribunaliū, & nihil inuenies ab eo dissonum, quantō minū à naturali, quam sophystæ declamauerint contra nos, & legis huius abusum, non ad publicum bonum, sed ob imaginem elationis suæ, & decus vanum cognationum, sub quo perijt amarissimè Religio, & status profligator exitialiter.

Hic est vlcus non in lege, hos si laxaueris incerta, & titubantia ciuilitatis vestigia, extrariè rescicati petita ab ipsis, ipsis certa, & constantia erunt, lex iusta, testis pius, & iudex laudandus, quæ vsquequaque nefanda vocantur ab ipsis, tanquam retrahentia à nostris honoribus profelytos.

Non est in ciuilibus (San. III. 11. 12.)

Non est in ciuilibus, est plebem profelytam à plebe veterana separet.

Quoniam etsi sub ordine magnæ differentie vniuersitas subsistit multos, & varios gradus inferioris ordinis coartare debes; ne cum ipsorum obiectibus præpediatur æconomia: quod malum licet videre de Iustinæa, iam confussa, vsque dum succidit edictali lege, tot gradus plebeciorum; tot seruilium, tot ordines gloriæ, tot ambitionis.

Attamen hæc regula extraria est à nostro casu, quia iam destinatus est à Deo suus gradus huic genti profelytæ. hoc est, vt alteri populo incurua seruiret post patratum scelus, ad exemplum distinctionis factæ in populo Israelitico, qua relati fuere per tabulas publicas filij Israel profelyti, aduenæ, vsque ad Achior Amoniten, & ipsam Ruth Moabitidem, & alij peregrini, qui ex Egypto prodierunt: omnes ij cum suarum artium discrimine, dignitate, & ordine inferiori, alij quem deinceps nullus Princeps valuit amplius restringere ad numerum bellatorum, alij ad infimã, & deformiorem conditionem redacti. Quod multo magis obseruandum est in populo Christiano. si illic separabantur à profelytis veterani ad melius vitæ genus, eo tantum modo, quod vetustiores essent: hodie eadem vetustas anteponebat nostros veteranos nouis confessis, & insuper apparent alia experimenta pertinaciæ nondum digestæ, cogitationis adhuc præcocis, ob quæ diuina vox quoque determinauit lineas maiori, & minori populo, vt minor vitiliter occuparetur, tanquã veterator vsq; dum virtutibus floreret: minor inter nos est populus ex Iudæis conuersus, vitiliter occupetur: vt ciuilibis sit æconomia; quæ collubiẽ vilẽ substituit ad manuprecia, vitumines, coria, linum, sericum, lanam, & ferrũ instruẽda: non solũ ciuilibis, imò foelix, quæ per determinationẽ

Num. 1.

Ordo statutus, sed multifaria diuisa coartanda.

Num. 2.

Iudæi destinati à Deo ad res manuales.

Num. 3.

Israelitica regula à fortiori peraguntur.

Num. 4.

Iudæi separantur ab Ordine maiori tam quàm veteratores.

Num. 5.

Piores de plebe occupandi in pinguedine, & re teboria.

Dei cogere potuerit aliquam indigenarum profa-
pium, quæ pinguedinem, succum herbarum, & om-
nem squaliditatem tractet, interimque originarios,
à quibus nihil lectum, nihil veteratorum expecta-
tor in liberalibus exercere: non solum ciuilibus, & œce-
lix; imò iusta, cum æconomis communibus liceat
iure naturali diuino, & communi gentium distribue-
re artem meliorem dignioribus ciuibus. Propterea
quæque ciuitas debet hos conuersos tanquam pe-
iores de consortio; turbulentos, inuidos, claros. Ve-
teratores, & nociuarum artium magistros vilis
mancipare, non vilitatem eis supplere: ita vt nõ pos-
sit dici inouile, imò ciuillissimum hoc discrimen,
quo, peioris, & minori populo intercluditur gradus,
Sabbatizanti, aut à circuncisione cõuerso inquam.

Num. 6.

*Veterani liberalius
exercendi sunt. si
vitiis aliis
præcellant.*

Num. 7.

*His confisus vetera
toribus non supplē-
tur natalium ma-
cula.*

Num. 8.

*Quibus artibus el-
ludit ordinem in-
feriorē eis assigna-
tum.*

Maximè, cum ipsis quoque ad eò periuacibus nū-
quam fuerit ignota via, se eleuandi ex infirmiori or-
dine ad celsius fastigium, ex mendicitate ab eis ele-
cta post excidium Hierosolimitanum, aut ex manu-
pretijs à Deo destinatis vsque ad Regium culmen:
aut commutandi seruitutes, & artes per ambagiosas
ludificationes. Hi enim prius in communi confor-
tio reptant fictè dissimulantes se mendicos, fractos,
clufcaros, aut ossifragos, aut aliàs inter forenses fale-
bras insidias parantes, aut de nexibus lubricis humi-
lium viuentes, quando Principum edicto compri-
muntur in artibus vilioribus, & durioribus, vt in
squalore ipsi quoque, sicuti reliqui incolæ, aut per
imbres, & lignonem sibi suppetant victum. Nam cum
ipsis integris, & corpore validis aratio iussa fuit, tunc
temporis supersticiosè vestiri, quasi debachantes in
templis propria desidia aluntur, aut premium non
mediocre pro commentis accipiunt: paulatim dita-
ti hac calliditate incipiunt lucra sãneraticia, & alias
diligentes cautiones nũmarias, quæ omnem lega-
lem

Num. 9.

*Ossifragi dissimulā-
tur confisus, vt de-
sidosè viuant.*

Num. 10.

*Superstiosè, &
deuachantes in te-
mphis dicantur inde-
que suus sãnera-
toris.*

lem formulam excedunt, quasi per saltum transcuntes ordinem suum, quasi per subtilitatem vt occupent alienam.

Hæc est vbiq̄ue à circuncissione conuersa gens, vbiq̄ue iners, & vaga, aut apparenter, si artifex, nociua: hinc passim vbiq̄ue gentium sint, eradicant vltro artium ordinē, & numerum, ipsoſque artifices diurno victitantes nummo, aut ex manū precijs efferūt iniquiliter eruditos, vt somno, & vino sepeliantur. Hinc ipsis occupantibus diuitias populi incauti, impossibile est aequaliter diuidi per illas portiones agraſtes, ruſticas, militares, nauticas, & vrbanas, queis necesse est constare ciuilitatem, ira vt nulla ars noxia, vel superſtitio vſurpet homines ordinis inferioris. Hoc malum, serenissimè Princeps, nullis tam inuis, ac nobis pertingit: vt inam deciperet, & rareſceret minus Hispana multitudo, Hispanus ager fordesceret minus, nautica haberet suos homines, & documenta, vt conſequeremur inſuperabilia. Sed expertus loquor, circunſpectos audio lugentes hunc artium ordinem ſemel ab eis inflexum, numquā cū eis dirigendum ad eas artes, quæ robur corporis requirunt, quippè, qui agros Chriſtianorum exuſtos procurant, & vrbes munitissimas inermes: diſſeminant harum artium venena, vt ſicuti ſua Regio Chriſtiana quoque ob caritatem annonæ ex incultis agris famelica; aut ab ipsis inſcata deſeratur. Ergo non eſt inciuilis lex, quæ in ipſo Regionis decremento artifices præparat, vt iterum creſcat, ſi vſque adhuc Regio oppreſſa ab impuris, nunc ab ipſiſmet irrimiffibiliter mancipatis excitabitur.

Num. 11.

Artium ordinē exēdicant vbiq̄ue gentium.

Num. 12.

Res ruſtica, nautica, ciuilis, & vrbana perit ob numerū ſuperſtitioſorum.

Num. 13.

Hiſpanorum ſollicitudo ab iſtis præpedita.

Num. 14.

Famem Chriſtianiſ artis artiſioſe immitunt.

VERSICVLVS I.

*Non est inciuilis, etsi hinc inde peruolent in orbem
animum modo ipsi confessi, uti perpetua infamia signati.*

Num. 1.

Dardanarij sunt, confessi, & ubique annonam attentat.

SI religiosus, & ciuilius foret omnes inertes, omnes foeneratores, aut artifices imaginarios simul auerti, si proculdubio, vbique Dardanarij (de conuersis loquor, qui has artes, etiam post extinctam legem Mosaycam retinuerunt) vbique annonam grauem efficiunt, aut vbique his speciebus eam implent, quas congruentius fuisset, nunquam ab eis reuelari, quia exinde tot pigmentarij, tot vani artifices instructi famem communem felicitati prouocant, ad vindictam quidem Christianorum, cum subtili gladio: hoc certum est, de incerto, aut praesumpto disputent vaniloqui repurgatores.

Num. 2.

Ex rerum Hispanicarum serie suadetur expulsio.

Quis ergo sociari nociuum, quos hisce artibus profigari ciuile erit. Recense Ferdinande tui Magni progenitoris Ferdinandi proceritatem, & suorum Hispanorum virtutem, ad tantum acumen erectas postquam hos artifices, & eneruatores, cum quibus simul omnes artes nociuae exularunt, expulit. Luge exitium Lusitanum ob indiscretam communionem horum artificum. deinde coniecta atauis, & Patris cursum iam cadentem a culmine, quia clanculi redierunt artifices isti, ita clam, & paulatim interregno immixti, ut non antea noti fuerint, quam eorum artes, foenora, & rerum imagines coruscarent, ut

Num. 3.

Lusitania extincta ob commixtionem, Castella aucta propter exilium, & iterum commixta perit.

ab experimentis, & fructibus depromas regiminis dexteritatem, quando veritas inter sophismata obcuretur.

Num. 4.

Præcauebat Ferdinandas suorum eneruationem, si ex materijs indicis comederent.

Nimirum Ferdinande, tuus progenitor Ferdinandus Americam reuisset, si profelyti apud suos, tunc uiderent, ne in tempore, quo integritas, & robur corporo-

corporis insuperabile erat omnibus nationibus, domi enervarentur, cum materijs ab Indis allatis, & ad pharmac. læthalia, & luxum confectis ab his lethali- bus artificibus, sed eam amplexus, quod à suis re- gionibus iam abessent isti confectores, de quorum manibus res victuales exeunt morbosæ, in quibus omnis nummus vanescit. Dum enim fœneratores plurimi urbem incolunt, auri, & argenti copia, siue in patria cossa, siue ab Indis allata inualidat Principis Fiscum, Reipublicæ ærarium, plebis facultates, & terræ publicas fruges, inaret quoniam semper, sicuti in mensa nūmus, in regione plurium aurifodinarum superficies, & cultores.

Huic coniecturæ influit aliud Lusitanorum ex- perimentum: illius Regni Reges antequam hanc gē- tem nobis, & ipsis despectissimam reciperent, fœtu segetum ditati Africas gentes subegerunt, quorum quidem latitudines, fines, & opulentia, ipsis ciuilio- res erant, quam Bengalæ, Chinæ, & Persiæ vniones gemmæ, nuces, purpura, & chonquiliū tanta cō- tagione, virulentia, & malignitate redūdantia. Qua- rum rerum affectus persuasus à Iudæis, Lusitaniam incolentibus in mente Regum insedit, aut ab ipsis postmodum aucta hæc navigatio propter instiga- tionem Iudæorum, etsi ab aliquibus veteranis initiū sumpserit: quippè Iudæis hæ species valde adiuua- bant suos fines, extinctionem nempe Christianorū, ad quam nomine auctōnis publicæ inclinarunt no- stros amicos Lusitanos, vt contra semet suos gladios acuerent. Exinde quottanis imprimuntur signa: ecce è finibus Lusitanis pellitur quottanis magna multitudo Heroum, & veteranorum commutanda pro seruili, & abiecta collabie A Ethiopum, qui post naufragia, & hostes superatos redit triēnio transacto ad oras Lusitanas. Hac arte puniunt confelsi subti- liter

Num. 3.

Vbi fœneratores commorantur, quæque pecuniarum copia vanescit.

Num. 6.

Africas deuastatio- nes dereliquere Lu- sitani decepti à cō- fectis, qui suaserunt opulentiam Indiæ.

Num. 7.

Inclinarunt impe- rium Lusitanū pro- fectis, sub nomine ma- ioris extensionis.

Num. 8.

Perpenditur exitus, & rediens claps Lu- sitana.

liter, quos odiunt ob Religionem, extrahunt exules, & orbatos ciues veteranos, vti eorum sectæ inimicos, aut ipsi inciuiles, vt apud Indos colligant virosas species ad totius Regionis extinctionem, aduersus totius orbis domitores: hoc modo seruiles efficiuntur ipsi Lusitani commutati pro seruilibus, hoc modo ipsi Iudæi seruiles subiugant, & eneruant solidam naturam Hispanorum. Quæ profunda caliditas nescio an quoque pertingerit commearum Indicum: quoniam aliqui ex his conuersis internos commorantibus, quæ conceditur onerarias naues in classe Regia quotannis mittere sine formula, aut qualitate bonorum inferendorum, & extrahendorum, afferunt ad nostras oras iucunda pro necessarijs, quæ indies putrescunt, & ad nullam vitæ necessitatem conducunt, nosque, aut fraude secreta, aut imaginarijs emptioibus cogunt, vt spernamus agrorū compendium seduli earum rerum, quæ nos detrimant, euertunt vrbes, fugant ciues, & fratres: quam secretam deuastationem non solum patimur ignari caliditatis, imò quasi conscij commodi expectimus eos in ipso exitio sodales, vt augeant viriculas patrimonij antiqui, quando veras vires extenuant, & omnem securitatem declinant effecti palam nostrum, & fortiorum Lusitanorum euersores: ita callidè res disponunt, quo nobis spontè profugis festinent paulatim, vt superficie hac ipsi soli potiantur, & nihilominus persuassa est nobis vtilitas reuocandi eos ad domum, in ipso tempore, quo vrgentius instat internum gladium! quando nulli nimis ignaro talis confortij desiderium foret! quando etiam minitatur excidia à finitimo incēdio! quando punit conatus ipsa rerum aduersitas immissa à Deo nobis talem sodalitatem attentantibus.

Num. 9.

Indicæ profelysorum secreta, & subtilis.

Num. 10.

Indicus commentus Castellarum nō minus nocuus.

Num. 11.

Agri deseruntur minus insipienter.

Num. 12.

Alta calliditas profelysorum, & intèsa veteranorum crudelitas.

VER SIGVLVS II.

Non est inciuilis, etsi propter tripartitum plebis ordinem profligari artes sedentarias, & inferiores supponant se physica.

Qui sibi ipsis contrarij sunt, quando interest huic præsentæ repurgationi legis erigere plebem, eam usque ad summum culmen eleuari pro summo bono habent, tunc victus, & artiũ manuãriarũ, aut inferiorum obliu suadent, gloriationem ab omnibus procurari: quando naturæ, aut legis ratione aliqua urgentur, inciuile putant aliquos de plebe signo honoris ab alijs distingui, & per consequens diuitias, quas esui, potui, & cultui corporis præparant opifices inferiores, despectui habent, parum sibi conscij, aut utilitatis, & euentuum compotes: si non ellatio tantavsq̃e adhuc visa fuit in stigmatibus Ordinum Militarium, & sanctæ Inquisitionis, quam usque dum illa audacter, & collusorie attentarunt confessi. Non quidem tam peruersa gloria accensi fuerunt illustres natalium, vt insolenter post assequutũ desiderium cum ipso stigmate præcipites eant ad detrimentum artium: non simplex veteranus vniquam ita ellatus fuit, vt cum stigmate euigoraretur ad deferendas artes, & agrum, quem profitebatur, & vt integritas corporis ei deinceps non seruiret. Ab ipsis quidem confessis hæc tam nociua ellatio precauenda est, vt qui semper gloriantur de vita desidi, & vbique iactent illam, aut proclamant ad desidiã, non ad famam suorum maiorũ. Sic credes hos nostram impugnatores ex mensura sui inducere, quod de alijs prædicunt, qui si semel quoquo stigmatē decorarentur, perpetuò ab ipsorum

Num. 1.

*Gloriam inuancis
sophystæ suadet obli-
ti artium inferiorum.*

Num. 2.

Sibi contrarij sunt.

Num. 3.

*Instantia vetera-
norum minor ellat-
ione profelytorum.*

Num. 4.

*Veteranus raro de-
serit artem suam,
etiã si stigmatē or-
tur.*

Num. 5.

*Profelytus euigora-
tur honoratus.*

Num. 6.
*Nimis onerāt sub-
missam plebem bo-
norati plurimi.*

Num. 7.
*Veterani Dei tan-
tummodo gloria cō-
tenti, quiescūt stig-
mati.*

Num. 8.
*Copia diuitiarum
nequitur sedētarijs,
aut liberales artes.*

Num. 9.
*Iuī sīd usurpat pec-
cuniosus alium gra-
dum.*

manibus exularent pinguedo, & artes mechanicæ, perpetuò præcipites mouerentur ad inanem iactationem suæ stirpis, & nimiam abiectiōnem indigenarum, aut gloriabundi irriderent alteri opifici nōdum decorato, vti videre est in causis præcursorijs confratrum, & tabelionum, quæ etsi nullius æstimationis sint, tam dementer præcipitant eos ad culmē. Secus ac veterani, qui præ virtutibus metiuntur gloriā, nullam aliam mercedem ex rebus gestis profide expectantes, quā Dei honorem, & suorū gloriā modestam, nec se præcipitantem ad alienos gradus, neque a suis illos extendentem.

Præterquam quod, imaginaria est, præmeditata ab ipsis, graduum inordinatio, quando oculis conspicimus, neque hanc cautionem, neque stigmatis vsum arbitros esse gradum, quando sedentarijs artibus, aut liberalibus nostri ciues incumbunt, prout cuique facultatū copia suppetit, hocq; irreparabile esse constaret, quanquā ciuile nimis foret, nullū pecuniosum vltro vsurpare gradū alienū, si ex plebe minore descēderet, quia a Deo destinatus ordo iniuste interuertitur per suppetentiā diuitiarū, nec Iudæos in ministerijs maioribus censeri Deum voluisse credendum est, quanquam diuitijs pollerent

VERSICVLVS III.

*Non est inciuilis, etsi Gallia, Britania, Batavia ab
his transmigratibus oppletæ estuent apparen-
tibus diuitijs.*

Num. 1.
*Consortium Iudæo-
rum in initio dulce,
postmodum exitia-
se est.*

Quoniam ipsis quoque damno ceder talis oppulētia, si vbique Iudæorum mores iidem, reuentia artium; agriculturæ tergiuersatio, & sceneratitia lucra, quibus eas, aut obruent, aut infœcabunt, si inde non fuerint pulsi, ipsi tanquam doctores nociuarū

artium, & immodici scenoris: quoniam edoccebunt Gallos, Britanos, & Batauos, easdem calliditates, & artium latibula, vt intrinseco morbo pereant sui, effecti opifices nociui, aut nimis artificiosi.

Præterquamquod à Batauis hodie totius orbis milionibus consortium Iudæorum dissimulari melius potest, quia ipsi extrahunt species nociuas iam manufactas ad finitimos capiendos in pretio manuum, & specierum, quæ si in Regnis ambitiosis cõsumuntur illis nullum præiudicium ingenerant, imò maximam vtilitatē, si cum eis rem nauticam erigant, aut naui lucra accipiant, & alia instrumēta componunt, quibus infœcant suos hostes, non suos socios, aut exercent vsuras aduersus externos, non in suos hodie.

Sique apud nos instruerent confessi species venereas, vt ipsæ consumerentur in finibus hostium, à sententia recederem, sed si ea afferunt confessi; vt ipsæ consumant ciues istius soli originarios, diuersus finis est, imò nobis virus, quod illis est medella, illis lucrum ciuile, quod nobis inciuile detrimētum, quippè, qui incolunt quosdam maris sinus, vel insulas ita angustas, vt necessum eis fuerit ex nauicis quæstibus, viuere, hinc inde quascumque species croceas, conchileas ad tingendum, carbasa, coria, pilos, funiculos, lapides, marmora, ligna, succos ex arundine piperâ, & nuces ad vestitum, victum, navigationem, & domuum tegumenta cõuectare. Quæ omnia, nobis qui vino, tritico, lino, lana, lignis, lapidibus serico, carnibus, & sale abundamus, à finitimis allata noxia forent: ergo etsi Galli, Angli, & Bataui, Iudæos tolerarent ob eiusmodi rerum indigentiam, & per consequens artes pigmentarias, & sedentarias, quibus sunt dulciaria, & seruta alibi cõsumenda, aut aurum subtilitate hac extorqueant à nobis, qui auro

Num. 2.

Iudæorū artes cur dissimulentur à Batauis.

Num. 3.

Iudæi augent Batauos, & extenuant Hispanos, etsi vbi que venibore stratiuntur.

Num. 4.

Apud Batauos species quæque diuinit sunt.

Num. 5.

Apud Hispanos species quæque diuinit sunt.

Num. 6. & argento repleti, nihilo indigemus, diuersimodè
Hispania non vi- sentiendum est, maximè, cum nulla apud nos artes
gent artes ad exte- rigeant quæ alios attenuare intendamus, & omnes,
nuandas hostes in- vt proprium luxum superfluis, & curiosis medica-
uentus. mentis alamos.

Num. 7. Cæterum leges populis sunt accommodandæ,
Circumspectio po- aliæ iactantibus, aliæ uertibus, aliæ sollicitis secundū
litica, qua status or- climatis influxum, vt nec admittantur species, quæ
dinandus est. prouocent homines ad desidiã, nec laxentur ho-
mines a natura desidiosi, quæ damna acciderent, si
Iudæis prædictæ artes permitterentur in Hispania,

Num. 8. cuius cælum calidum, & Soli qualitas sicca magis
Naturam inertè inclinat ad flauam bilem, quàm ad atram, & per-
corrigere debet ci- consequens incolæ ad otium, quàm ad negotium,
uilitas prudenti. ad ellationem, & iactantiam, quàm humilitatem, &
perinde habitus exquisiti appetuntur, & artificia me-
chanica odio habentur: Ergo profelyti, qui huc
afferant, tot species ambiciosas, & ostentatiuas ad
luxū, & gulam hic noxiores erunt, quàm Galliæ, &

Num. 9. Britanniæ, & Batauiæ, maximè, si ibi terræ spatiū ad
Ex influxibus ce- plures gradus ascēdat, & cœlū sub se contineat illas
li conuincitur, no- regiones frigidiores quatum habitatores plus atræ
xius est: Hispanis bilis, quàm flauæ habent, ex eoque intentiores, &
consortium Iudæo- solum sterilius, & aptius, vt incolæ ibi instruant scru-
rum, quàm Gallis, ta, coria, bitomines, & quæcumque alia manupretia.
Batauis, & alijs.

Num. 10. Quare si ab euentibus depromere uolueris dexteri-
Dispositiones stel- tatem, prius inspicere debes uirtutes elementorum,
larum, & pecculia- dispositiones stellarum, cogitationes hominū, pec-
res mores regionum culiaries mores cuiuscumque Regionis, nō indiscre-
attendendi sunt. tē suaderi ad communionem prætentam cum Iu-
dæis, quod appareant uiles in populo naturæ serui-
lis, quoniam erunt noxij in populo qui nunquam ce-
dit labori: ut bilis atra, & flaua est secundum cæli
influxus, eodem modo dextra, aut sinistra legislatio
huius circumspectionis incuriosa.

Num. 11. *Populis seruilibus*
conueniant Iudæi,
prapotentibus ob
sunt.

Nec-

Necnon Pollicos improbo, qui Batavia in foelicem, quòd abundet Iudæis, Hispaniam infœlicem, quòd illos pulserit, iudicant: Iudæi enim cuique populo, tam habitationis, quàm extero subministrant ligamina, merces, & arma, auctoris rerum suarum causa: qui nobiscum sociantur ex piraticis quoque nauibus expectant lucrum, aut dirigunt gubernationem nauium hostilium, ad eas horas, ad quas oneraria nostræ appellunt, vel ad costerræ fines, per quos, & in ipso tempore, quo transeunt: qui apud Batavos commorantur ex Indico nostro commeratu ex argento traiecitio magnos prouentus percipiunt, ita ut Bataviæ viuant, quasi nondum ex Hispania exiissent, & Hispaniæ, quasi Bataui, aut circumforanei essent: ubique sine affectu patriæ, metu hostilitatis, legis decore, aut alia mente, quàm lucris sui, & impugnationis nostræ. Ecce Iudæi Batavorum soluant Hispanicis legionibus pro Belgico solo dimittentibus pecunias delegatas ab Hispanis neophytis: isti merces, seruta, & lintea Bataviæ elaborata inter nos distrahunt, ad nos immissa sine portorio, aut sine inspectione nouæ Præturæ, quæ vulgò dicitur, *Almirantazgo*: illi cum publico Batavorum consensu numerant pecunias expeditioni Regiæ, quando inutiliter, & inopportune impendi, aut Regiam militiam inaniter inuasutam cognoscunt, quando vero eis noxiam fore iudicant, fidem frangunt apparenter decocti, aut ad tempus differunt solutionem, alias, ut cedat hoc latrocinium ad utilitatem campforis delegatis, & delegati, alias, ut cunctatio irruptionem finium præpediat. Isti quoque ditantur ex conductione regalium portitorum, in qua secretò quoque fors pecuniaria Iudæorum Batavorum intromittitur, hincque patet iter mercibus prohibitis ingredi, & distrahi: quoniam, qui obseruant distractionem, &

Num. 12.

An Batavia foelix sit sociata ad Iudæos, & Hispania iniælix eos pellens.

Num. 13.

Confessi nosstrates coeunt societatem cum piratis, & eis nuntiant secreta.

Num. 14.

Iudæi Batavi ditantur ex ipso argento in classe Hispanica traiecto.

Num. 15.

Iudæis nullius solli affectus est.

Num. 16.

Reciproca societas Iudæorum Batavorum cum nostris coefferis.

Num. 17.

Solutæ pecunias delegatas inopportune Iudæi Batavi.

Num. 18.

Retrahunt solutionem in necessitate.

Num. 19.

Portoria Regiæ exercent confessi, ut cedat lucrum suis socijs Batavis.

Num. 20. an lintheum, an sericum, an arma extrahantur, non modo non tentant plicas, imò implicant ipsi notas: prohibent omnes illatores rerum nondum interdictarum, vt rarior cum sit diuersarum mercium

*Inanis redditur
pratura portorio-
rum, vulgo, Almirā
tazgo.*

Num. 21.

*Perniciosa est custo-
dia portuorum &
confessis administra-
ta.*

Num. 22.

*Pyriticam exercē-
tes Batauos, coo-
periunt confessis in
portibus Indici: cō-
morantes.*

Num. 23.

*Non fugati confes-
si & Lusitania mis-
tu panarum.*

Num. 24.

*Deliquium naviga-
tionis Lusitanā eos
expulit.*

naucleis, & namarchis, & nauibus ad prælium, & merces exportandas instructis (cum ipsis nullæ vndæ maris imperuæ sint) expectant nostras onerarias, si versatio cassa est, recipiuntur à Iudæis in oris Indicis callido astu cōmorantibus, qui mentisima ginibus nauigiorū, in conspectu omnium, quanquam ad portum accedunt, omnibus personarum, & rerum veritatem dissimulanter abscondunt. Hoc modo quæstum faciunt ex illatione, & extractione rerum prohibitis, ex accessu ad Indos, & incommoda navigatione, tunc temporis melius, cum bellum irruit, quam cum pax temperat statum. Deum non obstat seueritatis causa sanctæ Inquisitioni imputata, quoniam confessi iam intrepidi minarum, & pœnis verecundiæ contemptis, irridebant gladium ea tempestate, qua sophystæ afferunt parū conscij euentū, confessos profugos fuisse de Lusitania, quod ibi perpetua infamia signarentur ab Inquisitione: sedes enim Vlyssiponenses commutari ad Ansteradamum effecit deliquium Lusitanæ navigationis, & rei nauticæ tunc apud Batauos florentis fortuna: Iudæis quidem vbique videntibus ex ingenio subtili, & super in dicta æstimatione rebus traectitijs, cum necessum sit commorari vbi naucleri, naves, & naulū minoris æstimentur, eò properant; cuius rei prius compotes Bataui,

ui, inchoantur vehere totius Europæ merces tenuiori pretio, quam Lusitani, Galli, & Angli naucleri: vnde euenit, vt breui tempore ipsorum nauicellæ vinariæ, frumentariæ, fluuiatiles, & piscatoriæ parum differrent ab onerarijs, postmodum prædatorum, demum Prætoriarum, & rostratarum fierent, & nihilominus ita aucti Bataui pro nauulo viliores numerum semper poscunt, quasi qui prouocent Insularum suarum affectum, cum quæstus rerum traiectionum: vnde in suis oris magnas nauigiorum classes componere, & iacturam, & exitium rei nauticæ in portibus finitimis ciere student; in Britanicis, inquam, & Gallicis, quorum Reges huius detrimenti ignari cæcutiunt non solum tolerantes, imò fouentes. Cui fini quoque non parum adiuuat nostra incertitia, & iam antea à tuo auo & patre, in sequestro positæ naues extetorum, & his quoque temporibus, dum vrget necessitas, vsitarum. Quare infractæ in nostris oris sunt plures naues, quam expeditæ, plures ad ludibrium, & lussum versæ, quam ad quæstum nauuli, aut pretium; & per cõsequens passu, quo extinguitur hæc ars, fugiunt Iudæi ad illas Regiones, quibus nullæ Orbis ciuitates sint inaccessæ; idem peruolantur Ansteradamum: Vtinam nauuli mensura vilior ediceretur, aliqua immunitate potirentur naucleri, aut sine literis ire, & redire illis liceret, vt tot nauæ nostri detrectantes è portu soluere, ab artis vtilitate, & affectu prouocari ad remotiora loca appellerent, non vt Iudæi, ob nauigationem iterum redirent.

Num. 25.

Nauulorum vilitas rem nauticam Batauorum erexit.

Num. 26.

Gallus, & Britannus erant.

Num. 27.

Deliquit rei nauticæ, postquam naues sequestratæ fuerunt.

Num. 28.

Vnde reparanda sit nauigatio.

VER.

VERSICVLVS III.

*Non est incivilis etiam si diligens, & curiosus in
originum apud nos valuisse.*

Num. 1.

*Scribenda sunt in
tabulis virtutes, &
scelera stirpium.*

Quoniam nulli civitati obtigit felicitas, quæ hinc inde venientem collubiem, antequam, eam commendaret antiquitas, honoravit, eaque fuit felix, & civilissima, in qua virtus notata floruit, scelus tacuit notatum: hinc multis ex causis status hominum, etiam veterum mutari consuevit, aut delictis, aut casibus: hinc Patritius, hinc Plebeius: alius perpetuò ascitus: alter perpetuò ambiens asciri, & uterque fortasse se inferens collusoriè, inceperunt, ut neuter in civitate sordidè atteratur, neuter in gloriè decedat. Ergo dexterrimè inspicit civilitas attentatores ad impediendum indebitum gressum, si ei intercessit scelestum in gloriè finire, desidem sordidè viuetè.

Num. 2.

*Mutantur status
hominum.*

Num. 3.

*Invenit scelestum
in locum mori.*

Num. 4.

*Iudeus cohibetur
irremissibilis.*

Quæ circumscriptio illos compefcit, qui in culmine rerum constituti licenter conantur, & illos, qui in fosse, & ergastio nimbroticè crescere intendunt: nullam tamen, ita severè cohibet, vni Iudæum, aut ex circumcissione neophytum, quem erectu à Deo sua perfidia relegavit ad ergastulum, sua contumacia sub certis signis, & lineis perpetuis determinavit. Unde apud nos dignoscendus in perpetuum publicatur semel sabbatizans sub specie Christi, & eius soboles, etiam si non sabbatizet, ob præsumptam perfidiam, vni monemur per laminas, & pugilares in Ecclesijs pendentes, quæ notant familias, quæ incensi Deo offerendi indignæ sunt.

Num. 6.

*Ad exemplum pæ-
na secularis, mar-
moris, & salis, Ec-
clesia notavit divi-
nitatis reos.*

Nam sicuti civilitas perpetuò testimonio illustres conseruat ascitum, & eius sobolem propter benemerita in patriam, funditusque destruit, aut in marmoribus sale, & pertusis tabulis scribit trans-

fugas, ita quoque Ecclesia proscriptos refert, hos diuinatis reos, & simulatores, vt perpetuò arceantur, non omnes, erroribus, & sceleribus obrutos, quos post probationem, & preces restituit ad gradum, quem amiserunt.

Hos ascensus, & descensus, et si ciuilitas statuere vellet cum pondere Politico, ita disponens regulas graduum, vt in eis non sint crebriora ad culmē transfugia, quàm ad ergastulum, non perennior dilapsus, quam elationis causã, non efugium vnus frequentius, quàm alterius, attamen nequiuit hæc sub æquilibrium ponderare, quippè, quæ pendent ab homine interiori, cui mensura est intra animum suum, vt attollitur magis, aut minus, & viuit scelestius, aut iustius, prout leuior, aut cõstantior est, sed eo modo, quo potuit, processit aduersus tergiuersionē, alios irremissibiliter notans, alios benignè restituens, & omnes sub indice causarum, & euentuum: vt ipsa nota arcerentur scelesti, aut malignitas, aliàs confusa, & æstiuans inter discursus boni, & mali cognosceretur. E re ergo sunt indices ad ordinem, et si scèpè scèpius delerit, & conbusti temerariè ab Imperatoribus. Cuius audaciæ pœnas dedit Hærodes archiuorum fractor, qui dum intendebat delere suam obscuritatem igne publicorum indicum, ipsa perinde notior, perinde in populo magis obretata fuit, & populus sollicitior, vt opinio bona ei non eriperetur, tenuit memoria, ius originis clari, & obscuri, tanquam qui contristabatur in dies amississe Israeliticæ Mohabitudines, & alias illustres, veteres, alias nouas, & inglorias, aut à virtutibus, & rectitudine legis, & ciuilitatis defectas. Quare populū separauit ab artibus, & publica disciplina, nullus enim non mentiebatur imagines, non horrebat artes inferiores, non perpauca scribebant priua-

Num. 7.

Graduum æmenda.

Num. 8.

Gradus pendent ex animis.

Num. 9.

Indulgentiæ, & securitatis circumspectio.

Num. 10.

Harodis audacia punita.

Num. 11.

Harodis obscuritas notior post combustionem archiuorum.

Num. 12.

Populus sollicitior post combustionem.

ros commentarios aduersus nouam ambitionem.

Num. 13. Iustinianus quoque, & alij imprudentes tentato-
Iustinianus elusus
vti Harodes. res eodem modo disperdere suorum vires, quando
credebant eos, res sacras, & ciuiles munire. Nec
mirum? si populus gloriosus constanter, & sine crimi-
nè viuens recordatus virtutis, & vetustatis cla-

Num. 14. *Populus obstinatè*
poscit memoriam
originum ipsi resti-
tus. mat aduersus Principem comburentem: agit nec-
non crudeliùs, aut calumniosius contra Profelytos,
& inglorios, & obstinatè instat vsque dum ei resti-
tuantur anni, quibus progenies sua honestabatur, &
indices iterum scribantur: quò non obtento, ipse si-

Num. 15. *In priuatis com-*
mentarijs instrui-
tur populus, cui ta-
bula subtrahitur. bi ex priuato commentario satis instrui, & sapere,
procurat enixè, indeque putat illicitam esse testimo-
niorum publicorum obliterationem, iustumque, &
iuri consonum deriuare profapias à sua vetustate, vt
fuerint descriptæ in priuatis commentarijs. Talis est
amor honestandi stirpes per multos annos! tam fir-
ma opinio, vt numquam edicto retrogradiatur!

Num. 16. *De recordationè*
presumptionis de-
promit plebs. Ecce, Princeps, si vitaueris infructuosum laborem
istorum Principum; aut sequeris alios, qui indices in-
troduxerunt si tibi iam demonstraui, vt populus
renuit deriuationis, & progenierum oblib. onem,
tàm earum, quarum monumentis antiqua gloria
augetur, quàm earum, quarum recordatione præ-
sumptio excitatur à populo, suos, & alienos descri-
bente. Seruentur ergo, hæ tabulæ, ne inter has quo-
que opinionis nebulas obscuretur clarum nomen

Num. 17. *Obscurabitur no-*
bilitas Hispanorū
ab exteris iniuste
deirectata. Hispanorum, maximè, quando ipsa gens finitima
ignobilis, & hæresum labe maculata, Hispanos Pa-
tritios, & ingenuos ab ipsis profelytis deriuatos
ementitur, cui huius erroris tenaci, hoc edictum sac-
erit, vt totā gentem suspectā asserat. Certè Domine,
combustio tabularum, aut indultum, idem nobis
exitium, quod Hærodi importabit, nobilitatem
vetustioreni delebit, & postmodum nullus nobilis
poterit

poterit nominari, quia derogata processu ratione obscuri, & inconditi, gradus superiores obtinebunt, perindeque moderamen rerum sacratum, & civilium ad nebulas detorquebitur, & demum confessi deripient illos, ob quorum vindictam de lege queruntur, taliterque in tumescunt in eminentijs dignitatum, ut omnes veteranos, quasi subiugatos tractent.

Num. 18.

Res sacra, & civiles confunduntur exitialiter.

VERSICVLVS V.

Non est incivilis, et si captus cupidine mulieris abiectæ, aut impuræ, cadat à fulgore cognationis suæ.

Quoniam inæqualitatem cõnubiorum ducere per edictum, in fructuosum est, nisi cum ipsum persuadet civibus frequentationem cõnubiorum cum premio; & contra Euangelicam charitatem, si in Ecclesia nullus inferior est, ut aliam ducat uxorem, & nulla, ut nuba: aliam, per quam quilibet Christianus, etsi humilis, & abiectissimus, cuique amplissimæ mulieri sociari potest, quoniam Religio suam securitatē, & matrimoniorum frequentiam potius, quàm cognationum fulgorem attendit, in hocque Religioni obsecundat ciuilitas.

Num. 1.

Quando possit lex loqui circa cõnubia.

Num. 2.

In Republica Christiana nullus inæqualis ut contrahat matrimonium.

Si tamen lex aliqua diceretur, contempta hac Religionis immunitatē, nihilominus incivilis foret, tanquam deuians à natura, & temporis vetustate promiscuis, quæ coniungunt consortia, uti apprimè civilis, quæ solam humilitatem non attenderet; quæ amplificaret humiles ex patribus ingenuis natos, uti patet ex pluribus exemplis in legibus Ethnicis, quæ temperarunt deceptionum, & cupidinis conamina, relatis: nullus enim Princeps ingenuum, quamuis abiectissimus foret, depretiauit, & pauci tentarunt alias ignominias omnino delere,

Num. 3.

Ex sola humilitate non sunt detrahenda cõnubia.

aut quia viderunt libertinam illustrem fieri ex omni parte non posse contra publicam opinionem quamquam honores, subfelia, & cæremonias decerneret edictum.

Num. 4.

An incivile sit servatus Consultum Claudianum.

Non obstat Justiniani laudatissimo edicto, quod inæqualia matrimonia illius, quem amor traxit, ad impar iugum decoravit, Senatus Consulto Claudiano oblitterato, ad hanc enim Claudianam combustionem motus fuit Justinianus, ipse quoque prius victus conamine cupidinis, ut obscuræ scenicæ, vel meretrici Theodoræ se copularet: quod Claudia-

Num. 5.

Justinianus indulget ducentibus vixorem motis cupidine.

num, etsi edicere potuit, non tamen hominum opinionem, quæ semper, uti indecoram æstimat illū, qui non est omni parte clarus, & distinguit genitum ex libertina matre, & patre Patritio, & effugit illius agnationis vinculum, qui illustris est ex omni latere, relaxare: ergo connubiorum affectum non perinde excitavit Justinianus, non novum fulgorem familijs præbuit, imò curiositatem indagacionis perpetuæ, in omnium mentibus seminavit.

Num. 6.

Inanis pro palatio edicti Claudiani.

Præterquam quod dispar rerum fors, casus, & periculum dissimillimum à nostro erat, cum Justinianus statuliberos dedititios, Latinos liberos, orcinos, Tamiacos, Conchilegulos, Comitianos, & alia servitutum genera, inter quæ oppressæ exciuerant civitatum vires, prouexit ad connubia Patritiorum, & Illustrium: tunc quoniam nobiles incurfabant infimam plebem, in ipsaque plebe alij gradus nimis angustati, alij nimis prævalentes se promiscue destruebant, & civiliter peræquati fuerant nimis abiectis aliquid ellatis, & nimis ellatis aliquid abiectis ad illum gradum, à quo se subtrahere conabantur pecuniosi, aut desides, ut sic prævalerent viribus omnes artes.

Num. 7.

Non equiparatur casus Justiniani, nostro.

Num. 8.

Inordinatio graduum destruebat Imperium.

Sed hodie de gradu forensis plebis agitur, non solum

folium propter ciuilitatem, sed ad Religionem, qui
 et si honestetur, non perinde existimabitur affectus
 matrimoniorum, quia non semper introspicitur su-
 perbe ab hominibus disparitas, tam tenuis hono-
 ris, uti est vnum stigma, ut propterea recusent socia-
 ri mulieribus liberæ conditionis, si alias diuites sint,
 bonis moribus, & artibus edoctæ, aut pulchræ.

Si tamen sophystis arridet hæc dispar. immisitio,
 spectent eam, quæ in iudicio contenditur satis fre-
 quenter indies micans, non eam, quæ per legem
 indulgetur: non quod eam probem, quia vtraque
 via, artes, & Religio à quoquo eufore contumpen-
 dæ exponuntur, sed ut eis quietem persuadeam. Et
 quamquam Iustinianus aliorum quoque sequax de-
 decus Latini, & seruilis sanguinis purificauit, si Pa-
 triciæ, vel illustri iungeretur, valdè discriminatur
 casus, quia non tam noxia seruilis, quam Iudaica,
 quæ post millesimum annum aduersus Christum
 prouocat.

VERSICVLVS VI.

*Non est inciuilis, etsi aliquorum statum obscurum
 declarat, ut fordescat conuictus in ar-
 tibus sedentarijs.*

Quoniam, etsi ciuilitatem sustentat bonum no-
 men, & tunc scelera rarefcunt quando nullius
 opinio vacillat, & omnes ad cultum Dei, & maiorum
 obsequium verecundia alligat, indeque nomina, &
 cognomina hominibus publico consensu data, ut
 artibus ordo, genealogijs discrimen, & virtuti ho-
 nor decretus distinguerent vitia, & virtutes proauo-
 rum; ut in filijs bona, aut mala prædicatio argueret-
 tur, in fardibus, & artibus vilioribus viliores serui-
 rent. Hinc quoque nobilitatis, ingenuitatis, & puri-
 tatis quæstiones introductæ; ut natales bene non

Num. 9.

*Matrimoniorum
 affectus non renit-
 tur propter bono-
 rum stigmatum.*

Num. 10.

*Melius est contē-
 tioso iudicio fami-
 lius purgare, quam
 per edicta.*

Num. 1.

*Nomina, & cogno-
 mina ad orat. em,
 & ad artes condu-
 cunt.*

Num. 2.

*Tribunalia nata-
 lium, et equali-
 ter distribuuntur.*

03
 contra humiles non excogitent melius ergo est
 civilitari, nobiles, iam prostratos, iam aestuantes, ali-
 quantum submittere, & plebeiam de nobilitate
 cum Patritio luctari, ut hic humilietur, ille animum
 longius æquo debiliorem elleuet, quam omnino
 plebem deicere, & nobiles ad miserissimam hono-
 rum ambitionem, otium, & seruitutes provocare,
 siquidem apud nos nullus est constitutus à Deo, ut
 alteri seruiat immodicè, & sub iugo, imò est contra
 charitatem corrumpi ius unius, alterius inertia. Nec
 inde detrahi putes munus suam bellatoribus, quo-
 niam ipse intendo, ab Apostolo edoctus, modera-
 minis ordinem, quo distribuuntur ciues ad bellum,
 agrum, cultum Religionis, & nundinas, ut alij pro-
 uideant, alij suas preces offerant Deo, alij corpore
 profint, statui: tantummodò suadēs, ut nullus oppri-
 mat alterum, publici ordinis componendi causa: ut
 nullus incapax belli, uti est Iudæos, extrarius à Re-
 giminis dexteritate ministret arma, consilia, & in-
 censum, & derelinquat sordes, & sellularias reliquas
 artes. Hoc non est assequuta vlla lex, solummodo
 nostra cautio.

Num. 4.

*Temperantur ni-
 mia arrogantis,
 & nimia obiectio.*

Num. 5.

*Quomodo ordo di-
 stribuendus sit.*

Num. 6.

*Lites commoueri
 conuenit, ut sedi-
 tiones pacentur.*

Num. 7.

*Utilitas est conten-
 tionibus.*

Nec dum inciuilis erit, etiamsi rixæ excitarentur:
 quoniam minorem discordiam incendere conue-
 nit, ut fremitus totius vulgi sedentur, quando im-
 possibile est, motus, & publicas coitiones fauien-
 tes aliter pacari, quam priuatis contentionibus
 hinc inde incensis. Verum est, discordias, & lites
 priuatas excitari, sed tamen si seditionibus occurri-
 tur, delinimentum sunt contentiones ciuiles, non
 plebis desolatio; abinuicem enim cum se æmulan-
 tur ciues pro honore, diuitijs, & sanguine, non com-
 mouentur ad turbandam Rempublicam. Ciuilis
 ergo erit lex, quæ minimo motu pacauerit maximã,
 & crudelissimam seditionem. Ecce nostri Hispani

contententes de fulgore, aut intaminatione victoriam iudicant, quæstionem vicisse, satis quiescunt si domesticam invidiam, aut intestinam controversiam superent. & superuacaneè veretur, aut inquit Princeps ignobile, si suum vulgus intendens de bello suæ intaminationis, sæuiat ad tumultus publicos, si multitudo, alias sollicita in rebus priuatis, forsaret ad turbandam publicam quietem.

Cæterum etsi falleret in ratione prædicta, & verum esset plebem ultra modum excitari, non pacaretur, sublata hac cautione, imò graduum tranquillitas, commouebitur magis, si imperent ludæi liuidi, elati, inertes, & seditiosi, & præcisè de priuatis contentionibus transibimus ad tumultus: veterani enim deteriorati sequent, neophyti indulti insolescent ad vindictas. Ridiculum est, intendere pacare dissensus publicos cum relaxatione intemperantiæ, inuidiæ, ignauiæ, elationis, audaciæ in cordibus neophytorum ardentium.

Nec si sumptus facti in his dissensionibus Principis exactiões diminuerè dicantur, quoniam duobus nocentibus maius malum vitatur. Ecce sublata legè. Viscelia, quæ iniustos proclamantes, ab honoribus exclusit, omnes etiam sordidi non introderentur ad celsitudinem? non ipsi gloriæ cupidi pro incontaminatis haberi desiderarent? aut, releuari ab indictionibus? qui post modum censum, qui canones, ad propulsandos, finitimos destinatos soluerent? profecto non ita exhauritur ærarium anfractibus litium, & civilium contentionum, vel si indulgentia affectata, releuatio, natalium, alienorum restitutio, collusio, assensio, spontanea, proclamatio, aut alia Principis privilegia eximerent plebem submissam, & indiocendam.

Præterquam quod priuatus, qui contendit de sua

Num. 3.

Seditionis vix commouebuntur.

Num. 9.

Sublata hac lege incendetur magis plebs.

Num. 10.

Principi patrimonium exhaurietur.

Num. 11. *Dum quæstiones sanguinis ventilatur, sollicitudo crescit.* intaminatione non depauperatur ad onera vectigalium, quoniam interim dum rixæ, & promiscuæ insidiæ flagrant, existimatur promiscua sollicitudo, aut inuidia laborandi inter ipsosmet rixantes, & totam progeniem, vt gloriæ, & honoris illa disparitas non cadat à suo contradictore nimis laborioso, & diuitem contempta. Quare has originum contemtionem non solum quæstum bonorum impedire, imò diligentiam sollicitiorem prouocare, non solum vectigalia extenuare, imò insolita subditis tunc imperari posse, crediderim.

VERSICVLVS VIII.

Non est inciuilis, nisi detrectatores asseuerent haberi odio sanctæ Inquisitionis Tribunal. Si promittant omnium affectum, aut ad posteros pompam, si nobilibus stigmata plebeiorum, Dignitatibus Ecclesiarum munera scholarium tribuat post repurgationem.

Num. 1. *Sancta Inquisitio non querit pompam.*

Quoniam sancta Inquisitio metum, & reuerentiam sibi præparat, solerter, iuste, secretè, & vtiliter cum agat, non si posthac procederet iniuste, stigmata solis nobilibus impartiens, qui altera die minus exprobrantes, deuitarent inquirere, & explorare; ipsa cum in prima viriditate huius legis non auda gloriæ humanæ, sed vtilitatis Religiosæ reprobis misisset hæc stigmata plebi inferiori, quæ quanta mercenaria, sine mercede quoque stipulata est laborare satis diligentè, suis necesse expensis, & vigilijs, cum qualiquali hoc stigma in honore à reliquis de plebe separata, quando nobiles depreciarunt auctulari, accusare, & latere inter fordes, latibulatas cretiora, commensationes, & placas publicas, obediunt primis præpositis, hæreticos apprehendere, appre-

Num. 2. *Stigmata crucis sunt destinata humili, non nobili.*

apprehensos custodire, & alia nimis humilia adimplere: munusque hoc Familiarium tanquam abiectum nimis recusarunt: ergo absurdum, & iniustum erit cedere nobilibus stigmata, & eo magis si appetentur, ut privilegio fori muniti desinant adimplere Republicæ munera, & viuant impuniti; quæ sophistarum vaniloquentia, iustitiæ, & Sanctæ Inquisitionis ministerium destrueret. Respue ipsos, Princeps, quia nullus ex agro sitienti ad mare ducit rivulos, nullus ex ipso munere explorandi præparat asylum, ut ipse non exploretur, nullus dum quærit transfugas, inuenit sibi refugium.

Eadem quæ diximus de Familiaribus, extendenda sunt ad Inquisitores, in quorum creatione præferenda est industria opulentia, non tam attendendi Canonicatus, & Dignitas Ecclesiæ Cathedralis; quam scientia, non tam clarissimi sanguinis fulgor, quam mores, quibus si decoreretur humilis veteranus potior est illustri.

Quoniam si Inquisitio huius legis exequutorem, tot gradibus, & scientijs imbutum non creet, imò incitum, inglorium, signauum, & irreligiosum, iste suos sibi sodales familiae impuros quoque substruet (fortasè extemporanea legis inefficacia, aut tot sanguinum miscellanèa inde proueniunt, quod ipsi impuri misericorditer admissi aliorum probatorias examinent) si impuri sint hi, & illi, Religio fluctuabit, si plures, quam prima expeditio poposcit, communis societas, quæ rixis ex probatorijs immodicis, aut reuelationibus Commissariorum infectorum prouenientibus, misere conflictatur nunc, quando solummodo est videre turbas, & rixas, quod ubique fidem frangant ipsi cautores, qui hostiles cum sint, aut lucrum stipendiorum solum curet, absconduntur in recessibus, non ut secretius explo-

Num. 3.

Nobiles recusant adimplere munus hoc Familiarium.

Num. 4.

Illud appetunt, ut foro potiantur.

Num. 5.

Extenditur officio.

Num. 6.

Ex incuriosa creatione, omne quatuor.

Num. 7.

Immensitatis bo-dizna malum.

Num. 8.

Abusus probatoriarum.

rent,

Num. 9.

*Immensitas com-
primenda.*

rent, sed vt secretum detegant ipsis proclamanti-
bus, vnde commouentur veterani, & neophyti, vt
se se ad inuicem impingant, & alijs ab alijs clauda-
tur ostium. Hæc tu, serenissime Princeps, tanges, &
immensitatem hanc recto contrariam, populum
celerrimè rumpentem comprimes, vt Inquisitio fo-
râs paucos, & bonos, intus pauciores, & meliores
sibi optet, & vt numerus militantium Inquisitorum,
& Familiarium immineatur, prout hæretici: quoniã
si hostis profligatus est, si exinanitus, ad quid expe-
ditio tanta, nisi vt publicas facultates encruent ipsi,
qui pro eis recuperandis, aut retinendis mittuntur
ad pugnam? prout crescit hostilitas, crescat numerus
bellatorum, etsi à concordia Senatuorum recedatur,
non ob familiaritatem, negotiationem, & preces,
proh dolor! quid accidet si non cõprimatur à te, quæ
hisce diebus subreptitiè excreuit immensitas? nescio
an, vt depascatur, aut vt vigilet, quæ vsu contrario
legis, eã inuvalidat, & dãna, quæ propulsanda sunt,
concitatur, Religione, Fide, Pace, & facultatibus in-
culcatis.

Num. 10.

*Mendacium est
asserere sanctã In-
quisitionem odio
haberi.*

Nec non mendaces sunt, cum odio haberi sanctã
Inquisitionem, & Senatum Ordinum supponunt; &
talia sophismata, & tam insolentes procacitates ec-
ce vti vanescant: plebs ista vsque adhuc querula, in-
ter parietes, & recessus priuatos, lugebat conti-
nuas effricationes sophisticorum consiliorum, aut
tanquam effrenatas, aut tanquam deterrentes iu-
dicium, & attestaciones, sed hisce diebus detracta
fronte vehementer effruescit aduersus repurgato-
res, non quod tã precauat cadere à iure suo, quã vt
sanctã Inquisitionẽ aequaliter effocandã, aut fœlici-
tatem eius effluendã fore timeat, vt minus integre
cõseruet Religione, munitur artes, & pacet morus se-
ditionum; non quod, in ipsa formidine periculorũ,

Num. 11.

*Effruescit plebs
pro defensionẽ san-
ctã Inquisitionis.*

aut in ipsis periculis suam imminutionem æstimet, sed Fidei fragilitatem in dies penetrantiùs effodiendam: & euenit hac timoris præuisio, si tantisper eius ministerium reflectatur: quidquid asserant sophystæ eius deprecatores Italia. fide constare, sine sanctæ Inquisitionis tam seuera, & impendiosa exploratione, Romæ enim quid mirum est non peruerri Religionem, si ibi suprema Inquisitionis sedes, & ibi omnes Religiosi, aut omnes speculatores ex diuersis mundi Prouincijs selecti, vt ibi pronancient contendant, explorent, & definiant causas Fidei. Quod exemplum minimè dictis obstat, præsertim quando oculis conspicitur cæcitas aliorum Regnorum, & totius Christianitatis clancula vexatio, Gallia conspurcata; Germaniæ vicatim corrupta; Daniæ, Angliæ, & Bataviæ penitus eloscatarum. Pluribus exemplis, & testibus comprobatur, solam sanctam Inquisitionem tutamentum ab hoste esse: singulare est, quod depromitur ex Italicæ Religionis statu: ergo opportune, & ciuilitè studet populus, vt non supprimatur exercitium eius, & per consequens falsum est, quod dicitur ipsam in se odium suorum concitare.

Insuper, vt desinant impugnatores iniuste odisse, aut pauciora disseminet de imaginario hoc odio, ab eis quæro, vbi, vnde, quando, aut quæ apparuerunt signa, si vbiq; ebulliunt amoris in veteranis innati, qui nihilominus si responderint verbo, quod calamo signauerunt, cõprehendam pro causa solem cõscientiam Indicam Inquisitionis, & secretarum tabularum, in quibus obscuritas cognationum ediscenda ab ipsis ministris Inquisitionis, iacet: iustū nonne, Princeps, odium est in hos inspectores nosse. prolapam aduenam, circumcissam, aut lapsam? aut iniustam est, aut ipsi iniuste, in his muneribus detinentur

fr. formi

Num. 12.

Italia conseruatis Religionem, sine Inquisitione, exemplum paruum momenti est.

Num. 13.

Aliorum Regnorum amaritudo valde attendenda.

Num. 15.

Ody causa est, sed re ministros in uisionis, iustitia obscuritatis.

Num. 14.

In iustum est odiū.

rent, sed vt secretum detegant ipsis proclamanti-
 bus, vnde commouentur veterani, & neophyti, vt
 se se ad inuicem impingant, & alijs ab alijs clauda-
 tur ostium. Hæc tu, serenissime Princeps, tanges, &
 immensitatem hanc recto contrariam, populum
 celerrimè rumpentem comprimes, vt Inquisitio fo-
 rās paucos, & bonos, intus pauciores, & meliores
 sibi optet, & vt numerus militantium Inquisitorum,
 & Familiarium immineatur, prout hæretici: quoniã
 si hostis profligatus est, si exinanitus, ad quid expe-
 ditio tanta, nisi vt publicas facultates enèruent ipsi,
 qui pro eis recuperandis, aut retinendis mittuntur
 ad pugnam? prout crescit hostilitas, crescat numerus
 bellatorum, etsi à concordia Senatum recedatur,
 non ob familiaritatem, negotiationem, & preces,
 proh dolor! quid accidet si non cõprimatur à te, quæ
 hisce diebus subreptitiè excreuit immensitas? nescio
 an, vt depascatur, aut vt vigilet, quæ vsu contrario
 legis, cãm invalidat, & dāna, quæ propulsanda sunt,
 concitat, Religione, Fide, Pace, & facultatibus in-
 culcatis.

Num. 9.

*Immensitas com-
 primenda.*

Num. 10.

*Mendacium est
 asserere sanctã In-
 quisitionem odio
 haberi.*

Necnon mendaces sunt, cum odio haberi sanctã
 Inquisitionem, & Senatum Ordinum supponunt, &
 talia sophismata, & tam insolentes procacitates ec-
 ce vti vaneant: plebs ista vsque adhuc querula, in-
 ter parietes, & recessus, privatos, iugebat conti-
 nuas effricationes sophisticorum consiliorum, aut
 tanquam effrænatas, aut tanquam deterrentes iu-
 dicium, & attestations, sed hisce diebus detracta
 fronte vehementer effruescit aduersus repurgato-
 res, non quòd tā precaueat cadere à iure suo, quã vt
 sanctã Inquisitionē aliquantisper effocandã, aut scelici-
 tatem eius effluendã fore timeat, vt minus integre
 cõseruet Religionē, munit artes, & pacet morus se-
 ditionum; non quòd, in ipsa formidine periculorū,

Num. 11.

*Effruescit plebs
 pro defensionē san-
 ctæ Inquisitionis.*

aut

aut in ipsis periculis suam imminutionem æstimet, sed Fidei fragilitatem in dies penetrantiùs effodiendam: & euenit hæc timoris præuisio, si tantisper eius ministerium reflectatur: quidquid asserant sophystæ eius deprecatores Italiam fide constare, sine sanctæ Inquisitionis tam seuera, & impendiosa exploratione, Romæ enim quid mirum est non perueriti Religionem, si sibi suprema Inquisitionis sedes, & ibi omnes Religiosi, aut omnes speculatores ex diuersis mundi Prouincijs selecti, vt ibi pronuncient contendant, explorent, & definiant causas Fidei. Quod exemplum minimè dictis obstat, præsertim quando oculis conspicitur cæcitas aliorum Regnorum, & totius Christianitatis clancula vexatio, Gallia conspurcata, Germaniæ vicatim corruptæ, Daniæ, Angliæ, & Bataviæ penitus eloscatarum. Pluribus exemplis, & testibus comprobatur, solam sanctam Inquisitionem tutamentum ab hoste esse: singulare est, quod depromitur ex Italicæ Religionis statu: ergo opportune, & ciuilitè studet populus, vt non supprimatur exercitium eius, & per consequens falsum est, quod dicitur ipsam in se odium suorum concitare:

Insuper, vt desinant impugnatores iniuste odisse, aut pauciora disseminet de imaginario hoc odio, ab eis quæro, vbi, vnde, quando, aut quæ apparuerunt signa, si vbiq; ebulliunt amoris in veteranis innati, qui nihilominus si responderint verbo, quod calamo signauerunt, cõprehendam pro causa soiam cõscientiam Indicium Inquisitionis, & secretarum tabularum, in quibus obscuritas cognationum ediscenda ab ipsis ministris Inquisitionis, iacet: iustû honne, Princeps, odium est in hos inspectores nosse. prolapiam aduenam, circumcissam, aut lapsam? aut iniustam est, aut ipsi iniustè, in his muneribus detinentur

Y

explo-

scilicet formi

Num. 12.

Italia conseruatis Religionem, sine Inquisitione, exemplum parum momenti est.

Num. 13.

Aliorum Regnorum amaritudo valde attendenda.

Num. 15.

Ody causa est, si re ministros in, uisitationis latiuscula obscuritatis.

Num. 14.

Iniustum est odiû.

exploraturi eandem odij causam: iniustum est, si ipsis non licet loqui de contenta in tabulis obscuritate, quàm congruentius foret propalari, vt aut rarerent profelyti, aut rariùs honores attentarent. Non habetur odio, publicè diligitur; ipsi neophyti tantummodò quærantur liuidi, ipsi sunt qui eam arguunt, exindè affectu prosequenda est, & vituperanda talis odij mitigatio, oblata ab irrisoribus scelestis, quia melius est amari ab omnibus veteranis, quàm à paucis infœcatis, aut melius à paucis christicolis, quàm à plurimis profelytis Religionis affectatoribus, qui verbo amorem offerunt, opere flectunt oblationem.

Num. 16.

*Diligitur sancta
Inquisitio à veteranis,
odio habetur à neophytis.*

VERSICVLVS IX.

*Non est inciuilis, etsi Senatus Ordinum Militarium,
quam promittunt sophystæ pompam, si stigmate donet
Hæroes, post repurgatam legem, deficiat, & plus
maiestatis sibi reputaret abrogata lege.*

Num. 1.

*Quis momenti sit
maiestas Senatorum.*

NON inde ego, crescat, etsi, vel decrescat Senatorũ maiestas, sententiam meam mutabo, quando ipsorum, si effrænis foret potestas, corrigi sentirem, quanquam ipsi impugnatores summum bonum esse insigniùs vestiri, celsiùs incedere, submissè quæquã adorari, & sine his, bono maiori destitui Senatoriam maiestatem credant: Religio enim, veritas, & communis utilitas à me præferuntur, ipsi dum aliud putauerint, decipientur, quia hic solemnitas ad subselia committatus proclamantium, solum est quædã imaginaria ostentatio plus celebritatis habens, quàm substantiæ, sic cum sophystæ inuitant Senatores ad maiorem pompam, si Duces, Marchiones, & Comitès solos stigmate honorent, detrahent ab intentione stigmatum, & addent pompæ, oblitum illius causæ,

Num. 2.

*Quid eueniret si
Duces, Marchiones,
& Comitès
stigmata omnia tenerent.*

& si.

& finis, ad quem si hodie non tendunt, hodie quoque debent, qui militaribus signis decorantur. Quod cōsulunt sophystæ, conscij cum sint ab experimentis, & visa Ordinum Militarium desidia, eas noxius, & velocius destruendas, quo longius a fine hæc stigmata collocata fuerint.

Sed tamen ipsi ducti pecuniosiorum desiderio, eadē consulunt, quæ ipsi appetūt, nobiles, & superbos in suis conatibus tolerant, etsi ordo à maioribus institutus destruat, ecce nobiles affatim cōspicui, aut immunitatibus aucti, inuidi etiam huius humillimi honoris, quo sancta Inquisitio suos ornat, nec dum passi fuerunt plebem humilem eminere, quia inuenerunt sophystas, qui probarent eorum attentationes. Ita factum est, vt penē omnes familiaritas obtineant nobiles, sicuti omnia stigmata primi Hæroes. Hinc plebs alio effugio excogitato, vt ipsa quoq; ascenderet ad culmen ad ingenuitatū Tribunal quæstiones suas transtulit. Postmodum Ordinum Militarium stigmata in ipso contactu defecere à fine, & rarius fuit aspicere militem signatum, quàm aulicū, vti frequentius Familiarem nobilem, quàm humilē. Ex quibus nostra nobilitas incepit probari inter feru pulum, & sinus oppidorum, non in finibus Maurorū, quæ a finitimis extensa volabat ad omnes illustres, hodie domestica ambitione ingloriè laborat, non tam fluctuata (vti dixi) huius legis occasione, quàm inordinato paucorum ab hinc dierum vsu: Hi sunt effectus pompacitatis à sophystis cōmmentatæ. Ergo si militari disciplinæ conuenit stigmata decrescere, absurdum & inciuile erit consilium, quo intenditur, vt crescant ob pompam solum modò Senatorum. Audsculta mihi, Princeps, si non tam fastus attendatur quam substantia, & remedium, & posthac, si quos stigmatate honoraueris, milites fuerint ex inge-

nuis

Num. 3.

Adlibita pecuniosorum consulunt sophystæ.

Num. 4.

Quomodo confusus fuit ordo omnium honorum.

Num. 5.

Malum à nimia estimatione stigmatum.

Num. 6.

Hostilis audacia reprimetur, si stigmata militibus restituta fuerint.

nus nati, non Magnates, viribus integerrimi, nō bonis oruati, quomodo audacia hostilis reprimetur humiliabuntur hostes, qui hodie superbiunt, si omne tempore, quo signatos vidimus illustriores aulicos saginati fuerent Mauri. Inde nullus detrahetur stigmatibus splendor, imō pluris, & meliori pretio, militibus si ob labores concedantur reputabuntur: nec Magistratibus committatus, qui si ab eis auferatur molestē ferent, quia ipsi de istorum militum probatorijs cognoscent, non secus, ac cognoscebant antequam Hæroes ea occupassent, imō submissiores cum sint milites priuati, quā domini, frequentius, & submissius eos committabuntur, isti quoniam & submissius eos committabuntur, isti quoniam ludubrio habent, illustres cum sint, genus suum probari, illi cum tendant, vt per sanguinis discussionem ornentur, illis blandientur nimis, vt hodie cum torfranguntur aulici his inutilibus comittatibus. Si tamen scrupulus probationum modificaretur, non satis quieti illis stigmatibus isti bellatores aliud suæ virtutis premium efflagitarent, & per consequens hos Magistratus, & Principem quoque impotes honorandi despicerent, nullusque eos ad Senatum scctaretur. Explora Domine inuasionum vtilitatem non crescentem, aut decreascentem maiestatem ludicum, non Hæroum, & neophytorum gloriam.

VERSICVLVS X.

Non est inciuilis, et si Respublica, Ecclesia Tolctana, Senatus Inquisitionis, & Ordinum, & Catus scholarium hominibus his, ingenio præditis careant.

Num. 1.

Priuatum detrimentum cōmunitur, si cōmune periclitatur.

Si quidem non est curandum commune damnum, si aliud perniciosius cognoscat, nec priuatū detrimentū, si commune inquietetur: hæc lex cōmuni, & Reli-

Religionis recto, & sacro ministerio adiuvat, par-
 ti momenti esse aliquibus ingeniois carere, maxi-
 me, si eorum affectiones sunt morbosa. Quod affe-
 ctator quidem ab ipsis sophistis, in tanto quidem
 Hispanæ gemis splendore, in tantis cognationibus
 Mastribus, & peris non deficiunt homines nulla ex
 parte suspecti, in Religionis ministerio satis vegeta-
 ti, qui postquam in Vniuersitatibus fuerunt candida-
 ti, apud Reges Consilia tractant ingenio, non solum
 expeditioni, imò aptiori quoque, qui euntionibus, &
 confessioni auriculari incumbant, & Religionem
 fetigent vere, secute, prudenter, & subtiliter, non fi-
 mulare, infideliter, torpore, & subdole, sicuti ipsi
 Phiselyi fructes tenebrarum, ex femine suo in con-
 terribiles, & ob summascelas discordantes, quos co-
 gne generis materia, & pertinacia mentiri, Princi-
 pum, & Republicam ob liberam venales expo-
 nere, aut de recubita, & saluationibus discrimina
 feminare, semper ambiantes pompam, semper opu-
 lentias cumulant. Præter quam quod ipsi sophista
 dum loquent præteritam paucitatem virorum illu-
 strum, qui fungantur muneribus publicis, ipsi Princi-
 pi suadent, vt ad dignitates eligat obscuros, & quam
 si nobiles essent.

Præterea in quacunque mundi ciuilitate hic scrupulos fatuus, & derisorius fuit, in omnibus siqui-
 dem discriminantur originarij à peregrinis, vt altio-
 rariangant originarij, viliora peregrini, & ab ipsa Ec-
 clesia corpore vitiatas ab integro, vt hic non ille, sa-
 cra peragat: moribus, & vita integer ab scelerato, vt
 hic liberalia, ille viles artes instruat filij Hæretico-
 rum, Clericorum, & aliarum gentium, quasi in ipsa
 carnis figuratione contaminati vti materia in con-
 struibilibus, in qua raro bona proprietas figitur, qua
 venena non expuit, nec frangit spinas, & tribulos ini-

Num. 2.

*Hispania cognationes
 illustres plurima.*

Num. 3.

*Res ciuiles, & sacra
 quomodo expediantur
 à confis, & quomo-
 do à veteranis.*

Num. 4.

*Nulla Respublica
 admittit deformes &
 suspectis, eo solum,
 quod præuenatur illo-
 rum industria.*

Num. 5.

*Redolet suos auos ab
 impuro sanguine con-
 ceptos.*

Num. 6.

*Si vitia corporis ex-
cludunt sophista, a for-
tiori debent excludere
animi morbos.*

naros, semper fumos veteris fornacis redolens, qui omnes, quamquam maiori industria præditi sint, excluduntur, ne parentum memoria excitati, uti gentina viperarum patissent. Ergo si Ecclesia hæc omnia requirit, & semper corporis vitia examinat, ut incapax sit cæcus, claudus, spado, homicida, hinc defectus corporis non arguuntur à sophistis, multo minus argui debent animi infæcationes, cum difficilias suppleantur, quod difficilias sanentur animi, quam corporis vitia, præsertim cum hæc despuantur ornamentis causa, illa immolationis, ne inquinetur Dei cultus in quotidianis laudibus, gloria, & gratiarum actionibus: nec non dexteri regiminis, ac ipsa suffragia, quæ colligenda sunt de Senatoribus, pro temporum, & rerum vicissitudine, corrumpant societate, quod præcisum est evenire, si despuatur animi exploratio, quando ille in antiquis conatibus, & affectionibus perseverat. Excludit Ecclesia legitime corpore notari, ergo melius pertinacem animo: iam designavit, qui corporis labores deformant ornamentum, iam quoque quorum affectiones, & conatus, contempta illorum industria: ergo civilissime Senatus, & Ecclesia Tolertana ingenium Iudæorum rejciunt.

Pro corollario, conclusio, consilium, & excusatio.

Num. 1.

*Respondet conclusio
initio huius declama-
tionis.*

Ergo si opportuna, si non absurda, si civilis post discussionem à me factam convincitur, necessaria est Religioni, congrua civilitati, studijs civium, ordini, virtuti, & affectui artium, & non discutienda lex amplius, si nondum imbecillitas corpus occupat, imò suam integritatem, & robur illi prouehit, ut in suo loco floreat Religio, cui reuerentia, Reipublicæ amplitudo, cognationum veritas, agri, & nauticæ affectus,

Num. 2.

*Utilitas probata,
post legis discussionem
à me factam.*

artium

artium liberalium forma, & Scholiarum compri-
mentum, sine ipsa, aut si vigena refrigerit, quidque
præter modum, & sine defectu excresecet, & tibi im-
putabitur, qui ab statu præsentis debuisti cogitare fu-
turam euentum, Religioni, tibi, & artibus prospice-
re, adhibens idoneos fidei iussores.

Sic, ut omnia suo famulari ciuilibiter cedant, re-
centissimum initium intueri oportet, solum cuique
Magnati, Nobili, Ingenuo, Plebeio veterano, & Ple-
beio neophyto, honoris, aut vilitatis gradum resti-
tute cautam, & paulatim, ut ille discutatur in cau-
sis præcursorijs, quem mores commendant, ille à
sancta Inquisitione, Ecclesia Toletana, & Catibus
scholarium, quem antiquitas, patria, Religio, & lex
vult, ille in ordinibus, quem origo, virtus bellica, &
antiquitas, ille in ingenijs Tribunalibus, quem in-
genitas semper immunis, stirps, & parentum deri-
uatio, non alij, aliter, nec plures, non quem familia-
ritas, negotiatio, obsequium, & gratia solum modò
recognouerint, quoniam si ordinum Senatus elli-
gat, & tordescens in aulis, non in vigilijs attritum,
& istius progeniem diligenter exploret, illius tepide-
nimis, me conuincet sophystæ, non sophysticè, sed
cum ipsa veritate. Si plures signauerit Senatus Ordini,
quam qui hostem aggressi fuerint, inferet ipsi im-
pugnatores inter has ambages exhauriri plebis fiscal-
itates, quæis quoque necessum erit me assentiri: si in
quæstionum iudicijs collusio, & assertio publicè vfi-
centur, ut obscuretur ignobilitas: patratores potius
puniri volo, quam legem obliterari.

Ex quibus omnibus infero, tramitem breuissimi
tèporis imponi, notionis formulas arctari, sub men-
sura contumaci iudicij, testem, ac iudicem compelli,
aut per legem collusoriam, viriditatem legis fran-
gere, & legem trinum litium finitarum obseruari, pe-
cunia

Num. 3.

*Status componendus
est, si restituantur res
suo initio.*

Num. 4.

*Quid obseruare debet
Senatus, Ecclesia To-
letana, & Catibus scho-
larium.*

Num. 5.

*Sententia mea contra
despiciam sophybarum*

ita ab impugnatoribus nostris, contumaciter esse, sapienterque ad aliquam hancum, ex profapia veterana oriundum, tamquam suspectum praecauendum, si tamen eius soboles post tres auos affatim inspecta, & explorata ab Inquisitione veteri poenitens iudicetur, ab impedimento obstrepente gradus honoris relaxandam.

Num. 6.

Submitto me correctioni.

Mihi tamen, serenissime Princeps, ita expendenti sophistarum sententiam, si omne quod transsumere, contortè, & violentè dictum inueneris, aut Latium sermonem, aut assertionum nuditatem, parcendum fore spero à tua clementia, & mei submissione, qui ab erroribus propè sum, ut non solum tui, sed cuiuscunque correctionibus, resipiscam, quamquam non sine exemplo Latium sermonem elegi, memor, inquam, circumspectionis tuae, qui in simili huius legis discussione vernacula lingua audacia, vii in qua tota plebs imperterritè iudicat, & vociferatur, exclusit, aut quod hæc arcana, arcana etiã, & vehementior lingua discutienda putavi. Non sine circumspectione scriptorum testimonia omisi, si declamaui, & ea est natura Declamationis, ut sint restibus loquendum sit, aut quia vera, & notoria debent esse ea, de quibus declamandum est, vii huius legis causa, & perpetuitas, pro quibus declamaui: aut si huius legis impugnatores facis putarunt suam calumniam appareatè significaram absque testium transumptione fore præpotentem, ut repurgaretur lex, & suum commentum efficax, ut decipereris: aut quia fisci in sophisma te iudicarunt suas simplices assertiones, simplicem attributionem cuiuscunque superasse, idè eadem arma elegi, alias imputaretur mihi iniquitas. Non quod negem in his casibus, confugiendum non esse ad sacras paginas, & sanctos Patres, quando hodie nos Doctores pericu-

Num. 7.

Causa obquam Latina lingua scripta est hæc declamatio.

loso

Num. 8.

Cur omissa sint à me scriptorum testimonia.

loso

Num. 9.

Imitor impugnatur meos.

loso

Iosè opinantes excluderem : nec quòd laborem hūc vitauerim, quando in cartapilo meo reiectas reliquiquaterplures paginas autoritatum factæ scripturæ, sanctorum Patrum, Conciliorum Ecclesiæ, sacrorum Canonum, Philosophorum, Legislatorum, Historicorum, & Poëtarum, omnium primæ classis, quàm quæ hāc Declamationem continent, sed quòd crediderim veritatem nudam, non solum superare mendacium nudum, sed vestitum quoque: siquidem maiores profectus consequutos fuisse reperies, qui nudis præceptis obsecundarunt: aut ne illam immittere inter obscuritates malè intellectæ ab ipsis scripturæ, aut in latibulis ciuilium glossematum, difficillimè deobscurandorum, aut in versutia impudenti Dialecticorum diuersimodè opinantium : nec non quòd discussoribus ad hanc legem probandam nominatis, nihil lateat, & minus quid sit Profelytus, Neophytus, Aduena, quid perfidia gentis Iudaicæ, quid fama, quomodo testis anceps, & varius examinādus sit, & alia omnibus, etiā sciolis patentia absque designatione paginarum, & paragraphorum, maxime, quando tot viri graues plurimorum authorum sententijs meam corroborarunt, iam antea cum anis præteritis hæc lex discutiebatur, quorum etiam ipse sequax sum in meis æconomicis manuscriptis; iam probatis à Regio Consilio, vt prælo mandari possint, non ex animo, sed ne videar sine aliorum exemplo scribere.

Parce iterum, Princeps, si iterum omnia, quæ dixi, non meo periculo defendere, sed mea ignominia retractare, si à te improbata fuerint, præsto sim, & te iubente, quasi indicta habebam, etiamsi mihi irriserint sophystæ. Matriti 3. Kalen. Februar. anno 1630.

Num. 10.

*Testimonia scriptorū,
ex proposito à me re-
iecta.*

Num. 11.

*Veritas melius patet
in nudis præceptis,
quàm in testimonijs.*

60